

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Emner i Misjonsvitenskap (MV) (TMV/MKMOV)

Profesjonsstudium i teologi Graden *Cand. theol.*

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

Disiplinbasert mastergrad i *kristendomskunnskap*

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	4
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	4
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	5
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	5
III. Valgemner	5
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	6
Valgemner	6
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	6
6. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Misjonsvitenskap (MV).....	11
Emnene TMV/MKMV 531-589.....	11
Emne TMV/MKMV 531 Teologi og kirke i sør (10 p).....	11
Emne TMV/MKMV 532 Misjon i forandring–hovedspørsmål i misjonsteologien (5 p).....	12
Emne TMV/MKMV 533 Kristen interkulturell kommunikasjon (5 p)	13
Emne TMV/MKMV 534 Den tredje verdens kirke- og misjonshistorie (5 p).....	14
Studieturer	14
Emne TMV/MKMV 585 Studietur i MV: Kina, Singapore/ Malaysia, India, Etiopia, Tanzania, Latin-Amerika, Midt-Østen (5 p)	14
Åpne fordypningsemner/valgemner	15
Emne TMV/MKMV 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i MV (5 p).....	15
Emne TMV/MKMV 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i MV (10 p).....	15
Emne TMV/MKMV 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i MV (15 p).....	15

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk betj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

- TEOL 591 Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
- TEOL 592 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 593 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 594 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

- TEOL 598 Avhandling (55 studiepoeng)
- TEOL 599 Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

MKGT 531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
MKNT 531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
MKKH 531-589 Valgemner i KH (og Latin)
MKST 531-589 Valgemner i ST
MKPT 531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Forkynnelse og gudstjenestetilv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelene er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Misjonsvitenskap, TMV/ MKMV 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,

- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

6. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Misjonsvitenskap (MV)

Emnene TMV/MKMV 531-589

Emne TMV/MKMV 531 Teologi og kirke i sør (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Den største delen av den kristne kirke befinner seg i dag i den ikke-vestlige verden, Asia, Afrika og Latin-Amerika.. Fellesskap og samarbeid mellom kirker over geografiske, kulturelle og konfesjonelle skillelinjer blir stadig vanligere og viktigere. Samtidig blir vårt eget land mer flerreligiøst og flerkulturelt. Dette emnet vil ta opp i et historisk og aktuelt perspektiv hvordan kirkene i sør har forsøkt å kontekstualisere den kristne tro ved å utvikle en egen teologi og praksis både innad i kirken og med sikte på å formidle evangeliet til ikke-kristne. Det vil også bli fokusert på forholdet mellom det globale og det lokale i kirkenes liv. Det vil også bli drøftet hvordan kirkene i vest kan lære og la seg utfordre av kirkene i sør når det gjelder teologi, spiritualitet og misjon. (Dette emnet kan med fordel kombineres med en studietur eller et studieopphold i utlandet med spesialisering i studiet av kirke og teologi i det området en besøker, enten som et 5 studiepoengs tillegg eller som 5 studiepoeng av emnets 10 studiepoeng).

MÅL

Studentene skal ha:

- god kunnskap om hva som kjennetegner teologi og praksis i kirkene i sør i forhold til i vesten,
- god kunnskap om hvordan kirkene i sør møter de diakonale og missiologiske oppgavene de står overfor i en flerreligiøs og fattig kontekst,
- innsikt i og evne til å drøfte de teologiske spørsmål som reises av kirker i sør,
- innsikt i og evne til å drøfte forholdet mellom kirkens globale og lokale identitet og vurdere ulike former for kontekstualisering,
- innsikt i og evne til å drøfte hva kirker kan lære av hverandre i teologi, spiritualitet og misjon,
- innsikt i og evne til å drøfte hvilke fellesskaps- og samarbeidsformer som bør utvikles for å virkeliggjøre kirkenes felles oppdrag .

LITTERATUR

Bediako,K.: Theology & Identity. The Impact of culture upon Christian thought in the second century and modern Africa. Oxford: Regnum, 1999,s. 1-12, 225-334, 386-416

- Hwa, Y.: *Mangoes or Bananas? The Quest for an Authentic Asian Christian Theology*. Oxford: Regnum, 1997, s. 1-122, 135-242
- Nordstokke, K.: *De fattiges kirke. Basismenigheter og frigjøringssteologi i Latin-Amerika*. Oslo: Kirkelig kulturverksted, 1987, s. 107-156
- Núñez C., E.A.; Taylor, W.D.: *Crisis and Hope in Latin America... an Evangelical Perspective*. Rev. ed., Pasadena, CA.: William Carey Library, 1996, 15-44, 133-184, 239-318, 331-369, 393-433
- Schreiter, R.J.: *The New Catholicity. Theology between the global and the local*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1997, s. 1-60

Supplerende litteratur

- Engelsviken, T.: "Misjon og kultur" i Berentsen, J.-M., Engelsviken, T. og Jørgensen, K. (red.): *Missiologi i dag*. Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s. 225-242
- Gutierrez, G.: *A Theology of Liberation. History, Politics and Salvation*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1973
- Hesselgrave, D.J. & Rommen, E.: *Contextualization. Meanings, Methods, and Models*. Leicester: Apollos, 1989
- Schreiter, R.J.: *Constructing Local Theologies*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1986
- Stott, J. (ed.): *Making Christ Known. Historic Mission Documents from the Lausanne Movement 1974-1989*. Carlisle, Cumbria: Paternoster Press, 1996, s. 1-56, 73-114, 155-214, 225-250.

Emne TMV/MKMV 532 Misjon i forandring – hovedspørsmål i misjonsteologien (5 studiepoeng)

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser for vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og Innhold

Dette emnet vil fokusere på de hovedspørsmål som misjonsteologien arbeider med. De ulike "paradigmer" innen misjonsforståelsen fra oldtiden til i dag vil bli analysert og vurdert med sikte på å møte de utfordringer som kirken står overfor i dagens misjonssituasjon. Dette vil bl. a. gjelde kirkens og misjonens forhold til andre religioner, lokal kultur, fred, rettferdighet, frigjøring, økumenikk, evangelisering og eskatologi. En vil drøfte de svarene som gis innenfor de store kristne tradisjonene; ortodoks, katolsk, protestantisk økumenisk, evangelikal og pentekostal. Siktemålet er å utvikle en misjonsteologi som både er bibelsk forankret og relevant i en ny kontekst.

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om hvorledes kirken i sin ulike konfesjonelle former har forstått og praktisert sitt misjonsoppdrag opp gjennom historien,
- god kunnskap om de hovedfaktorer i kirke og samfunn som har påvirket og formet kirkens misjonsteologi og –misjonspraksis,

- innsikt i og evne til å drøfte de misjonsparadigmer, de misjonsteologiske hovedspørsmål og den misjonspraksis som kjennetegner vår egen tid,
- evne til å fremstille en misjonsteologi for vår tid.

LITTERATUR

Bosch, D.J.: Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1991 s. 1-11, 79-83, 113-129, 170-520

Supplerende litteratur

Berentsen, J.-M.: Teologi og misjon: trekk fra protestantismens historie fram til vårt århundre. Oslo: Luther, 1990

Berentsen, J.-M., Engelsviken, T., Jørgensen, K. (red.): Missiologi i dag. Oslo: Universitetsforlaget 1994

Engelsviken, T.: "Convergence or Divergence? The Relationship between Recent Ecumenical and Evangelical Mission Documents", I: Swedish Missiological Themes, No. 2, 2001, s. 197-220

Kirk, J.A.: What is Mission? Theological Explorations. London: Darton, Longman & Todd, 1999

Yates, T.: Christian Mission in the Twentieth Century. Cambridge: Cambridge University Press, 1994

Emne TMV/MKMV 533 Kristen interkulturell kommunikasjon (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

I en verden hvor globaliseringen griper om seg og hvor de fleste samfunn blir flerkulturelle og flerreligiøse, og kommunikasjon på tvers av religiøse, kulturelle og sosiale skillelinjer blir stadig mer vanlig og nødvendig, møter kirken i sitt arbeid med å kommunisere det kristne budskap i vårt eget og i andre land nye og store utfordringer. Dette emnet vil se både på problemene og mulighetene for forståelse og kommunikasjon på tvers av kultur- og religionsgrenser. Særlig vil det fokusere på evangelieformidling i kristent interkulturelt arbeid i Norge og i andre land. Emnet vil bli behandlet tverrfaglig med bidrag fra kommunikasjonsteori og sosialantropologi. (Dette fordypningsemne/valgemne vil med fordel kunne kombineres med en studiereise (5 studiepoeng) eller et studieopphold i utlandet der en får erfaring og innsikt i interkulturell kommunikasjon)

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om ulike former for kommunikasjon,
- god kunnskap om de faktorer som påvirker kommunikasjon,

- innsikt i forholdet mellom kultur og kommunikasjon,
- innsikt i interkulturell kommunikasjon av det kristne budskap og evne til å vurdere ulike kommunikasjons- og kontekstualiseringsteorier,
- evne til interkulturell kommunikasjon av det kristne budskap i forhold til en bestemt kultur eller subkultur.

LITTERATUR

Dahl, Ø.: Møter mellom mennesker. Interkulturell kommunikasjon, Oslo: Gyldendal Akademisk, 2001, s. 15-128,175-205

Hiebert, P.G. Anthropological Insights for Missionaries. Grand Rapids, MI: Baker, 1985, s.13-224.

Emne TMV/MKMV 534 Den tredje verdens kirke- og misjonshistorie (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelse om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

I dette emnet må en velge å studere kirke- og misjonshistorien til ett større land eller område i enten Asia, Afrika eller Latin-Amerika. En kan ikke studere det samme land som en valgte i det obligatoriske studiet av kirke og misjonshistorie. Det utarbeides et spesielt pensum for hvert land/område etter nærmere avtale. Dette fordypningsemnets/valgemnets innhold og mål bestemmes ut fra det valget som foretas og i samråd med faglærer. Dette emnet kan med fordel kombineres med en studiereise (5 studiepoeng) eller et studieopphold i det landet/området som skal studeres.

Studieturer

Emne TMV/MKMV 585 Studietur i MV: Kina, Singapore/ Malaysia, India, Etiopia, Tanzania, Latin-Amerika, Midt-Østen (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen
- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer
- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TMV/MKMV 585 må studenten oppfylle studiekravene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold:

Studieturene går til steder som er særlig interessante i forhold til kirke- og misjonshistorie, kontekstuell teologi, tverrkulturell etikk og religionsteologi, praktisk teologi, misjonsteologi og religionsvitenskap. Studentene vil få et personlig møte med kirker som lever i en ikke-vestlig og oftest ikke-kristen kontekst, kunne studere hvordan kirken møter de sosiale, åndelige og teologiske utfordringene og bli i stand til å trekke linjer tilbake til sin egen kirkelige situasjon. Studieturene vil også gi en særlig mulighet til å studere de store verdensreligionene og annen ikke-kristen religiøsitet i deres egne historiske, kulturelle og geografiske miljø. Studieturene vil være tverrfaglige.

Studieturene kan også kombineres med ulike andre 5 eller 10 studiepoengs fordypningsemner/valgemner med vekt på misjonsvitenskap og/eller religionsvitenskap og danne utgangspunkt for oppgaver og avhandlinger.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider.

Åpne fordypningsemner/valgemner

Emne TMV/MKMV 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i MV (5 studiepoeng)

Emne TMV/MKMV 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i MV (10 studiepoeng)

Emne TMV/MKMV 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i MV (15 studiepoeng)

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

**Emner i Det gamle testamente (og
Hebraisk) (TGT/MKGT)**

**Profesjonsstudium i teologi
Graden *Cand. theol.***

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

**Disiplinbasert mastergrad i
*kristendomskunnskap***

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	20
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	20
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	21
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	21
III. Valgemner	21
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	22
Valgemner	22
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	22
1. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Det gamle testamente (GT) og Hebraisk ...	27
Emnene TGT/MKGT 531-589.....	27
GT- teologiske emner	27
Emne TGT/MKGT 531 Gammeltestamentlig teologi (10 p)	27
Emne TGT/MKGT 532 Gudstjeneste, bønn og fromhetsliv i GT (5 p)	29
Emne TGT/MKGT 533 Profeti og apokalyptikk (10 p)	30
Emne TGT/MKGT 534 Skapelsesteologi og visdomslære (5 p)	32
Emne TGT/MKGT 535 Lov, rett og etikk i Det gamle testamente (5 p)	33
Emne TGT/MKGT 536 Messias i Det gamle testamente (5 p)	34
GT - tekststudium	35
Emne TGT/MKGT 541 Leviticus-Numeri	35
Emne TGT/MKGT 542 Fortellinger i Det gamle testamente (5 p)	36
Emne TGT/MKGT 543 Tekster fra Jesaja 40–55 (5 p)	37
Emne TGT/MKGT 544 Salmene	40
Emne TGT/MKGT 545 Proverbia	40
Perspektiv og kontekst	40
Emne TGT/MKGT 551 Kjønnsperspektiver i møte med Bibelen (5 p)	40
Emne TGT/MKGT 552 Tekst og tolkningshistorie i GT og Qumran (10 p)	41
Emne TGT/MKGT 553 GT-tekster og deres mytologiske omverden (5 p)	45
Emne TGT/MKGT 554 Bruk og tolkning av GT i afrikanske kirker (5 p)	46
Historie og kulturhistorie	47
Emne TGT/MKGT 561 Israels historie og arkeologi (5 p)	47
Emne TGT/MKGT 562 Gammeltestamentlig kulturhistorie: Etterettersilsk tid (10 p)	48
Språklig særemne	49
Emne TGT/MKGT 571 Særemne i hebraisk språk og kultur (10 p)	49
Studieturer	56
Emne TGT/MKGT 585 Studieturer i GT: Israel m.v. (5 p)	56
Åpne fordypningsemner/valgemner	56
Emne TGT/MKGT 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i GT (5 p)	56
Emne TGT/MKGT 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i GT (10 p)	56

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk betj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

- TEOL 591 Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
- TEOL 592 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 593 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 594 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

- TEOL 598 Avhandling (55 studiepoeng)
- TEOL 599 Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

MKGT 531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
MKNT 531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
MKKH 531-589 Valgemner i KH (og Latin)
MKST 531-589 Valgemner i ST
MKPT 531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Folkymelse og gudstjenesteliv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelen er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Det gamle testamente (og Hebraisk), TGT/ MKGT 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,

- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

1. Valgfrie fordypningsemner (valg- emner) i Det gamle testamente (GT) og Hebraisk

Emnene TGT/MKGT 531-589

GT- teologiske emner

Emne TGT/MKGT 531 Gammeltestamentlig teologi (10 studie- poeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Siden rundt 1980 har det vært en intens debatt innen disiplinen gammeltestamentlig teologi. I dag gis en rekke ulike forståelser av disiplinen grunnlag og oppgave, og også av dens materiale og gjennomføring. I dette emnet får studenten kjennskap til forskningssituasjonen og et møte med ulike opplegg for en gammeltestamentlig teologi. Målet er å utvikle forståelse for disiplinen særpreg og å oppmuntre til selvstendig refleksjon om gammeltestamentlig teologi og dens aktuelle relevans.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike opplegg for gammeltestamentlig teologi i nyere forskning
- ha god kunnskap om metodiske, hermeneutiske og epistemologiske spørsmål knyttet til faget
- ha god kunnskap om ulike måter å forstå (definere) disiplinen på
- ha innsikt i ulike utkast til gammeltestamentlig teologi og deres innbyrdes ulikheter og karakter

Tekst i oversettelse:

2 Mos 1-15, Jeremia.

LITTERATUR

STORDALEN, T., "Gammeltestamentlig teologi anno 2002", *Svensk Eksegetisk Årsbok* 67, 2002, s. xx-xx (ca 40 sider, utkommer i september 2003)

PERDUE, L.G., *The Collapse of History: Reconstructing Old Testament Theology* (Overtures to Biblical Theology), Minneapolis, Minn., 1994 (kapitlene 1-5, 7-10, i alt ca. 250 sider))

GOWAN, D.E., *Theology in Exodus: Biblical Theology in the Form of a Commentary*, Louisville, Ky., 1994 ("Introduction samt kap. 1-6; ca. 175 sider)
og dertil ca. 250 valgfrie sider fra en eller flere nyere fremtilling(er) om gammeltestamentlig teologi, om teologisk relevante emner, eller om fagets historie og problematikk (velges i samråd med faglærer, jf. listen for støttelitteratur)

Supplerende litteratur

- ANDERSON, B.W., *Contours of Old Testament Theology*, Minneapolis, Minn., 1999
BARR, J., *Biblical Faith and Natural Theology: The Gifford Lectures for 1991*, Oxford, 1993
BARR, J., *The Concept of Biblical Theology: An Old Testament Perspective*, London, 1999
BROOKS, R. og J.J. COLLINS (utg.), *Hebrew Bible or Old Testament? Studying the Bible in Judaism and Christianity* (Christianity and Judaism in Antiquity, bd. 5), Notre Dame, Ind., 1990
BRUEGGEMANN, W., *Old Testament Theology: Essays on Structure, Theme, and Text*, Minneapolis, Minn.: 1992
BRUEGGEMANN, W., *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy*, Philadelphia, Pa., 1997
CHILDS, B.S., *Biblical Theology of the Old and New Testaments*, Minneapolis, Minn., 1993
EICHRODT, W., *Theology of the Old Testament* (The OT Library), London 1961-67
GERSTENBERGER, E.S., *Theologies in the Old Testament*, London 2002
HAYES, J.H. og F. C. PRUSSNER, *Old Testament Theology: Its History and Development*, London, SCM, 1985
KVANVIG, H., *Historisk bibel og bibelsk historie: Det gamle Testamentes teologi som historie og fortelling*, Kristiansand, 1999
LANG, B., *The Hebrew God: Portrait of an Ancient Deity*, New Haven, Conn. 2002
LEVENSON, J., *Sinai and Zion: An Entry into the Jewish Bible* (New Voices in Biblical Studies), Minneapolis, Minn., 1985
LUNDAGER JENSEN, H.J., *Gammeltestamentlig religion: En indføring*, Fredriksberg, 1998
MANNS, F. (utg.), *The Sacrifice of Isaac in the Three Monotheistic Religions* (SBFLA, bd. 41), Jerusalem, 1995
OLLENBURGER, B. C. et al. (utg.), *The Flowering of Old Testament Theology: A Reader in Twentieth-Century Old Testament Theology, 1930-1990*, Winona Lake, Ind., 1992
OLSSON, B. (utg.), *Kristna tolkningar av Gamle testamentet: Bidrag från en Lundakonferens om kristen tolkning av Gamla testamentet*, Stockholm, 1997
PARDES, I., *Countertraditions in the Bible: A Feminist Approach*, Cambridge, 1992
PEDERSEN, S. (utg.), *Bibelsk teologi*, Århus, 2000
PENCHANSKY, D., *The Politics of Biblical Theology: A Postmodern Reading*, Macon, Ga., 1995
PREUSS, H.D., *Old Testament Theology*, Bd. 1-2, Edinburgh 1995-1996
VON RAD, G., *Old Testament Theology*, Bd. 1-2, London 1975
SHERIFF, D., *The Friendship of the Lord: An Old Testament Spirituality*, Carlisle: Paternoster Press, 1996
WHYBRAY, N.R., *The Good Life in the Old Testament*, Edinburgh, 2001

Emne TGT/MKGT 532 Gudstjeneste, bønn og fromhetsliv i Det gamle testamente (5 studiepoeng)

Emnets studiekraav

Se felles studiekraav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Det gamle testamente inneholder en rekke tekster som gir innblikk i gudstjenesten i det gamle Israel: De store høytidene med offerhandlinger på helligstedet stod sentralt, likeså bønn, lovprisning og syndsbekjennelse. Historiske forhold gjenspeiles også i disse tekstene; vesentlige momenter i kongetidens fromhetsliv videreføres eller endres i etter-eksilsk tid, samtidig som nye trekk kommer til. Sene tekster tegner derfor et sammensatt bilde av gudstjenesten og fromhetslivet, der bønn får en mer sentral plass og funksjon enn tidligere. Utvalget av tekster sikter på å fremheve dette mangfoldet, med særlig vekt på karakteristiske trekk i etter-eksilsk tid.

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i hvordan høytidene ble feiret på helligstedet
- ha god kunnskap om offertjenesten, spesielt i forbindelse med høytidene
- ha god kunnskap om bønnens betydning i fromhetslivet, herunder ulike former for bønn i Salmenes bok
- ha kjennskap til nyere forskning i Salmenes bok, herunder modeller for å relatere Salmene til troens liv
- ha evne til å eksegere følgende tekster: Leviticus 23; 1 Kong 8,12-53; Neh 8,13-9,37

LITTERATUR

- ALEXANDER, T.D., "The Passover Sacrifice", i: Beckwith, R.T. / Selman, M.J. (eds.), *Sacrifice in the Bible*, Grand Rapids: Baker Book House, 1995, s. 1-24
- BALENTINE, S.E., *Prayer in the Hebrew Bible* (Overtures to Biblical Theology), Augsburg: Fortress Press, 1993, s. 48-145; 260-295
- BRUEGGEMANN, W., *The Psalms and the Life of Faith*, Minneapolis, MN: Fortress 1995, følgende utvalg: Part One og Part Two (s. 3-189)
- FENSHAM, F.C., *The Books of Ezra and Nehemiah* (The New International Commentary on the Old Testament), Grand Rapids: Eerdmans Publishing Company, 1982, s. 219-234
- GRAY, J., *I & II Kings. A Commentary* (Old Testament Library), London: SCM Press 1970, s. 214-231
- HARTLEY, J.E., *Leviticus 1 - 27* (Word Biblical Commentary 4), Dallas: Word Books, Publisher, 1992, s. 247-260; 363-376; 383-394
- JENSON, Ph.P., "The Levitical Sacrificial System", i: Beckwith, R.T. / Selman, M.J. (eds.), *Sacrifice in the Bible*, Grand Rapids: Baker Book House, 1995, s. 25-40
- MAYS, J.L., *The Lord Reigns. A Theological Handbook to the Psalms*, Louisville, KC: Westminster John Knox, s. 1-155

DE VAUX, R., *Ancient Israel. Its Life and Institutions*, London: Darton, Longman & Todd, 1961, s. 325-330; 372-405; 410-414; 447-456; 468-517

Supplerende litteratur

MILLER, P.D., *They Cried to the Lord. The Form and Theology of Biblical Prayer*, Minneapolis: Fortress Press, 1994

GRAF REVENTLOW, H., *Gebet im Alten Testament*, Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer, 1986

Emne TGT/MKGT 533 Profeti og apokalyptikk (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Profetbøkene i GT ble til i sen kongetid og eksilsk/etter-eksilsk tid. De historiske bøkene i GT viser at profeter og profetier står i en lang tradisjon som går tilbake til tidlig kongetid og enda før. Profetene er Guds menn og kvinner som gir formaning, kritikk, doms- og frelsesforkynnelse. De har som åpenbaringsbærere vært avgjørende for den gammeltestamentlige samlingen av kanoniske skrifter. Det profetiske fenomenet i Israel lar seg også sammenligne med delvis like fenomen i den kanaaneiske og mesopotamiske omverden.

Den gammeltestamentlige apokalyptikk, som først og fremst er å finne i Danielboken, viderefører temaer fra annet gammeltestamentlig materiale, særlig de seneste deler av profetbøkene. Danielboken har også hatt en omfattende virknings- og tolkningshistorie innenfor tidlig jødisk og nytestamentlig apokalyptikk. Definisjon og beskrivelse av apokalyptikkens egenart og innhold i GT vil særlig orientere seg ut fra Danielboken. Utenombibelske tekster vil brukes som komparativt materiale.

Målsettingen med dette emnet er å bestemme den gammeltestamentlige profetis egenart i forhold til omverdenens, se utvikling og endring i profetforståelsen fra eldre til yngre tid, finne kriterier for å avgjøre hvorvidt det er saksvarende å anse apokalyptikken som en videreføring av profetismen, og bestemme apokalyptikkens formelle og innholdsmessige egenart, herunder dens bruk av eldre tradisjoner og senere virkningshistorie.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til debatten om de gammeltestamentlige profetenes historisitet
- ha innsikt i den rolle og funksjon profetene hadde i samfunnet i eldre og yngre gammeltestamentlig tid
- ha god kunnskap om likheter og forskjeller mellom profetismen i Israel og omverdenen
- ha kjennskap til profetforkynnens betydning for den gammeltestamentlige kanondannelse

- ha god kunnskap om den gammeltestamentlige apokalyptikkens fremvekst og egenart, særlig i forhold til profetismen og visdomstenkningen
- ha kjennskap til den gammeltestamentlige apokalyptikkens eldste virkningshistorie
- ha evne til å tolke utvalgte tekster på grunnlag av den hebraiske tekst og en norsk oversettelse

Hebraisk tekst

Num 24; 1 Sam 3, 1 Kong 22,18-23; Dan 9,1-3.20-24

Tekster i oversettelse

Jes 24-27; 60-66; Esek 38-47; Sak 12-14; 1 Henok (i utvalg)

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

BLINKINSOPP, J., A History of Prophecy in Israel, London: SPCK, 1984 (og senere utg.)

COLLINS, J.J., Apocalypticism in the Dead Sea Scrolls, London: Routledge, 1997

HANSON, P.D. (ed.), Visionaries and Their Apocalypses (Issues in Religion and Theology 2), Philadelphia/London: Fortress Press/SPCK, 1983

RUSSELL, D.S., The Method and Message of Jewish Apocalyptic, London: SCM Press, 1971 (og senere opptrykk)

SÆBØ, M., "Old Testament Apocalyptic in its Relation to Prophecy and Wisdom. The View of Gerhard von Rad Reconsidered", i K. Jeppesen / K. Nielsen / B. Rosendal (eds.), In the Last Days. On Jewish and Christian Apocalyptic and its Period. Festschrift B.Otzen, Aarhus: Aarhus University Press, 1994, 78-91

WEIPPERT, M., "The Balaam Text from Deir Alla and the Study of the Old Testament", i: Hoftijzer, J./Kooij, G.van der, The Balaam Text from Deir Alla Re-Evaluated, Leiden: E.J. Brill, 1991, s. 151-84

WILSON, R.R., Prophecy and Society in Ancient Israel, Philadelphia: Fortress Press, 1984 (og senere opptrykk)

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

ALLEN, L., Ezekiel 20-48 (WBC 29), Waco: Word Publisher, 1990

BUDD, P.J., Numbers (WBC 5), Waco: Word Publisher, 1984

COLLINS, J.J., Daniel (Hermeneia), Minneapolis: Fortress Press, 1993, alternativt Goldingay, J., se nedenfor

DEVRIES, S.J., I Kings (WBC 12), Waco: Word Publisher, 1985

GOLDINGAY, J., Daniel (WBC 30), Dallas: Word Inc., 1987, alternativt Collins, J.J., se ovenfor

KLEIN, R.W. I Samuel (WBC 10), Waco: Word Publisher, 1983

MEYERS, C.M./ MEYERS, E.M., Zechariah 9-14 (AB 25C), New York: Doubleday, 1993

Supplerende litteratur

WESTERMANN, C., Basic Forms of Prophetic Speech, Cambridge/Louisville: The Lutterworth Press/ Westminster, 1991

Emne TGT/MKGT 534 Skapelsesteologi og visdomslære (5 studiepoeng)

Emnets studiekraav

Se felles studiekraav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Skapelsesteologiske tekster og utsagn utgjør en viktig del av Det gamle testamente. De finnes ikke bare i de første kapitler av Genesis, men også på flere andre steder, ikke minst i visdomslitteraturen (Salomos ordspråk, Job og Forkynneren) og i flere salmer. Det er også innslag av skapelsesteologi i de historiske og de profetiske skrifter. I de senere år er skapelsesteologien i GT blitt gjenstand for betydelig større oppmerksomhet enn tidligere. Spørsmål som er blitt drøftet, gjelder særlig skapelsesteologiens forhold til andre former for teologi i GT, spesielt visdomslæren og historieteologien, foruten dens forhold til viktige skapelsestekster og visdomslærere i Israels omverden. Dette emnet sikter på å bestemme skapelsesteologiens plass og funksjon innenfor denne helheten.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til skapelsesteologiens og visdomslærens særpreg i forhold til det som kommer til uttrykk i omverdenens skapelses- og visdomstekster
- ha god kunnskap om den gammeltestamentlige skapelsesteologis miljøbakgrunn og forholdet til visdomslærens ordningsteologi
- ha innsikt i skapelsesteologiens plass og funksjon innenfor Israels samlede trosvitnesbyrd ifølge GT
- ha innsikt i hvordan skapelsesteologi og visdomslære bidrar til å prege gudsbildet i GT

Tekster i oversettelse

Sal 8, 104; Job 28; 38-42,6; Jes 41,17-24; 42,5-9; 43; 51,9-16

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

PERDUE, L.G., *Wisdom and Creation*, Nashville 1994, s. 19-192 og 325-42

VON RAD, G, *Wisdom in Israel*, London 1972, s. 151-228

SÆBØ, M., "Creator et Redemptor. Om skapelsens teologiske plass og funksjon i Det gamle testamente", i: *Deus Creator. Bidrag til skapelsesteologien* (I.P. Seierstad-festskrift), Oslo 1971, s. 1-28, eller i: M. Sæbø, *Ordene og Ordet*, Oslo 1979, s. 138-65

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

Det forutsettes at en i tekststudiet gjør bruk av en *kommentar* i en av de anerkjente seriene, for eksempel AB, OTL eller WBC.

Supplerende litteratur

ANDERSON, B.W., *Creation versus Chaos*, New York 1967, spes. s. 11-109

“Schöpfung und Neuschöpfung“, *Jahrbuch für Biblische Theologie*, 5 (1990) s. 11-69 (J. Jeremias og B. Janowski).

Emne TGT/MKGT 535 Lov, rett og etikk i Det gamle testamente (5 studiepoeng)

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

I Det gamle testamente er det ofte og på mange måter tale om lov og rett. Det finnes også en spesiell etikk i Det gamle testamente, f. eks. i rammen av den gammeltestamentlige teologi, denne har i mindre grad vært undersøkt. Arbeidet med dette emnet vil derfor gi perspektiver også på aktuelle etiske problemstillinger.

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i de største gammeltestamentlige rettssamlingenes særpreg
- ha god kunnskap om den gammeltestamentlige retts historie, med særlig henblikk på lovforståelsen
- ha god kunnskap om den gammeltestamentlige etikk i rammen av gammeltestamentlig teologi

Tekster i oversettelse

Paktsboken, Ex 20,22-23,19

Hellighetsloven, Lev 17-26

Den deuteronomiske lov, Deut 16-21; 25-27; 30,9-13

Neh 8

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

CRÜSEMANN, F., *The Torah. Theology and Social History of Old Testament Law*, Edinburgh 1996, s. 109-327

JOHNSON, B., *Rättfärdigheten i Bibeln*, Göteborg 1985, s. 43-90

SÆBØ, M., ”Fra kong Salomo til kong Harald. Refleksjoner omkring den gammeltestamentlige etikk overføringsverdi”, i *Forankring og forandring. Verdier for det nye Europa* (I. Asheim-festskrift), Oslo 1992, s. 81-96; bearb. og i engelsk overs.: ”Reflections on Old Testament Ethics: Its Dual Character and its Modern Application”, i M. Sæbø, *On the Way to Canon*, Sheffield 1998, s. 162-81

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

Det forutsettes at en i tekststudiet gjør bruk av en kommentar i en av de anerkjente seriene, for eksempel AB, OTL eller WBC.

Supplerende litteratur

CLEMENTS, R.E., *Loving one's Neighbour: Old Testament Ethics in Context*, London 1992.
HARRELSON, W., *The Ten Commandments and Human Rights (Ouvertures to Biblical Theology)*, Philadelphia, Fortress Press, (5th Printing) 1989
OTTO, E., *Theologische Ethik des Alten Testaments*, Stuttgart 1994, s. 18-263

Emne TGT/MKGT 536 Messias i Det gamle testamente (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Den salvede (Messias) i Det gamle testamente er i første rekke kongen av Davids ætt. Forventningene til davidskongene var store og mange. Kongen hadde en rekke politiske og religiøse funksjoner. Men også øverstepresten var salvet – og dermed en messias-skikkelse. Tekstene avspeiler messianismens historie i Israel, der både konge og prest er aktører, og der forholdet mellom dem kunne bli spenningsfylt. Dette emnet vil gi innføring i denne historien og samtidig gi grunnlag for å forstå den videreføring og nytolkning av messiasforventningen som kommer til uttrykk i mellomtestamentlige og nytestamentlige tekster.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om messiasstankens opprinnelse i GT, herunder spørsmålet om mulig innflytelse fra omverdenen og forholdet mellom messianisme og eskatologi
- ha innsikt i de ulike messiasforventninger som finnes i Det deuteronomistiske historieverk, Det kronistiske historieverk, profetoverleveringene og Salmene
- ha kjennskap til om enkelte utsagn i Pentateuken, kan kalles messianske
- ha god kunnskap om forholdet mellom Messias og Herrens tjener (i de såkalte Tjenersangene) og Menneskesønnen (i Danielboken)
- ha god kunnskap om messiasstanken i mellomtestamentlig litteratur, særlig i 1. Henok

Hebraisk tekst

2 Sam 7,1-17

Tekster i oversettelse

2 Sam 23,1-7; 1 Krøn 17,1-15; Jes 7,10-17; 9,1-6; 11,1-10; 42,1-9; 49,1-6; 50,4-11; 55,3-4; Jer 33,14-17; Esek 37,24-25; Mi 5,1-5; Hag 2,23; Sak 4,11-14; 9,9; Dan 9; Sal 2; 132; 1 Henok 45-51

LITTERATUR

Kildetekster

1. Henok 45 - 51 leses i én av følgende oversettelser:

HAMMERSHAIMB, E. et al. (eds.), *De gammeltestamentlige pseudepigrapher. I*, København: G. E.C. Gads forlag, 1953-1963, 104-110

CHARLESWORTH, J.H. (ed.), *The Old Testament Pseudepigrapha. Volume 1: Apocalyptic Literature and Testaments*, New York; London; Toronto; Sydney; Auckland: Doubleday, 1983, 33-37

UHLIG, S. (ed.), [Apokalypsen:] *Das äthiopische Henochbuch* (Jüdische Schriften aus hellenistisch-römischer Zeit, 5. Lieferung 6) Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus Gerd Mohn, 1984, 585-594

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstildeling)

BLOCK, D.I., "Bringing back David: Ezekiel's Messianic Hope", i Satterthwaite, Ph.E./Hess, R.S./Wenham, G.J. (eds.), *The Lord's Anointed. Interpretation of Old Testament Messianic Texts* (Tyndale House Studies), Carlisle: Paternoster Press, 1995, s. 167-188

COLLINS, J.J., *The Scepter and the Star: The Messiahs of the Dead Sea Scrolls and Other Ancient Literature*, New York: Doubleday, 1995, s. 1-101; 123-126; 154-214

HUGENBERGER, G.P., "The Servant of the Lord in the 'Servant Songs' of Isaiah" i Satterthwaite, Ph.E./Hess, R.S./Wenham, G.J. (eds.), *The Lord's Anointed. Interpretation of Old Testament Messianic Texts* (Tyndale House Studies), Carlisle: Paternoster Press, 1995, s. 105-140

McCONVILLE, J.G., "Messianic Interpretation of the Old Testament in Modern Context" i Satterthwaite, Ph.E./Hess, R.S./Wenham, G.J. (eds.), *The Lord's Anointed. Interpretation of Old Testament Messianic Texts* (Tyndale House Studies), Carlisle: Paternoster Press, 1995, s. 1-17

METTINGER, T.N.D., *King and Messiah* (Coniectanea Biblica. Old Testament Series 8), Lund: CWK Gleerup, 1976, s. 48-63; 233-293

SÆBØ, M., "Messianisme hos Kronisten?", i Asheim, I./Holter, Å/Larsson, E./Sæbø, M. (red.), *Israel - Kristus - Kirken. Festschrift til professor dr. theol. Sverre Aalen på 70-årsdagen 7. desember 1979*, Oslo: Universitetsforlaget, 1979, s. 53-75

SÆBØ, M., "Messias - Herrens tjener og menneskesønn" i Austad, T./Wee, Ø.M. (red.), *Hvem er Jesus?* Oslo: Luther Forlag 1984, s. 19-30

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

Til 2 Sam 7,1-17:

McCARTER, P.K., *II Samuel* (AB 9), New York: Doubleday, 1984

Det forutsettes at en i studiet av tekster i oversettelse gjør bruk av en *kommentar* i en av de anerkjente seriene, for eksempel AB, OTL eller WBC.

Supplerende litteratur

KAISER, Jr., W.C., *The Messiah in the Old Testament* (Studies in Old Testament Biblical Theology), Carlisle: Paternoster Press, 1995

MOWINCKEL, S., *Han som kommer*, København: G.E.C. Gads Forlag, 1951

GT - tekststudium

Emne TGT/MKGT 541 Leviticus-Numeri (utformes senere)

Emne TGT/MKGT 542 Fortellinger i Det gamle testamente (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Store deler av GT består av fortellende (narrative) tekster, som spiller en viktig rolle i nyere metoddebatt i faget. Forskningen har særlig lagt vekt på å avdekke de litterære kvaliteter ved fortellende tekster, både generell fortellerteknikk og spesifikke bibelhebraiske virkemidler og grep. Tekster der kvinner fremstilles som fortellingens hovedperson, har skapt ny interesse for kvinnens stilling i datidens samfunn; de har også vist seg å ha en viktig funksjon for kvinnebevegelser (frigjøringsbevegelser) i jødedommen, kristendommen og islam i nyere tid. Målsetting for studiet av de tekster som er valgt ut, er å identifisere de nevnte litterære kvaliteter ved fortellingene og avdekke det tolkningspotensial fortellingene rommer.

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i de viktigste fortellerteknikkene som brukes for å formidle tekstenes budskap
- ha god kunnskap om tekstenes egenart og funksjon i den litterære kontekst
- ha kjennskap til nyere forskning på dette studieområdet
- ha kjennskap til hvordan tekstene kan fungere innenfor jødedommen, kristendommen og islam i dag
- ha evne til å eksegere følgende tekster fra fortellingsstoffet: Gen 16; 17; 21,1-21; Rut 1; 4,1-12

LITTERATUR

Kunnskapspensum til Genesis (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

ABUGIDEIRI, H., "Hagar. A Historical Modell for 'Gender Jihad'", i: Haddad, Y.Y./Esposito, J.L. (eds.), *Daughters of Abraham. Feminist Thought in Judaism, Christianity, and Islam*, Gainesvill: University Press of Florida, 2001, s. 81-107

LEVINE, A.-J., "Settling at Beer-lahai-roi", i: Haddad, Y.Y./Esposito, J.L. (eds.), *Daughters of Abraham* (se ovenfor), s. 12-34

STEINBERG, N., *Kinship and Marriage in Genesis. A Household Economics Perspective*, Minneapolis: Fortress Press, 1993, chapter 2: "The Sarah-Hagar Cycle: Polycoity", s. 35-86

TEUBAL, S.J., "Sarah and Hagar: Matriarchs and Visionaries", i: A. Brenner (ed.), *A Feminist Companion to Genesis (The Feminist Companion to the Bible 2)*, Sheffield: Sheffield Academic Press, 1993, s. 235-250

WENHAM, G.J., *Genesis 16-50 (Word Biblical Commentary Vol.2)*, Dallas: Word Books, Publisher, 1994, s. xx-xxv; xxviii-xxxviii

WESTERMANN, C., *Genesis 12-36. A Commentary*, London:SPCK, 1986, s. 44-58 (tyisk orig.)

ZAKOVITCH, Y., "Juxtaposition in the Abraham Cycle", i: D.P.Wright/D.N. Freedman/A. Hurvitz (eds.), *Pomegranates and Golden Bells* (Festschrift J. Milgrom), Winona Lake: Eisenbrauns, 1995, s. 509-524

Kunnskapspensum til Rut (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

NIELSEN, K., Ruth. A Commentary (The Old Testament Library), Louisville, KC: John Knox 1997, s. 1-35

eller

SASSON, J.M., Ruth. A New Translation with a Philological Commentary and a Formalist-Folklorist Interpretation (The Biblical Seminar 10), Sheffield: Sheffield Academic Press 1989, kapitlene 2, 4 og 5 (s. 8-13, 191-95, 196-252)

sammen med

TISCHLER, N.M., "Ruth", i: Ryken, L. and T. Longman III (utg.): A Complete Literary Guide to the Bible, Grand Rapids, MI: Zondervan 1993, s. 151-164

TRIBLE, P., "A Human Comedy", i *God and the Rhetoric of Sexuality* (Overtures to Biblical Theology); Philadelphia, PA: Fortress, 1978 (eller senere), s. 166-199

SAKENFELD, K.D. 1987: "Loyalty and Love: The Language of Human Interconnections in the Hebrew Bible", i O'Connor, M.P. og D.N. Freedman (utg.), *Backgrounds for the Bible*, Winona Lake, IN: Eisenbrauns, s. 215-229

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

Til de enkelte tekstene leses relevante avsnitt fra en av standardkommentarene, f.eks.

til Genesis:

WENHAM, G.J., Genesis 16-50 (se ovenfor)

WESTERMANN, C., Genesis 12-36 (se ovenfor)

til Rut:

BUSH, F.W., Ruth, Esther (World Biblical Commentary), Word Books, Dallas, Texas 1996

NIELSEN, K., Ruth. A Commentary (se ovenfor)

Supplerende litteratur

ALTER, R.: *The Art of Biblical Narrative*, New York: Harper & Row 1981 (eller senere)

BERLIN, A., *Poetics and interpretation of Biblical narrative* (Bible and literature Series 9) Sheffield: Almond, 1983

BAR-EFRAT, S., *Narrative Art in the Bible* (Bible and Literature Series 17), Sheffield: Almond Press 1989 (eller senere)

GUNN, D.M. / FEWELL, D.N., *Narrative in the Hebrew Bible* (Oxford Bible Series) Oxford: Oxford University Press 1993

SKA, J.L., "Our Fathers have Told Us", i: *Introduction to the Analysis of Hebrew Narratives* (Subsidia biblica 13), Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1990

Emne TGT/MKGT 543 Tekster fra Jesaja 40–55 (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Jesaja 40–55 kalles ofte for trøsteboken og har opp gjennom historien vært mye brukt for å formidle nytt mot til mennesker i vanskelige situasjoner. Trøstebudskapet danner en gjennomgående tråd i boken, og boken inneholder mye billedtale som har vist seg å kunne tilpasses nye situasjoner. En målsetning for dette emnet vil være å avdekke bokens hovedproblemer og dertil den ”strategi” bokens forfatter anvender i møtet med sin leser. Også tekstenes virkningshistorie vil til en viss grad bli berørt. Dessuten vil spørsmålet om Jesaja-bokens helhet i nyere forskning bli presentert.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om hvilke problemstillinger og påfølgende ”løsninger” som etableres i Jesaja 40–55
- ha god kunnskap om billedbruk Jesaja 40–55, og hvordan denne billedbruken bidrar til å etablere det samlede budskapet i Jesaja 40–55
- ha kjennskap til forskningens syn på tilblivelsen til Jesaja 40–55 og den betydning dette spørsmålet har for synet på Jesajabokens tilblivelse
- ha kjennskap til disse kapitlenes plass i Jesaja-boken som helhet
- ha kjennskap til Jesaja 40–55’s bruks- og virkningshistorie innenfor jødisk og kristen tradisjon
- ha evne til å eksegere følgende tekster i Jesaja 40–55: 40,1-31; 42,1-25; 48,1-22; 49,1-17; 55,1-13.

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

COGGINS, R.J., “Do We Still Need Deutero-Isaiah,” *Journal for the Study of the Old Testament* 80 (1998) s. 77-92

CONRAD, E.W.: “Prophet, Redactor and Audience: Reforming the Notion of Isaiah's Formation” i: R.F. Melugin, og M.A. Sweeney, (utg.): *New visions of Isaiah*. (Journal for the study of the Old Testament. Supplement series 214) Sheffield: Sheffield Academic Press, 1996, s. 306-326

DARR, K.P., “Like Warrior, like Woman : Destruction and Deliverance in Isaiah 42:10-17” *Catholic Biblical Quarterly* 49 (1987) 560-71

HAAG, E., “Der Weg zum Baum des Lebens: Ein Paradiesmotiv im Buch Jesaja,” i: Lothar Ruppert, P. W., Erich Zenger (red.), *Künder des Wortes*, Würzburg: Echter, 1982, 35-52

KOOLE, J. L., *Isaiah III (Historical Commentary on the Old Testament Vol. I / Isaiah 40-48)*, Kampen: Kok Pharos, 1997, s. 1-43

LEENE, H.: “Lawsuit, debate and wisdom discourse in Second Isaiah” i: J. van Ruiten og M. Vervenne (red): *Studies in the Book of Isaiah: Festschrift Willem A.M. Beuken*, (Bibliotheca Ephemeridum theologicarum Lovaniensium 132), Leuven : Leuven University Press, 1997, s. 251

MELUGIN, R.F.: “Reading the Book of Isaiah as Christian Scripture” i: *Society of Biblical Literature: 1996 seminar papers: one hundred thirty-second annual meeting, November 21-28, 1996, New Orleans Marriott, New Orleans, Louisiana*. Atlanta, Ga: Scholars Press 132, 1996, s. 188-203

RENDTORFF, R.: “The Book of Isaiah - A Complex Unity. Synchronic and Diachronic reading” i: R.F. Melugin, og M.A. Sweeney, (utg.): *New visions of Isaiah*. (Journal for the

- study of the Old Testament. Supplement series 214) Sheffield: Sheffield Academic Press, 1996, s. 32-46
- SHEPPARD, G.T.: "The 'Scope' of Isaiah as a Book of Jewish and Christian Scriptures" i: R.F. Melugin, og M.A. Sweeney, (utg.): New visions of Isaiah. (Journal for the study of the Old Testament. Supplement series 214) Sheffield: Sheffield Academic Press, 1996, s. 257-281
- SOMMER, B.D.: "The Scroll of Isaiah as Jewish Scripture, Or, Why Jews Don't Read Books" i: Society of Biblical Literature: 1996 seminar papers: one hundred thirty-second annual meeting, November 21-28, 1996, New Orleans Marriott, New Orleans, Louisiana. Atlanta, Ga: Scholars Press 132, 1996, s. 225-242
- SWEENEY, M.A.: "The Book of Isaiah as Prophetic Torah" i: R.F. Melugin, og M.A. Sweeney, (utg.): New visions of Isaiah. (Journal for the study of the Old Testament. Supplement series 214) Sheffield: Sheffield Academic Press, 1996, s. 50-66.
- SWEENEY, M.A.: "The Book of Isaiah in Recent Research", Currents in Research, Biblical Studies 1 (1993) 141-62
- WILLIAMSON, H.G.M.: "Recent Study of the Book Called Isaiah" i: H.G.M. Williamson, The book called Isaiah : Deutero-Isaiah's role in composition and redaction. Oxford: Clarendon Press, 1994, s. 1-18.
- ZENGER, E.: "Der Gott des Exodus in der Botschaft der Propheten - am Beispiel des Jesajabuches," Concilium 23 (1987) 15 - 22

Ferdighetspensum (leses med henblik på oppøvelse av ferdigheter)

enten

- KOOLE, J.L., Isaiah III (Historical Commentary on the Old Testament Vol. I / Isaiah 40-48), Kampen: Kok Pharos, 1997.
- KOOLE, J.L., Isaiah III (Historical Commentary on the Old Testament Vol. II / Isaiah 49-55), Kampen: Kok Pharos, 1998.

eller

- BEUKEN, W.A.M., Jesaja Deel IIA (De prediking van het Oude Testament), Nijkerk: Callenbach, 1979.
- BEUKEN, W.A.M., Jesaja Deel IIB (De prediking van het Oude Testament), Nijkerk: Callenbach, 1983.

Supplerende litteratur

- BALTZER, K., Deutero-Jesaja (Kommentar zum Alten Testament Vol. 10,2), Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 1999.
- BLENKINSOPP, J., Isaiah 40-55: a new translation with introduction and commentary (The Anchor Bible Vol. 19A), New York: Doubleday, 2002
- BRUEGGEMANN, W., Isaiah 40-66 (Westminster Bible companion), Louisville, Ky.: Westminster John Knox Press, 1998
- CHILDS, B.S., Isaiah, Louisville, Ky.: Westminster John Knox Press, 2001.
- MELUGIN, R.F., The formation of Isaiah 40-55 (Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft Vol. 141), Berlin; New York: W. de Gruyter, 1976
- METTINGER, T.N.D., A farewell to the servant songs: a critical examination of an exegetical axiom (Scripta minora Vol. 1982-1983:3), Lund: Gleerup, 1983
- MOOR, J.C.D., "The Integrity of Isaiah 40," i: M. Dietrich og O. Loretz (red.), Mesopotamica, Ugaritica, Biblica: Festschrift für Kurt Bergerhof zur Vollendung seines 70. Lebensjahres am 7. Mai 1992 (Alter Orient und Altes Testament Bd. 232), Kevelaer: Butzon & Bercker, 1993, 181-216

- OORSCHOT, J. v., Von Babel zum Zion: eine literarkritische und redaktionsgeschichtliche Untersuchung (Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft Vol. 206), Berlin: De Gruyter, 1993
- OSWALT, J.N., The book of Isaiah. Chapters 40-66 (The new international commentary on the Old Testament), Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1997.
- SAWYER, J.F.A., The Fifth Gospel: Isaiah in the History of Christianity, New York: Cambridge University Press, 1996
- SEITZ, C.R., "The Book of Isaiah 40-66 : Introduction, Commentary, and Reflections," i, Introduction to prophetic literature ; the Book of Isaiah ; the Book of Jeremiah : the Book of Baruch ; the Letter of Jeremiah ; the Book of Lamentations ; the Book of Ezekiel (The New Interpreter's Bible Bd. VI), Nashville: Abingdon Press, 2001, 307-552.
- SOMMER, B.D.: "Allusions and Illusions: The Unity of the Book of Isaiah in Light of Deutero-Isaiah's Use of Prophetic Tradition" i: R.F. Melugin, og M.A. Sweeney, (utg.): New visions of Isaiah. (Journal for the study of the Old Testament. Supplement series 214) Sheffield: Sheffield Academic Press, 1996, s. 156-186.
- SOMMER, B.D., A prophet reads scripture: allusion in Isaiah 40-66 (Contraversions: Jews and other differences), Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1998

Emne TGT/MKGT 544 Salmene (utformes senere)

Emne TGT/MKGT 545 Proverbia (utformes senere)

Perspektiv og kontekst

Emne TGT/MKGT 551 Kjønnsperspektiver i møte med Bibelen (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

I den senere tid har det blitt rettet mer og mer oppmerksomhet mot de forutsetningene vi møter tekster med. En side ved dette er at vi leser tekster også i lys av vårt kjønn, som kvinner og menn. Dette er en utfordring i vårt arbeid med Bibelen, og dette emnet gir mulighet for å arbeide med en del nyere feministiske perspektiver i bibelfag, med vekt på Det gamle testamente.

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i hvilke utfordringer feministisk hermeneutikk stiller oss overfor
- ha innsikt i problematikken knyttet til spørsmålet om kjønn som en faktor i gudsbildet

- ha god kunnskap om den sosiale og religiøse stilling kvinnene hadde i gammeltestamentlig tid

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

BIRD, P.A., *Missing Persons and Mistaken Identities. Woman and Gender in Ancient Israel*. (Overtures to Biblical Theology), Minneapolis: Fortress Press, 1997

GRUBER, M.I., "The Motherhood of God in Second Isaiah", i: *The Motherhood of God and other studies*, Atlanta 1992 (finnes også som artikkel i *Revue Biblique* 90 (1983) s. 351-359)

LØLAND, H: "'Som moren trøster sin sønn...' Jes 66:13. Noen aspekter ved bruken av feminine metaforer for Gud i Det gamle testamente", i Kaul, D./Laland, A.H./Østrem, S. (red.), *Feministteologi på norsk*, Oslo: Cappelen Akademiske Forlag, 1999. s.184-194

SCHOTTROFF, L./SCHROER, S./WACKER, M.-T., *Feminist interpretation: The Bible in Women's Perspective*, Minneapolis: Fortress Press, 1998 (tysk orig.), s. 1-99

SCHÜNGEL-STRAUMANN, H., "God as Mother in Hosea 11", i Brenner, A. (ed.): *A feminist Companion to The Latter Prophets* (The Feminist Companion to the Bible)

Supplerende litteratur

BRENNER, A., *The Israelite Woman. Social Role and Literary Type in Biblical Narrativ*, Sheffield: JSOT Press/Sheffield Academic Press, 1985/1994

TOORN, K. van der, *From Her Cradle to Her Grave: Role of Religion in the Life of the Israelite and the Babylonian Woman*, Sheffield: JSOT Press/ Sheffield Academic PresS, 1994

Emne TGT/MKGT 552 Tekst og tolkningshistorie i GT og Qumran (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

I lengre tid har forskningen vært opptatt av det som kalles "tradisjonshistorie" innenfor GT. Dette har etter hvert vist seg å bli et vidt begrep, som er blitt definert på ulike måter. I de senere år er det blitt lagt særlig vekt på *teksters virkningshistorie*, både deres innflytelse på yngre tekster og endringer i den nye bruk og aktualisering av dem.

Men også Qumransamfunnets boksamling gir kunnskap om tolkninger av gammeltestamentlige tekster (f.eks. Gen 1,1-2) i jødedommen i førkristen tid. Funnet av Qumrantekstene gir dessuten innsyn i de gammeltestamentlige skriftenes *teksthistorie*. Studiet av Qumrantekster vil derfor ha betydning for både tekstkritiske og tolkningsmessige spørsmål innenfor det gammeltestamentlige fagfelt.

MÅL

Studentene skal

- ha god kunnskap om de prinsippene som ligger til grunn når én tekst tolker eller alluderer til en annen tekst i GT og i Qumran
- ha evne til å identifisere og innholdsbestemme den nye tekstanvendelsen
- ha innsikt i spenninger, eventuelt motsetninger mellom en tekst og nytolkningen av den innenfor GT og Qumran
- ha god kunnskap om de konsekvenser en slik indre-bibelsk og etter-bibelsk tolkning har for teologiens forståelse av tekstene som åpenbaringsvitnesbyrd
- ha god kunnskap om Qumransamfunnets plass i jødisk historie
- ha god kunnskap om den rolle Qumrantekstene har for arbeidet med den gammeltestamentlige tekstkritikk

Hebraiske tekster til tekst og tolkningshistorie i GT

Deut 28,28 og Sak 12,4; Deut 24,1-4 og Mal 2,16; 2 Krøn 34; Jer 25,11-12; 29,10 og Dan 9,2-3,22-24

Tekster i oversettelse

Sak 1–8 og 9–14

Hebraiske tekster til tekst og tolkningshistorie i Qumran

Jes 6 (Is^a); 1 QpHab Col.VII; 4QSam^a 1,22-28; 11Q5 Ps 154

LITTERATUR

Kunnskapspensum til tekst og tolkningshistorie i GT (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

ANDERSON, A.A., "Psalms", i Carson, D.A. / Williamson, H.G.M. (eds.), *It is Written: Scripture Citing Scripture. Essays in Honour of Barnabas Lindars*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988, s. 56-66

CLEMENTS, R.E., "Wisdom", i Carson, D.A. / Williamson, H.G.M. (eds.), *It is Written: Scripture Citing Scripture. Essays in Honour of Barnabas Lindars*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988, s. 67-83

CLINES, D.J.A. "Nehemiah 10 as an Example of Early Jewish Biblical Exegesis", i *Journal for the Study of the Old Testament* 21 (1981), s. 111-117

DAY, J., "Prophecy", i Carson, D.A. / Williamson, H.G.M. (eds.), *It is Written: Scripture Citing Scripture. Essays in Honour of Barnabas Lindars*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988, s. 39-55

DIRKSEN, P.B., "Why was David Disqualified as Temple Builder? The Meaning of 1 Chronicles 22.8", i *Journal for the Study of the Old Testament* 70 (1996), s. 51-56

FISHBANE, M., *Biblical Interpretation in Ancient Israel*, Oxford: Clarendon Press, 1991, s. 281-334

FISHBANE, M., "Inner-Biblical Exegesis", i Sæbø, M. (ed.), *Hebrew Bible / Old Testament. The History of Its Interpretation. Vol. I*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1996, s. 33-48

MASON, R., "The Relation of Zech 9-14 to Proto-Zechariah", i *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* 88 (1976), s. 227-239

MASON, R., *Preaching the tradition. Homily and hermeneutics after the exile*, Cambridge: Cambridge University Press, 1990, s. 7-144

- NURMELA, R., *Prophets in Dialogue. Inner-Biblical Allusions in Zechariah 1-8 and 9-14*, Åbo: Åbo Akademi University Press, 1996, s. 213-232
- WILLIAMSON, H.G.M., "History", i Carson, D.A. / Williamson, H.G.M. (eds.), *It is Written: Scripture Citing Scripture. Essays in Honour of Barnabas Lindars*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988, s. 25-38

Ferdighetspensum til tekst og tolkningshistorie i GT (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

- FISHBANE, M., *Biblical Interpretation in Ancient Israel*, Oxford: Clarendon Press, 1991, s. 500-505
- HARTMAN, L.F. / DI LELLA, A.A., *The Book of Daniel* (Anchor Bible 23), Garden City: Doubleday & Company, Inc., 1980, s. 246-254
- HUGENBERGER, G.P., *Marriage as a Covenant* (Supplements to Vetus Testamentum 52) Leiden: E.J. Brill, 1994, s. 48-83
- JAPHET, S., I & II *Chronicles. A Commentary* (Old Testament Library), London: SCM Press, 1993, s. 1015-1037
- PORTEOUS, N., *Daniel. A Commentary* (Old Testament Library), London: SCM Press 1979, s. 131-144

Til tekst og tolkningshistorie i Qumran
Kildetekster (se også oversettelser nedenfor)

1QIsa^a (Jes 6)

Leses i én av følgende tekstutgaver:

- PARRY, D.W. / QIMRON, E. (eds.), *The Great Isaiah Scroll (1QIsa^a): A New Edition* (Studies on the Texts of the Desert of Judah, 32) Leiden; Boston; Köln: E.J. Brill, 1999, 11-13.
- BURROWS, M. / TREVER, J.C. / BROWNLEE, W.H (eds.), *The Dead Sea Scrolls of St. Mark's Monastery. Volume I: The Isaiah Manuscript and the Habakkuk Commentary*, New Haven: The American Schools of Oriental Research, 1950, pls. V-VI

1QHab col. VII

Leses i én av følgende tekstutgaver:

- LOHSE, E. (ed.), *Die Texte aus Qumran: Hebräisch und Deutsch. Mit masoretsischer Punktation, Übersetzung, Einführung und Anmerkungen*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1986, 234-236
- BURROWS, M. / TREVER, J.C. / BROWNLEE, W.H (eds.), *The Dead Sea Scrolls of St. Mark's Monastery. Volume I: The Isaiah Manuscript and the Habakkuk Commentary* (New Haven: The American Schools of Oriental Research, 1950, pls. LVIII
- GARCÍA MARTÍNEZ, F. and E.J.C. TIGCHELAAR (eds.), *The Dead Sea Scrolls Study Edition. Volume One: IQ1-4Q273* [Paperback edition] , Leiden; Boston; Köln: E.J. Brill; Grand Rapids, MI; Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2000, 16

4QSam^a 1 Sam 1,22-28

Leses i én av følgende tekstutgaver:

- CROSS, F.M. / PARRY, D. / ULRICH, E. (eds.), *Qumran Cave 4. XII: Samuel* (DJD, 17) Oxford: Clarendon Press
- FINCKE, A., *The Samuel Scroll from Qumran: 4QSam^a Restored and Compared to the Septuagint and 4QSam^c* (Studies on the Texts of the Desert of Judah 43), Leiden: Brill, 2001

11Q5 Ps 154

Leses i én av følgende tekstutgaver:

CHARLESWORTH, J.H. / RIETZ, H.W.L. (eds.), *Pseudepigraphic and Non-Masoretic Psalms and Prayers* (The Dead Sea Scrolls: Hebrew, Aramaic, and Greek Texts with English Translations, 4A) Tübingen: Mohr Siebeck; Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 170-177

SANDERS, J.A. (ed.), *The Psalms Scroll of Qumrân Cave 11 (11QPSa)* (Discoveries in the Judean Desert of Jordan, 4) Oxford: The Clarendon Press, 1965), 64-67

GARCÍA MARTÍNEZ, F. and TIGCHELAAR, E.J.C. (eds.), *The Dead Sea Scrolls Study Edition. Volume Two: 4Q274-11Q31* [Paperback edition] , Leiden; Boston; Köln: E.J. Brill; Grand Rapids, MI; Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2000, 1172-1174

Oversettelser

1QIsa^a (Jes 6)

ABEGG, M. Jr. / FLINT, P.W. / ULRICH, E. (trans. & comms.), *The Dead Sea Scrolls Bible*, Edinburgh: T. & T. Clark, 1999, 279-280

1QHab col. VII

EJRÆS, B. / LEMCHE, N.P. / MÜLLER, M. (eds.), *Dødehavsskrifterne og de antikke kilder om essæerne i ny oversettelse*, Fredriksberg: Forlaget ANIS, 1998, 379-380

LOHSE, E. (ed.), *Die Texte aus Qumran: Hebräisch und Deutsch. Mit masoretsischer Punktation, Übersetzung, Einführung und Anmerkungen*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1986, 235-237

GARCÍA MARTÍNEZ, F. and TIGCHELAAR, E.J.C. (eds.), *The Dead Sea Scrolls Study Edition. Volume One: IQ1-4Q273* [Paperback edition] , Leiden; Boston; Köln: E.J. Brill; Grand Rapids, MI; Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2000, 17

4QSam^a 1 Sam 1,22-28

ABEGG, M. Jr. / FLINT, P.W. / ULRICH, E. (trans. & comms.), *The Dead Sea Scrolls Bible*, Edinburgh: T. & T. Clark, 1999, 215-216

11Q5 Ps 154

Oversettelser finnes i de anførte Tekstutgaver.

Kunnskapspensum til tekst og tolkningshistorie i Qumran (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

ASCHIM, A., "Fra tekst til kommentar. Bibeltolkning i Qumranbiblioteket", i Eggen, R.B. / Hognestad, O., *Dødehavsrullene. Funn og forskning i 50 år*, Trondheim: Tapir 1997, 211-26

FISHBANE, M., "Use, Authority and Interpretation of Mikra at Qumran", i MULDER, J. / SYSLING, H., *Mikra* (Compendia Rerum Iudaicarum ad Novum Testamentum), Assen/Philadelphia, Van Gorcum/Fortress Press, 1988, 339-77

TOV, E., *Textual Criticism of the Hebrew Bible*, Assen: Van Gorcum; Philadelphia: Fortress Press, 1992, 100-121

ULFGARD, Håkan, "Rättfärdighetens Lärare och Qumranförsamlingens historia", i Hyldahl, N. / Thompson, T.L., *Dødehavsteksterne og Bibelen* (Forum for bibelsk eksegesi, 8) København, 1996, 129-157

Supplerende litteratur

- CHARLESWORTH, J.H. (ed.), *Pseudepigraphic and Non-Masoretic Psalms and Prayers* (The Dead Sea Scrolls 4A), Tübingen/Louisville: Mohr Siebeck/Westminster John Knox Press, 1997, 171-78
- EJR NÆS, B., "Peshet-litteraturen fra Qumran", i Hyldahl, N. / Thompson, T.L., *Dødehavsteksterne og Bibelen* (Forum for bibelsk eksegeese, 8) København: Museum Tusculanums Forlag; Københavns Universitet, 1996, 27-39.
- MARTINEZ, F.G., *The Dead Sea Scrolls Translated. The Qumran Texts in English*, Leiden: E.J.Brill, 1994, 185-229.303-98
- VERMES, G., *The Dead Sea Scrolls in English*, London, Penguin Books, 3rd Edition 1987

Emne TGT/MKGT 553 GT-tekster og deres mytologiske omverden (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Enkelte tekster i GT (særlig fra 1. Mosebok 1-11, Jesaja 40ff og utvalgte salmer) likner mytologiske tekster fra GTs fororientalske omverden (særlig fra ugaritisk, assyrisk, babylonsk og egyptisk kultur). Dette emnet tar for seg en del slike tekster, med henblikk på å vurdere likheter og ulikheter mellom de gammeltestamentlige og de utenombibelske tekster.

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i likheter og ulikheter mellom GTs "mytologiske" tekster og tekster i omkringliggende religioner og kulturer
- ha innsikt i den betydning disse likhetene har for vår forståelse av innholdet i GTs tekster
- ha god kunnskap om hva slike likheter betyr for vår forståelse av GT som åpenbaringsvitnesbyrd

LITTERATUR

Kunnskapensum (leses med henblikk på kunnskapstegnelse)

CLIFFORD, R.J., *Creation Accounts in the Ancient Near East and in the Bible* (The Catholic Quarterly Monograph Series 26), Washington, DC: The Catholic Biblical Association of America 1994

HESS, R.S. & TSUMURA, D.T. (eds.), "Introduction", i *Studied Inscriptions from Before The Flood. Ancient Near Eastern, Literary, and Linguistic Approaches to Genesis 1-11* (Sources for Biblical and Theological Study 4), Winona Lake, IN: Eisenbrauns 1994, 3-72

og ett av følgende alternativer

WESTERMANN, C., "Urhistoriens teologiske betydning", i *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 44 (1973) 161-77

WESTERMANN, C., "§ 4 Zur theologischen Bedeutung der Urgeschichte" og "V. Die theologische Bedeutung der Urgeschichte", i *Genesis 1-11* (Biblischer Kommentar. Altes

Testament I/1), Neukirchen: Neukirchener Verlag 1974, 89-97 og 798-806 (også i eng. overs.)
sammen med
MATHEWS, K.A., "5. Interpreting Genesis", "6. Genesis 1–11 and Ancient Literature" og "7. Creation and Contemporary Interpretation", i *Genesis 1–11:26* (New American Commentary 1 A); Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers 1995, 63-111

Emne TGT/MKGT 554 Bruk og tolkning av GT i afrikanske kirker (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

I løpet av det 20. århundre har Afrika opplevd en kolossal kirkevekst, slik at Afrika sør for Sahara nå av og til omtales som et kristent kontinent. Noe av det som kjennetegner afrikansk kristendom og teologi, er en sterk interesse for Det gamle testamente. Spesielt med tanke på hva vi i en vestlig sammenheng kan lære av afrikanske kirker, vil dette emnet presentere og analysere afrikansk bruk og tolkning av GT.

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i hvordan GT har funnet gjenklang i den afrikanske sosio-kulturelle erfaring og i de afrikanske kirkenes tro, forkynnelse og liturgi
- ha god kunnskap om bakgrunnen for den afrikanske interesse for GT
- ha god kunnskap om det bildet GT gir av Afrika, og om hvilken betydning det har for de afrikanske kirkene
- ha kjennskap til karakteristiske trekk i afrikansk GT-forskning og til forholdet mellom afrikansk og vestlig GT-forskning
- ha kjennskap til de impulser som de afrikanske kirkenes bruk og tolkning av GT gir og kan gi den vestlige kirke

LITTERATUR

Getui, M.N.; Holter, K. & Zinkurature, V. (eds.): *Interpreting the Old Testament in Africa*. New York: Lang, 2001 (Bible and Theology in Africa; 2).

Utvalg: 60 pp.: artiklene til Jonker (77-88), Bosman (101-112), Githuku (113-118), Gichaara (119-123), Masenya (133-146), Shisanya (147-151), Otieno (159-163).

Holter, K.: *Yahweh in Africa: Essays on Africa and the Old Testament*. New York: Lang, 2000 (Bible and Theology in Africa; 1).

Utvalg: 110 pp.: 1-60, 77-125.

Kinoti, H.W. & Waliggo, J.M. (eds.): *The Bible in African Christianity: Essays in Biblical Theology*. Nairobi: Acton (African Christianity Series).

Utvalg: 50 pp.: artiklene til Nthamburi/Waruta (40-57), Ndungu (58-67), Yorke (145-164).

West, G.O. & Dube, M.W. (eds.): *The Bible in Africa: Transactions, Trajectories and Trends*. Leiden: Brill, 2000.

Utvalg 180 pp.: artiklene til Ukpong (11-28), West (29-53), Ndung'u (236-247), McEntire (248-259), Adamo (336-349), Wabukala/LeMarquand (350-359), Dibela (384-399), Mafu (400-414), Anum (457-473), Wendland/Hachibamba (538-556), Ukpong (582-594), West (595-610).

Historie og kulturhistorie

Emne TGT/MKGT 561 Israels historie og arkeologi (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Det gamle testamente gir oss et bilde av Israels (senere Israels og Judas) historie. Moderne arkeologi har gitt oss rike funn av innskrifter og annet arkeologisk materiale fra det gamle Israel og omverdenen. Dette gir oss i dag muligheter til å sammenligne det de historiske tekstene sier, med de arkeologiske data. Derfor vil Israels historie stadig være gjenstand for nyskriving. Vekten i dette fordypningsemnet/valgemnet vil bli lagt på studiet av sen kongetid og eksilsk og etter-eksilsk tid.

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i de politiske krefter som virket bestemmende på Israels og Judas historie
- ha god kunnskap om den kulturelle og åndelige utvikling i de ulike fasene av Israels og Judas historie
- ha god kunnskap om GTs historiebilde og ulike rekonstruksjoner av den samme historie på grunnlag av nyere arkeologiske funn, herunder spørsmålet om GT som ideologisk litteratur

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

MILLER, J.M. & HAYES, J.H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Philadelphia: The Westminster Press, 1986, kapitlene 10-14

SKJEGGESTAD, M., *Facts in the ground? Biblical history in archaeological interpretation of the Iron Age in Palestine* (Acta Theologica 3), Oslo: Unipub forlag, 2001, kapitlene 1-2 og 6-7

Dessuten leses tilsammen ca. 200 s. etter-eksilsk historie i

DAVIES, W.D. / FINKELSTEIN, L. (eds.), *The Cambridge History of Judaism. Vol. One: Introduction; The Persian Period*, Cambridge: Cambridge University Press, 1984 (f.eks. kap.13 om diasporaen)

eller

GRABBE, L.L., *Judaism from Cyrus to Hadrian*, London, SPCK, 1992 (f.eks. kap. 3-5 om hellenistisk tid)

Supplerende litteratur

KOFOED, J.B., *Israels historie som teologisk disiplin*, København, Dansk Bibel-Institut, 1998

Emne TGT/MKGT 562 Gammeltestamentlig kulturhistorie: Ettereksilsk tid (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Etter hjemkomsten fra Babylon (537 f.Kr.) stod jødene overfor nye utfordringer - politisk, nasjonalt og religiøst - sammenlignet med situasjonen under kongetiden. Som en persisk provins uten en salvet konge av Davids ætt på tronen og med det første tempel (Salomos tempel) lagt i grus, måtte de bygge opp en ny forståelse av hva det innebar å tilhøre Guds folk og tilbe fedrenes Gud, Herren. Studiet innenfor dette emnet sikter på å få klarhet i de endringene som fant sted i persisk tid, med særlig vekt på problemet Guds folk, gudsdyrkelsen, messianismen og profetforståelsen, og på den litterære aktivitet i denne tiden.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om den tidshistoriske bakgrunn for provinsen Jehud (Juda) i persisk tid
- ha innsikt i samfunnsutviklingen i Jehud, med særlig vekt på maktstrukturer og gruppedannelser
- ha innsikt i messias- og profetforståelsen i Jehud i persisk tid
- ha god kunnskap om litterær virksomhet i Jehud i persisk tid, med særlig vekt på såkalt skriftprofeti og Krønikebøkene fremstilling av Gud, Messias, Israels folk og gudsdyrkelsen
- ha evne til å tolke utvalgte tekster på grunnlag av den hebraiske tekst

Hebraisk tekst

Sak 14,4-5; Mal 1,1; 3,13-21; 3,22-24

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

BLENKINSOPP, J., "A Jewish Sect of the Persian Period", i *Catholic Biblical Quarterly* 52 (1990) 5-20

- BLINKINSOPP, J., "The Sage, the Scribe, and Scribalism in the Chronicler's Work" i J.G. Gammie / L.G. Perdue (eds.), *The Sage in Israel and the Ancient Near East*, Winona Lake: Eisenbrauns, 1990, s. 307-315
- BOLIN, TH.M., "When the End is the Beginning. The Persian Period and the Origins of the Biblical Tradition", i *Scandinavian Journal of the Old Testament* 10 (1996) 3-15
- DAVIES, W.D. / FINKELSTEIN, L. (eds.), *The Cambridge History of Judaism. Vol. One: Introduction; The Persian Period*, Cambridge: Cambridge University Press, 1984
- Følgende artikler i boken:
- ACKROYD, P., "The Jewish community in Palestine in the Persian period", s. 130-161
- GESE, H., "Wisdom literature in the Persian period", s. 189-218
- NAVEH, J. / GREENFIELD, J., "Hebrew and Aramaic in the Persian period", s. 115-129
- SMITH, M., "Jewish religious life in the Persian period", s. 219-278
- STERN, E., "The Persian empire and the political and social history of Palestine in the Persian period", s. 70-87
- STERN, E., "The archeology of Persian Palestine", s. 88-114
- WANKE, G., "Prophecy and Psalms in the Persian period", s. 162-188
- JAPHET, S., "People and Land in the Restoration Period" i G. Strecker (Hrsg.), *Das Land Israel in biblischer Zeit. Jerusalem-Symposium 1981 der Hebräischen Universität und der Georg-August-Universität (Göttinger Theologische Arbeiten 25)*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1983, s. 103-125
- JAPHET, S., *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought (Beiträge zur Erforschung des Alten Testaments und des Antiken Judentums 9)*, Frankfurt am Main: Verlag Peter Lang, 1989, s. 41-198; 352-393; 395-444; 493-504
- REDDITT, P.L., "The Book of Malachi in Its Social Setting", *Catholic Biblical Quarterly* 56 (1994) 240-255

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

- NIELSEN, E., "A Note on Zechariah 14,4-5", i K. Jeppesen / K. Nielsen / B. Rosendal (eds.), *In the Last Days. On Jewish and Christian Apocalyptic and its Period. Festschrift B. Otzen*, Aarhus: Aarhus University Press, 1994, 33-37
- WEYDE, K.W., *Prophecy and Teaching. Prophetic Authority, Form Problems, and the Use of Traditions in the Book of Malachi (Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, Bd. 288)*, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 2000, s. 3-13. 57-69. 349-402

Språklig særemne

Emne TGT/MKGT 571 Særemne i hebraisk språk og kultur (10 studiepoeng)

Dette fordjupingsemnet/valemnet rettar seg mot studentar som er motiverte for å auka sine evne til å arbeida fagleg med bibelske og utanombibelske tekstar på hebraisk. Omfanget av tekstpensum er på ca. 12 sider hebraisk og/eller arameisk tekst og det er ulike pensumvariantar. Det er sperre mot å velje tekstar til særemnet frå TEOL 502/MK 504.

Emnets studiekraft

Studenten skal

- levere inn og få godkjent 10 skriftlege omsetjingsframlegg

- skrive ei utgreiing eller drøfting over ei sjølvvald problemstilling knytt til første del av pensum (omfang maks 1600 ord)
- gjennomføre ei skriftleg språkprøve
- delta i evaluering av studietilboda

Vurdering

For å bestå emne TEOL/MKGT 571 med mappevurdering, må studenten oppfylle alle studiekrava. Emnet vert vurdert med karakter fastsett på grunnlag av språkprøva og utgreiinga/drøftinga.

Mål og innhald

Fordjupingsemnet/valemnet er bygd opp slik:

1. Teksthistorie og tekstevaluering, samt kulturkunnskap: 4 studiepoeng
2. Tekst- og språkstudium: 6 studiepoeng

Komponent 1 («Teksthistorie og tekstevaluering, samt kulturkunnskap») er felles for alle variantar. Innan komponent 2 («Tekst- og språkstudium») vel studenten frå fleire mulige variantar. Det gjeld for alle variantar at studenten kan, etter samråd med faglærer/fagseksjon, byte ut inntil 1/3 av pensumtekstane med andre tekstar av tilsvarande vanskegrad.

MÅL

Studenten skal

- ha utdjupa kjennskap til teksthistoria bak den hebraiske bibelen, eigenarten i gammeltestamentlig tekstkritikk, samt den kulturelle kontekst for Det gamle testamente,
- ha utdjupa kjennskap til den hebraiske grammatikken,
- ha evne til å arbeide språkleg med eit breiare utval av bibelske og/eller utenom-bibelske tekstar.

TEKSTVARIANTAR

<u>A) Gudsteneste, bøn og fromleiksliv i GT</u>	Leviticus 23 1 Kong 8,12-53 Neh 8,13-9,37
<u>B) Profetismens historie</u>	Num 24 1 Sam 3 1 Kong 17; 22:1-23 2 Kong 18
<u>C) Messias - bibelhebraisk</u>	2 Sam 23:1-7 Jes 7,10-17; 9,1-6; 11,1-10; 42,1-9; 49,1-6; 50,4-11; 55,3-4 Jer 23:1-6; 33:14-17 Esek 34:15-31; 37,24-25 Am 9:11-13 Mi 5:1-5 Hag 2

	Sak 4,11-14; 9,9 Dan 9
<u>D) Messias - targumarameisk</u>	Jes 9,1-7; 11,1-16; 52,13 - 53,12 frå Targum Jonathan
<u>E) Jesajaboka</u>	Jes 1-2; 6,1-13; 5; 7,1-17; 9,1-10,9; 11,1-10; 12
<u>F) Jesaja 40-55</u>	40,1-31; 42,1-25; 48,1-22; 49,1-17; 52-53; 55,1-13
<u>G) Forteljningar i GT</u>	Gen 16; 17; 21,1-21 Dom 1 Job 1-2; 42 Rut 1; 4,1-12
<u>H) Qumran og GT</u>	1QIsa ^a 6 1QH III og VII 1QM X 1QpHab VII 4QSam ^a 1,22-28 4Q 286-287 11Q5 Ps 154
<u>I) Profeti og apokalyptikk</u>	Jes 24-27; 61-62 Sak 12-14 Dan 12
<u>J) Dei arameiske targumar</u>	Frå Den babylonske targum (Targum Onkelos): Gen 4; 26,1-11 Frå dei palestinske targumane: Gen 1,1-5 Studenten les og samanliknar dei arameiske tekstane med dei tilsvarende hebraiske bibeltekstar.
<u>K) Hebraiske inskripsjonar</u>	Denne varianten vil ein kunne leggje opp når tekstbok føreligg. Geser-innskrifta Sjiloa-innskrifta Arad-ostraka 18 ; 24 Lakisj-ostraka 3; 4 Innskrifter frå Kuntillet Ajrud Innskrifta på Mesja-steinen frå Moab
<u>L) Skapelsesteologi og visdomslære</u>	Sal 8 ; 104 Jes 41,17-24; 42,5-9; 43; 51,9-16 Job 28; 38-42,6
<u>M) Lov, rett og etikk i GT</u>	Ex 20,22-23,19 Lev 18,1-23; 19,1-20,16 Deut 17-18; 30,11-20
<u>N) Bibelarameisk</u>	Dan 5-6; 7,9-28 Esra 6,1-18
<u>O) Misjnahebraisk</u>	Avoth 1-5

LITTERATUR

A. FELLESPENSUM

Teksthistorie og tekstevaluering, samt kulturkunnskap

Hovudlitteratur

MATTHEWS, V. H., *Manners and Customs in the Bible*, 2 ed., Peabody, Massachusetts, Hendrickson Publishers, 1991.

TOV, E., *Textual Criticism of the Hebrew Bible*, Minneapolis - Assen, Fortress Press - Van Gorcum, 1992. s. 1-311 [kapitlene "Introduction", Textual Witnesses of the Bible", "The History of the Biblical Text", "The Copying and Transmitting of the Biblical Text", "The Aim and Procedures of Textual Criticism" og "The Evaluation of Readings"].

Supplerande litteratur

Kelley, P. H., Mynatt, D. S. and Crawford, T. G., *The Masorah of Biblia Hebraica Stuttgartensia: Introduction and Annotated Glossary*, Grand Rapids, Michigan - Cambridge, UK, William B. Eerdmans Publishing Company, 1998.

MATTHEWS, V. H. and D. C. BENJAMIN, *Social World of Ancient Israel 1250-587_BCE*, Peabody, Massachusetts, Hendrickson Publishers, 1993.

WÜRTHWEIN, E., *The Text of the Old Testament: An Introduction to the Biblia Hebraica*, transl. Erroll F. Rhodes, 2 ed., Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans Publishing Company, 1994.

B. VALDELER

Til alle dei hebraiskspråklege tekstar bruker ein den same tekstutgåva og dei same grammatikkar og leksika/ordbøker som til TEOL 501 og 502/ MK 503 og 504. For dei enkelte valdelane gjeld ellers:

1) Gudsteneste, bøn og fromleiksliv i GT

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

2) Profetismens historie

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

3) Messias

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

Tekstutgaver

Jes 52,13 - 53,12 i Targum Jonathans versjon leses i én av følgende tekstutgaver:

DALMAN, G., *Aramäische Dialektproben*, Leipzig, J. C. Hinrichs Verlag, 1927, s. 10-11. (Finnes i DALMAN, G., *Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch: Nach den Idiomen des palästinischen Talmud des Onkelostargum und Prophetentargum und der jerusalemischen Targume - Aramäische Dialektproben*, 2 ed., Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1981[1905+1927]).

SPERBER, A., *The Bible in Aramaic: Based on Old Manuscripts and Printed Texts. Volume III: The Latter Prophets according to Targum Jonathan. Second Impression*, Leiden, J. E. Brill, 1992[1962].

STENNING, J. F. (Ed.), *The Targum of Isaiah: Edited with a Translation*, Oxford, The Clarendon Press, 1949.

Kommentarar

Engelsk omsetjing av og kommentar til teksten i

CHILTON, B. D. (Ed.), *The Isaiah Targum: Introduction, Translation, Apparatus and Notes* (The Aramaic Bible 11) Edinburgh, T & T Clark, 1987.

Norsk omsetjing og kommentar i

ÅDNA, J., "Herrens tjener i Jesaja 53 skildret som triumferende Messias: Profettargumens gjengivelse og tolkning av Jes 52,13 - 53,12" i *TTK*, 63 (1992), 81-94.

Supplerande litteratur

Sjå den Innføringslitteraturen som er anført for targumlitteraturen generelt, under valdelen Dei arameiske targumane.

Grammatikk og leksika

Sjå under valdelen Dei arameiske targumane.

4) Jesajaboka

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

5) Jesaja 40-55

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

6) Forteljingar i GT

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

7) Qumran og GT

Tekstar med kommentarar og omsetjing

ABEGG, M. Jr. / FLINT, P.W. / ULRICH, E. (trans. & comms.), *The Dead Sea Scrolls Bible*, Edinburgh: T. & T. Clark, 1999.

BURROWS, M. / TREVER, J.C. / BROWNLEE, W.H (eds.), *The Dead Sea Scrolls of St. Mark's Monastery. Volume I: The Isaiah Manuscript and the Habakkuk Commentary*, New Haven: The American Schools of Oriental Research, 1950.

CHARLESWORTH, J.H. / RIETZ, H.W.L. (eds.), *Pseudepigraphic and Non-Masoretic Psalms and Prayers (The Dead Sea Scrolls: Hebrew, Aramaic, and Greek Texts with English Translations, 4A)* Tübingen: Mohr Siebeck; Louisville, KY: Westminster John Knox Press.

CROSS, F.M. / PARRY, D. / ULRICH, E. (eds.), *Qumran Cave 4. XII: Samuel (DJD, 17)* Oxford: Clarendon Press.

CROSS, F.M., "A New Qumran Biblical Fragment Related to the Original Hebrew Underlying the Septuagint", i *BASOR* 132 (1953), [ss. 15-26].

EISENMAN, R./WISE, M, *The Dead Sea Scrolls Uncovered*, Element Books Ltd., Dorset, 1992 (og senere utgaver)

EJRNÆS, B./LEMCHE, N.P./MÛLLER, M., *Dødehavsskrifterne og de antikke kilder om essæerne i ny oversættelse*, Forlaget ANIS, Frederiksberg, 1998.

GARCÍA MARTÍNEZ, F. and E.J.C. TIGCHELAAR (eds.), *The Dead Sea Scrolls Study Edition. Volume One: IQ1-4Q273 [Paperback edition]*, Leiden; Boston; Köln: E.J. Brill; Grand Rapids, MI; Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2000.

- GARCÍA MARTÍNEZ, F. and TIGCHELAAR, E.J.C. (eds.), *The Dead Sea Scrolls Study Edition. Volume Two: 4Q274-11Q31* [Paperback edition] , Leiden; Boston; Köln: E.J. Brill; Grand Rapids, MI; Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2000.
- LOHSE, E., *Die Texte aus Qumran*, Kösel-Verlag, München, 1971 (og senere opptrykk).
- LOHSE, E. (ed.), *Die Texte aus Qumran: Hebräisch und Deutsch. Mit masoretsischer Punktation, Übersetzung, Einführung und Anmerkungen*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1986.
- PARRY, D.W / QIMRON, E. (eds.), *The Great Isaiah Scroll (1QIsa^a): A New Edition* (Studies on the Texts of the Desert of Judah, 32) Leiden; Boston; Köln: E.J. Brill, 1999.
- SANDERS, J.A. (ed.), *The Psalms Scroll of Qumran Cave 11 (11QPsa)* (Discoveries in the Judean Desert of Jordan, 4) Oxford: The Clarendon Press, 1965.
- WISE, M./ABEGG, M./COOK, E., *The Dead Sea Scrolls*, Harper Collins Publishers, London 1996.

8) Profeti og apokalyptikk

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

9) Dei arameiske targumane

Tekstutgåver

Den babylonske targumen (Targum Onkelos) til Gen 4 vert lesen i éin av følgjande tekstutgåver:

- KNUDSEN, E. E., *A Targumic Aramaic Reader: Texts from Onkelos and Jonathan with Introduction and Glossary* (Semitic Study Series. N.S, 5) Leiden, J. E. Brill, 1981.
- SPERBER, A. (Ed.) *The Bible in Aramaic: Based on Old Manuscripts and Printed Texts. I. The Pentateuch According to Targum Onkelos*, Leiden, 1959 og senere.

Dei palestinske targumane til Gen 1,1-5 vert lesne i éin av følgjande tekstutgåver:

- CLARKE, E. G. - W. E. AUFRECHT - J. C. HURD - F. SPITZER (Eds.), *Targum Pseudo-Jonathan of the Pentateuch: Text and Concordance*, Hoboken, New Jersey, Ktav Publishing House, 1984.
- DÍEZ MACHO, A. (Ed.), *Neophyti 1: Targum Palestinense Ms de la biblioteca vaticana. Tomo I. Génesis. Edición príncipe, introducción general y versión castellana* (Textos y estudios) Madrid - Barcelona, 1968.
- KLEIN, M. L., (Ed.) *The Fragment-Targums of the Pentateuch. According to their Extant Sources: Volume I.-II.* (Analecta Biblica, 76) Biblical Institute Press, Roma, 1980.
- KLEIN, M. L., (Ed.) *Genizah Manuscripts of Palestinian Targum to the Pentateuch: Volume One - Two*, Cincinnati, Hebrew Union College Press, 1986.

Innføringslitteratur

- FLESHER, P. V. M., "The Targumim in the Context of Rabbinic Literature" i *Introduction to Rabbinic Literature*, Ed. J. Neusner, New York - London - Toronto - Sydney - Auckland, Doubleday, 1994, 609-629.
- KVAM, B. O., "Targumlitteraturen, dens opprinnelse, miljø og egenart" i *Chaos*, Nr. 19 (1993), 33-47.

Hovudlitteratur

Følgjande alternativ dekkjer pensum:

- ALEXANDER, P. S., "Targum, Targumim" i *The Anchor Bible Dictionary*. VI, New York, Doubleday, 1992, 320-331.

LE DÉAUT, R., "The Targumim" i *The Cambridge History of Judaism. Volume Two: The Hellenistic Age*, Eds. W. D. Davies - L. Finkelstein, Cambridge, Cambridge University Press, 1989, 563-590.

Grammatikk

KNUDSEN, E. E., *A Targumic Aramaic Reader: Texts from Onkelos and Jonathan with Introduction and Glossary* (Semitic Study Series. N.S, 5) Leiden, J. E. Brill, 1981 sammen med

DALMAN, G. (Ed.) *Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch: Nach den Idiomen des palästinischen Talmud des Onkelostargum und Prophetentargum und der jerusalemischen Targume - Aramäische Dialektproben*, 2 ed., Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1981[1905+1927].

Leksika

DALMAN, G. H. (Ed.) *Aramäisch-neuhebräisches Handwörterbuch zu Targum, Talmud und Midrasch. Mit Lexikon der Abbreviaturen von G. H. Händler und einem Verzeichnis der Mischna-Abschnitte*, Hildesheim: Georg Olms Verlag, 1967[1938].

JASTROW, M., *A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature*, New York, The Judaica Press, 1975.

Supplerande litteratur

GLEßMER, U., *Einleitung in die Targume zum Pentateuch* (Texte und Studien zum Antiken Judentum 48) Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1995.

GROSSFELD, B. (Ed.), *The Targum Onkelos to Genesis: Translated, with a Critical Introduction, Apparatus, and Notes*, *The Aramaic Bible* 6, Edinburgh, T & T Clark, 1988.

KLEIN, M. L., (Ed.) *The Fragment-Targums of the Pentateuch. According to their Extant Sources: Volume I-II*. (Analecta Biblica, 76) Biblical Institute Press, Roma, 1980.

KLEIN, M. L., (Ed.) *Genizah Manuscripts of Palestinian Targum to the Pentateuch: Volume One - Two*, Cincinnati, Hebrew Union College Press, 1986.

MAHER, M. (Ed.), *Targum Pseudo-Jonathan: Genesis: Translated, with Introduction and Notes*, *The Aramaic Bible* 1B, Edinburgh, T & T Clark, 1992.

McNAMARA, M. (Ed.), *Targum Neofiti 1: Genesis: Translated, with Apparatus and Notes*, *The Aramaic Bible* 1A, Edinburgh, T & T Clark, 1992.

10) Hebraiske inskripsjonar

Tekstutgåver med kommentar/Hovudlitteratur

GIBSON, J.C.L.: *Textbook of Syrian Semitic Inscriptions* 1, Oxford, Clarendon Press, 1971 (og seinare utgåver)

RENZ, *Handbuch der althebräischen Epigraphik I-III*, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1995

11) Skapingsteologi og visdomslære

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

12) Lov, rett og etikk i GT

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

13) Bibelarameisk

I språkstudiet gjer ein bruk av ein *kommentar* i ein av dei anerkjende seriane, til dømes AB, OTL eller WBC.

14) *Misjnahebraisk*

MISHNAYOTH, Philip Blackman (red.), New York, The Judaica Press, 1963-1964, band IV.

Studieturer

Emne TGT/MKGT 585 Studieturer i GT: Israel m.v. (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen
- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer
- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TGT/MKGT 585 må studenten oppfylle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold

Studieturene går til stader som på ulike måter er knyttet til bibelske tekster. Når "auditoriet slik flyttes til åstedet", er det naturleg at de historiske, kulturelle og geografiske rammer for tekstene fokuseres. Studieturene er tverrfaglige og vil vere et vekslende samarbeid med særleg NT og KH.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider

Åpne fordypningsemner/valgemner

Emne TGT/MKGT 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i GT (5 studiepoeng)

Emne TGT/MKGT 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i GT (10 studiepoeng)

Emne TGT/MKGT 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i GT (15 studiepoeng)

HØSTEN 2003

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Emner i Kirkehistorie og Latin (TKH/MKKH)

Profesjonsstudium i teologi Graden *Cand. theol.*

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

Disiplinbasert mastergrad i *kristendomskunnskap*

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	61
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	61
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	62
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	62
III. Valgemner	62
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	63
Valgemner	63
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	64
3. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i KH og Latin.....	68
Emnene TKH/MKKH 531-589	68
Epokeemner.....	68
Emne TKH/MKKH 531 Oldkirken (10 p).....	68
Emne TKH/MKKH 532 Middelalderen (10 p)	69
Emne TKH/MKKH 533 Senmiddelalder og reformasjon (10 p)	70
Emne TKH/MKKH 534 Tidlig nytid (1600- og 1700-tallet) (10 p)	71
Emne MKKH 535 Nyere kirke- og teologihistorie med misjonshistorie (10 p).....	71
Temaemner Oldkirken	72
Emne TKH/MKKH 541 Gudstjeneste- og fromhetsliv – oldkirken (10 p)	72
Emne TKH/MKKH 542 Gudstjeneste- og fromhetsliv – oldkirken (5 p)	73
Emne TKH/MKKH 543 Kultur- og religionsmøte i oldkirken (10 p).....	74
Emne TKH/MKKH 544 Kultur- og religionsmøte – oldkirken (5 p).....	76
Temaemner Middelalderen og Latin	78
Emne TKH/MKKH 551 Latin med kulturhistorie (20 p)	78
Emne TKH/MKKH 552 Latin med kulturhistorie (15 p)	80
Emne TKH/MKKH 553 Gudstjeneste- og fromhetsliv – middelalder (10 p).....	81
Emne TKH/MKKH 554 Gudstjeneste- og fromhetsliv – middelalder (5 p).....	83
Emne TKH/MKKH 555 Kultur- og religionsmøte – middelalder (5 p).....	84
Emne TKH/MKKH 556 Religionsskiftet i Norge (15 p).....	86
Emne TKH 557 Religionsskiftet i Norge (10 p)	87
Emne TKH 558 Latin (10 p)	87
Temaemner Senmiddelalder og Reformasjon	88
Emne TKH/MKKH 561 Teologi og fromhetsliv-senmiddelalder og reformasjon (15 p)88	
Emne TKH/MKKH 562 Teologi og fromhetsliv – europeisk (10 p)	91
Emne TKH/MKKH 563 Teologi og fromhetsliv – norsk (5 p).....	92
Emne TKH/MKKH 564 Kristendommen i møte med en ny tid - renessanse og humanisme (10 p).....	94
Emne TKH/MKKH 565 Kristendommen i møte med en ny tid - en ny verden og et nytt verdensbilde (5 p).....	95
Emne TKH/MKKH 566 Teologer og kirkereformatorer –Luther og Calvin (10 p)	96
Emne TKH/MKKH 567 Martin Luther - teolog og kirkereformator (5 p).....	97

Temaemner Nytiden	99
Emne TKH/MKKH 571 Kirke og stat, sekularisering og modernitet (10 p).....	99
Emne TKH/MKKH 572 Kirken og den moderne stat (5 p).....	101
Emne TKH/MKKH 573 Sekularisering og modernitet fra slutten av 1700-tallet og fram mot vår tid (5 p)	101
Emne TKH/MKKH 574 Kvinnerenes plass og rolle i nyere norsk kirkehistorie (10 p) ...	102
Emne TKH/MKKH 575 Kvinnerenes plass og rolle i nyere norsk kirkehistorie (5 p)	104
Studieturer	105
Emne TKH/MKKH 585 Studieturer i KH (5 p).....	105
Åpne fordypningsemner/valgemner	106
Emne TKH/MKKH 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i KH (5 p).....	106
Emne TKH/MKKH 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i KH (10 p).....	106
Emne TKH/MKKH 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i KH (15 p).....	106

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk betj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

- TEOL 591 Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
- TEOL 592 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 593 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 594 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

- TEOL 598 Avhandling (55 studiepoeng)
- TEOL 599 Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

MKGT	531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
MKNT	531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
MKKH	531-589 Valgemner i KH (og Latin)
MKST	531-589 Valgemner i ST
MKPT	531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Folkymelse og gudstjenesteliv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelen er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Kirkehistorie og latin, TKH/ MKKH 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

3. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i KH og Latin

Emnene TKH/MKKH 531-589

Epokeemner

Emne TKH/MKKH 531 Oldkirken (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Formålet med studiet av denne epoken (ca 100-500) er å vinne innsikt i den periode av kirkens historie da de grunnleggende trekk ved gudstjeneste, sakramenter, dogme, skriftkanon og kirkeforfatning fikk sin form, og de "klassiske" svar ble gitt på hva det vil si å leve som en kristen (etikk og fromhetsliv). Det legges vekt både på historiens indrekirkelige side (gudstjeneste- og fromhetsliv), og på kirkens interaksjon med samfunn, kultur, og andre religioner i oldtiden. Samtidig vil både kontinuitet, endring og brudd i den historiske utvikling i perioden bli fokusert.

Hensikten med studiet dels er å vinne innsikt i kirke- og teologihistoriens kontekstualitet i oldtiden, dels å vinne innsikt i den allmennhistoriske horisont for studiet av øvrige fordypningsemner/valgemner knyttet til epoken.

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å drøfte hvor jødisk den tidlige kristendom var,
- innsikt i hva kristendommens omplantning fra et hovedsakelig jødisk til et allment-hellenistisk miljø betydde,
- god kunnskap om hvordan kristen tro ble profilert i forhold til hedensk religion og gresk-romersk filosofi,
- evne til å drøfte om den oldkirkelige utvikling av dogme, liturgi og kirkeforfatning kan sies å representere et "fall" i forhold til urkristendommen,
- god kunnskap om de viktigste forskjeller på antikk og middelalder,
- god kunnskap om de karakteristiske forskjeller på østkirkelig og vestkirkelig,
- innsikt i tenkning i samfunn og kirke om mennesket som kjønns- og familievesen, og i hvordan synet på kjønn og seksualitet utviklet seg,
- evne til å drøfte om og eventuelt hvordan oldtidens kirkelige arv fremdeles kan sies å være grunnleggende for vår tids kirke og kristendom.

LITTERATUR:

CHADWICK, H.: *The Early Church*. Harmondsworth: Penguin Books 1967 eller senere utg.
SKARSAUNE, O.: *Ordet som ble kjøtt og blod. Studier i oldkirkens teologi og praksis*. Oslo 1999 [ca 250 s.].
##Trengs ca 200 sider til##

Supplerende litteratur

BROWN, P.: *The World of Late Antiquity: From Marcus Aurelius to Muhammad*. London: Thames and Hudson 1976.
FRIEND, W.H.C.: *The Rise of Christianity*, Philadelphia, Fortress Press 1984
KELLY, J.N.D.: *Early Christian Doctrines*. London: Adam & Charles Black 1968 eller senere utg.
SKARSAUNE, O.: *Fra Jerusalem til Rom og Bysants*, Oslo: Tano 1987 (senere nytrykk ved Pensumtjenesten).

Emne TKH/MKKH 532 Middelalderen (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Studiet av epokeemnet Middelalderen gir oversikt over middelalderens allmenne historie og kirkehistorie. Dette utdypes ved studium av middelalderens teologi- og idéhistorie. Middelalderens teologi og fromhetsliv skal her søkes satt i forbindelse med den kultur- og idéhistoriske kontekst.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om de kontekstuelle vilkår, særlig av kultur- og idéhistorisk art, kirken og teologien virket under i middelalderen,
- innsikt i hvordan kirkens lære og fromhet ble utviklet i middelalderen,
- innsikt i hvordan den kristne kultur, lære og fromhet ble utformet i et nylig kristnet folk i middelalderens Norge,
- god kunnskap om den teologiske og kirkelige utvikling i vestkirken i middelalderen.

LITTERATUR

BAGGE, Sverre: *Da boken kom til Norge*, [ERIKSEN, Trond Berg, Øystein Sørensen (red.): Norsk idéhistorie, bind 1], Oslo: Aschehoug 2001 s. 15-161; 305-357.
LYNCH, Joseph: *The Medieval Church: a Brief History*, London/New York, Longman 1992, s.116-302
PELIKAN, Jaroslav: *The Growth of Medieval Theology (600-1300)*, [PELIKAN, Jaroslav: The Christian Tradition. A History of the Development of Doctrine, bd. 3], Chicago and London: The University of Chicago Press 1978

Supplerende litteratur

COLISH, M.L.: *Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition 400-1400*. New Haven/London: Yale University Press 1997.

LE GOFF, Jaques: *Medieval Civilization*, Oxford, Basil Blackwell, 1988 (og senere - 1999)

SCHUMACHER, J.: *Kirken i middelaldersamfunnet*, Oslo: Tano 1987.

Emne TKH/MKKH 533 Senmiddelalder og reformasjon (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Hensikten med studiet er dels å vinne innsikt i kirke- og teologihistoriens kontekst i senmiddelalder, reformasjon og tidlig nytid, dels å vinne innsikt i den allmennhistoriske horisont for studiet av de øvrige fordypningseminene/valgemnene fra epoken.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvilke nye problemer og utfordringer av samfunnsmessig og idehistorisk art kirken i senmiddelalderen ble stilt overfor,
- innsikt i på hvilken måte senmiddelalderen er forutsetning for reformasjon og nytid,
- god kunnskap om hovedpunktene i Martin Luthers teologi,
- evne til å drøfte i hvilken grad romersk-katolsk tro og praksis gjennomgår endringer under motreformasjonen,
- god kunnskap om hovedmomentene i evangelisk-luthersk kristendomsforståelse og kirkereform,
- innsikt i de viktigste innbyrdes forskjeller innenfor protestantismen, og hvordan disse befester sitt særpreg i løpet av utviklingen frem mot ulike konfesjoner,
- evne til å drøfte i hvilken grad det lar seg gjøre å se på brytningene rundt kirke og teologi i senmiddelalderen og på reformasjonstiden som en del av en tidlig "modernisering" av europeisk samfunnsliv og mentalitet,
- evne til å drøfte i hvilken grad filosofi og vitenskap under senmiddelalder, renessanse og nytid representerer utfordringer som har betydning også for vår tids kirke og kristendom.

LITTERATUR

LYNCH, Joseph: *The Medieval Church: a brief History*, London/New York, Longman, 1992 s.303-345

PELIKAN, J.: *Reformation of Church and Dogma*. [The Christian Tradition: A History of the Development of Doctrine vol.4] Chicago og London: University of Chicago Press, 1984.

SWANSON, R. N.: *Religion and Devotion in Europe, c, 1215 - c. 1515*, Cambridge, Cambridge University Press 1995.

Supplerende litteratur

BOSSY, J.: *Christianity in the West 1400 - 1700*. Oxford, 1985.

DAVIS, N.Z. og FARGE, A. (red.): *A History of Women in the West, vol. 3: Renaissance and Enlightenment Paradoxes*. Cambridge Mass.: Harvard University Press 1993.

DUFFY, E.: *The Stripping of the Altars. Traditional religion in England c. 1400 - c. 1580*. New Haven og London, 1992.

McGRATH, A. E.: *Intellectual Origins of the European Reformation*. Oxford, Blackwell 1994.

GREER, T. H. og LEWIS, G.: *A Brief History of the Western World*. New York og London, Hartcourt Jovanovich. 6th ed. 1968 eller senere. s. 278-441.

Emne TKH/MKKH 534 Tidlig nytid (1600- og 1700-tallet) (10 studiepoeng) (utformes senere)

Emne MKKH 535 Nyere kirke- og teologihistorie med misjonshistorie (10 studiepoeng)

Emnet er identisk med TEOL 505 Kirkehistorie: Nyere kirke- og teologihistorie med misjonshistorie (10 studiepoeng). For emnebeskrivelse se Studieplan for Profesjonsstudium i teologi, Graden *Cand.theol.* Det er sperre mot TEOL 505.

Temaemner Oldkirken

Emne TKH/MKKH 541 Gudstjeneste- og fromhetsliv – oldkirken (10 studiepoeng)

##(Emnet må utvides med ca.275 sider)##

Emnet har sperre mot emne TKH/MKKH 542.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Hensikten med studiet er å vinne grundig innsikt i oldkirkens fromhetsliv, med fokus på gudstjenestelivet (sakramenter, forkynnelse, bønn) og den monastiske fromhet. I dette fordypningsemnet/valgemnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvordan den tidlige kirke overtar og modifierer jødiske gudstjeneste- og fromhetsformer,
- innsikt i hvordan oldkirken kontekstualiserte sin tro og sin gudstjeneste innenfor den allmenne gresk-romerske kultur,
- innsikt i hvilken rolle sakramentene spilte i oldkirkens fromhetsliv, og hvordan de ble forstått,
- innsikt i bakgrunnen for og ideén med den monastiske bevegelse i oldkirken.

KILDETEKSTER

Didache, norsk overs. i Baasland, E./Hvalvik, R. (utg.): *De Apostoliske Fedre*. Oslo: Luther Forlag 1997, 21-29 [9 s.].

MELITON AV SARDES: "Om påsken", i Skarsaune, O.: *Meliton av Sardes: Om Påsken. Den eldste kristne påskepreken*, Oslo: Luther Forlag 1997, 61-90 [20 s.].

HIPPOLYT: "Den apostoliske tradisjon", i Ekenberg, A.: *Hippolytos: Den apostoliska traditionen*, Uppsala: Katolska Bokförlaget 1994, 31-75 [45 s.].

AMBROSIUS: "Om sakramentene", i Beskow, P.: *Ambrosius av Milano: Om sakramenten, Om mysterierna*, Skellefteå: Artos Bokförlag 1989, 35-73 [39 s.].

AUGUSTIN: "Enchiridion", i Thrap, D.: Aurelius Augustinus: *Enchiridion. En kort Haandbog om Tro, Haab og Kjærlighed (Vidnesbyrd af Kirkefædrene IX)*, Christiania: P.T. Mallings Boghandels Forlag 1884, 1-116 [116 s.].

ATHANASIUS: "Antonius' liv", i Hägg, T./Rubenson, S.: *Athanasios av Alexandria: Antonios liv*, Skellefteå: Artos Bokförlag 1991, 43-116 [75 s.].

LITTERATUR

- BRADSHAW, P.: *Early Christian Worship: A basic introduction to ideas and practice*, London: SPCK 1996 [90 s.].
- GUNNES, E.: *Klosterliv i Vesten. Augustins regel - Benedikts regel*. Oslo: Aschehoug (Torleif Dahls Kulturbibliotek) 1986, 9-39 [30 s.].

Supplerende litteratur

- BROWN, Peter: *The cult of the Saints: Its rise and function in Latin Christianity*, Chicago, The University of Chicago Press, 1981
- DUNN, Marilyn: *The emergence of monasticism: From the Desert Fathers to the early Middle Ages*, Oxford, Blackwell, 2000
- SENN, Frank C.: *Christian liturgy: Catholic and Evangelical*, Minneapolis, Fortress Press, 1997, s.53-172

##Litteraturliste ikke ferdig##

Emne TKH/MKKH 542 Gudstjeneste- og fromhetsliv – oldkirken (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 541.

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Hensikten med studiet er å vinne grundig innsikt i oldkirkens fromhetsliv, med fokus på gudstjenestelivet (sakramenter, forkynnelse, bønn) og den monastiske fromhet. I dette fordypningsemnet/valgemnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster:

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvordan den tidlige kirke overtar og modifierer jødiske gudstjeneste- og fromhetsformer,
- innsikt i hvordan oldkirken kontekstualiserte sin tro og sin gudstjeneste innenfor den allmenne gresk-romerske kultur,
- innsikt i hvilken rolle sakramentene spilte i oldkirkens fromhetsliv, og hvordan de ble forstått,
- innsikt i bakgrunnen for og ideén med den monastiske bevegelse i oldkirken.

KILDETEKSTER

Ca. 230 sider valgt blant følgende kildetekster:

- Didache*, norsk overs. i Baasland, E./Hvalvik, R. (utg.): *De Apostoliske Fedre*. Oslo: Luther Forlag 1997, 21-29 [9 s.].
- MELITON AV SARDES: "Om påsken", i Skarsaune, O.: *Meliton av Sardes: Om Påsken. Den eldste kristne påskepreken*, Oslo: Luther Forlag 1997, 61-90 [20 s.].

- HIPPOLYT: "Den apostoliske tradisjon", i Ekenberg, A.: *Hippolytos: Den apostoliska traditionen*, Uppsala: Katolska Bokförlaget 1994, 31-75 [45 s.].
- AMBROSIUS: "Om sakramentene", i Beskow, P.: *Ambrosius av Milano: Om sakramenten, Om mysterierna*, Skellefteå: Artos Bokförlag 1989, 35-73 [39 s.].
- AUGUSTIN: "Enchiridion", i Thrap, D.: *Aurelius Augustinus: Enchiridion. En kort Haandbog om Tro, Haab og Kjærlighed (Vidnesbyrd af Kirkefædrene IX)*, Christiania: P.T. Mallings Boghandels Forlag 1884, 1-116 [116 s.].
- ATHANASIUS: "Antonius' liv", i Hägg, T./Rubenson, S.: *Athanasios av Alexandria: Antonios liv*, Skellefteå: Artos Bokförlag 1991, 43-116 [75 s.].

LITTERATUR

- BRADSHAW, P.: *Early Christian Worship: A basic introduction to ideas and practice*, London: SPCK 1996 [90 s.].
- GUNNES, E.: *Klosterliv i Vesten. Augustins regel - Benedikts regel*. Oslo: Aschehoug (Torleif Dahls Kulturbibliotek) 1986, 9-39 [30 s.].

Supplerende litteratur

- BROWN, Peter: *The cult of the Saints: Its rise and function in Latin Christianity*, Chicago, The University of Chicago Press, 1981
- DUNN, Marilyn: *The emergence of monasticism: From the Desert Fathers to the early Middle Ages*, Oxford, Blackwell, 2000
- SENN, Frank C.: *Christian liturgy: Catholic and Evangelical*, Minneapolis, Fortress Press, 1997, s.53-172

Emne TKH/MKKH 543 Kultur- og religionsmøte i oldkirken (10 studiepoeng)

Den kristne kirke og tro vokste frem i en dialog og konflikt med samtidens store kulturelle strømninger, jødiske som greske og orientalske. Dette fordypningsemnet/valgemnet vil gi god innsikt i den tidlige kristendoms møte med den hellenistiske og orientalske kulturarven i antikken, og i dens dialog med jødedommen. Emnet studeres på grunnlag av kildetekster i oversettelse. Emnet har sperre mot TKH/MKKH 544.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å drøfte om "kristendommens hellenisering" var det første eksempel på kontekstualisering og tverrkulturell misjon,
- innsikt i hvilken stilling oldkirken tok til fremmed religion og til filosofien,
- innsikt i hvordan den kristne teologi selv ble påvirket i møte med antikkens kultur,

- innsikt i på hvilken måte Augustins tenkning ble retningsgivende for middelalderens kirke.

OLDKIRKELIGE TEKSTER I OVERSETTELSE

Justin Martyrs 1 *Apologi* kap. 1-31; 2 *Apologi*; *Dialogen med Tryfon* kap. 1-26; 32-34; 40-42; 45-57; 61-64; 77-81; 83-84; 89-95; 118-125
 Klemens av Aleksandrias *Protreptikos* kap. 1; 3-12;
 Tertullians *Apologeticum*, utdrag (se nedenfor)
 Augustin, *Om Guds by* utdrag (se nedenfor)

KILDETEKSTER

JUSTIN MARTYR: *The Ante-Nicene Fathers Vol. 1: The Apostolic Fathers – Justin Martyr – Irenæus*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans 1977 eller senere opptrykk s.163-173; 188-193; 194-207; 210-212; 214-216; 217-225; 227-230-237-240; 240-241; 244-247; 258-262
 KLEMENS: *The Ante-Nicene Fathers Vol 2: Fathers of the Second Century*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans 1977 eller senere opptrykk s.171-174; 183-206
 TERTULLIAN: Utdrag fra ”Apologeticum” i I. Welle (red.): *Fra Oldkirken, Hovedverker av den kristne litteratur fra kirkefedrene til nutiden Bd. 1*, Oslo: Lutherstiftelsens forlag 1930, s.14-49
 AUGUSTIN: *Om Guds Stad, Oversættelse med indledning, noter og registre af Bent Dalsgaard Larsen*, Aarhus, Aarhus Universitetsforlag 2002, Bok 6,2-12; Bok 8,1-26, s.319-337, 377-408 (Engelsk oversettelse i Loeb Classical Library)

LITTERATUR

CHADWICK, H.: *Early Christian Thought and the Classical Tradition: Studies in Justin, Clement, and Origen*, Oxford: Clarendon Press 1966
 HORBURY, W.: ”The Benediction of the Minim and early Jewish-Christian Controversy”; og ”Jewish-Christian Relations in Barnabas and Justin Martyr”, begge i Horbury, W.: *Jews and Christians in Contact and Controversy*, Edinburgh: T&T Clark 1998, s.67-110; 127-161
 SANDNES, K.O.: *Med Homer i sekken. Gresk utdanning som utfordring i den tidlige kirke* (upubl. manus) (150 sider)

Supplerende litteratur

FOX, R.L.: *Pagans and Christians in the Mediterranean world from the second century AD to the conversion of Constantine*, London: Penguin Books 1988 eller senere utg.
 NOCK, A.D.: *Conversion: The Old and New in Religion from Alexander the Great to Augustine of Hippo*, London et al.: Oxford University Press 1972 eller senere utg.
 SKARSAUNE, O.: ”Åpenbaring utenfor åpenbaringen?” Antikk religion, gresk filosofi og kristen tro ifølge Justin martyr”, i: ds.: *Ordet som ble kjøtt og blod : studier i oldkirkens teologi og praksis*, Oslo 2000, s. 138-159
 WILLIAMS, A.L.: *Adversus Judaeos: A Bird's-Eye View of Christian Apologiae until the Renaissance*, Cambridge: Cambridge University Press 1935, 3-140.

Emne TKH/MKKH 544 Kultur- og religionsmøte – oldkirken (5 studiepoeng)

Den kristne kirke og tro vokste frem i en dialog og konflikt med samtidens store kulturelle strømninger, jødiske som greske og orientalske. Dette fordypningsemnet/valgemnet vil gi god innsikt i den tidlige kristendoms møte med den hellenistiske og orientalske kulturarven i antikken, og i dens dialog med jødedommen. Emnet studeres på grunnlag av kildetekster i oversettelse. Emnet har sperre mot TKH/MKKH 543.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å drøfte om "kristendommens hellenisering" var det første eksempel på kontekstualisering og tverrkulturell misjon,
- innsikt i hvilken stilling oldkirken tok til fremmed religion og til filosofien,
- innsikt i hvordan den kristne teologi selv ble påvirket i møte med antikkens kultur,
- innsikt i på hvilken måte Augustins tenkning ble retningsgivende for middelalderens kirke.

OLDKIRKELIGE TEKSTER I OVERSETTELSE

Studenten velger tekstutvalgene til tre av de følgende forfatterne:

Justin Martyrs *1 Apologi* kap. 1-31; *2 Apologi*; *Dialogen med Tryfon* kap. 1-26; 32-34; 40-42; 45-57; 61-64; 77-81; 83-84; 89-95; 118-125

Klemens av Aleksandrias *Protreptikos* kap. 1; 3-12;

Tertullians *Apologeticum*, utdrag (se nedenfor)

Augustin, *Om Guds by* utdrag (se nedenfor)

KILDETEKSTER

Studenten velger tre av de følgende forfatterne:

JUSTIN MARTYR: *The Ante-Nicene Fathers Vol. 1: The Apostolic Fathers – Justin Martyr – Irenæus*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans 1977 eller senere opptrykk s.163-173; 188-193; 194-207; 210-212; 214-216; 217-225; 227-230; 237-240; 240-241; 244-247; 258-262,

KLEMENS: *The Ante-Nicene Fathers Vol 2: Fathers of the Second Century*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans 1977 eller senere opptrykk s.171-174; 183-206

TERTULLIAN: Utdrag fra "Apologeticum" i I. Welle (red.): *Fra Oldkirken, Hovedverker av den kristne litteratur fra kirkefedrene til nutiden Bd. 1*, Oslo: Lutherstiftelsens forlag 1930, s.14-49

AUGUSTIN: *Om Guds Stad, Oversættelse med indledning, noter og registre af Bent Dalsgaard Larsen*, Aarhus, Aarhus Universitetsforlag 2002, Bok 6,2-12; Bok 8,1-26, s.319-337, 377-408 (Engelsk oversettelse i Loeb Classical Library)

LITTERATUR

- CHADWICK, H.: *Early Christian Thought and the Classical Tradition: Studies in Justin, Clement, and Origen*, Oxford: Clarendon Press 1966 [123 s.].
- HORBURY, W.: *Jews and Christians in Contact and Controversy*, Edinburgh: T&T Clark 1998, 67-110 og 127-161.

Supplerende litteratur

- FOX, R.L.: *Pagans and Christians in the Mediterranean world from the second century AD to the conversion of Constantine*, London: Penguin Books 1988 eller senere utg.
- NOCK, A.D.: *Conversion: The Old and New in Religion from Alexander the Great to Augustine of Hippo*, London et al.: Oxford University Press 1972 eller senere utg.
- SANDNES, K.O.: *Med Homer i sekken. Gresk utdanning som utfordring i den tidlige kirke* (upubl. manus) (150 sider)
- SKARSAUNE, O.: "Åpenbaring utenfor åpenbaringen?" Antikk religion, gresk filosofi og kristen tro ifølge Justin martyr", i ds.: *Ordet som ble kjøtt og blod: studier i oldkirkens teologi og praksis*, Oslo 2000, s. 138-159
- WILLIAMS, A.L.: *Adversus Judaeos: A Bird's-Eye View of Christian Apologiae until the Renaissance*, Cambridge: Cambridge University Press 1935, 3-140.

Temaemner Middelalderen og Latin

Emne TKH/MKKH 551 Latin med kulturhistorie (20 studiepoeng)

Emnet er organisert i to delemner: *A. Middelalderlatin*, *B. Latinens kulturhistorie i middelalderen*. Emnet har sperre mot emnene MK 502, MK 523, TKH/MKKH 552 og TKH 558.

Latin med kirkehistorie er et tilbud til alle studenter som ønsker å skaffe seg et elementært grunnlag for å kunne lese kirkehistoriske tekster på latin ved hjelp av oversettelse, samt tilegne seg et avgrenset omfang av latinske termer som benyttes innenfor kirke- og teologihistorie, liturgikk og kunsthistorie, og som ønsker oversikt over middelalderens kirke- og kulturhistorie med utgangspunkt i sentrale tekster.

TKH/MKKH 551 (20 studiepoeng) inneholder en større tekst fra teologihistorien.

Emnets studiekraav

Studentene skal

- gjennomføre en skriftlig 14-dagers hjemmeeksamen,
- gjennomføre en muntlig prøve (45 min.),
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå Emne TKH/MKKH 551 må studentene oppfylle studiekraavene. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige hjemmeprøven og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Delemner

A. MIDDELALDERLATIN

Innføringen i middelalderlatin skjer ved studium av et utvalg middelalderlatinske tekster fra fromhetsliv, praktisk kirkeliv og teologisk læreutvikling med oversettelse. Innføring i latinsk grammatikk og vokabular er knyttet til dette tekstutvalget.

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å kunne lese latinsk tekst ved hjelp av oversettelse,
- evne til å kunne gjøre rede for elementær latinsk grammatikk i tilknytning til tekstene.

TEKSTER

1. Tekster fra fromhetsliv og praktisk kirkeliv

(Nummer i parentes viser til Schumacher: *An Elementary Course...*)

Tekster fra Vulgata (1): Psalmus 23 (Vulgata 22) (s.8)
(2): Joh 1:1-14 (s.11)

Tekster fra liturgien (3): Pater noster
(4): Ave Maria
(5): Symbolum Nicaenum

	(6): Gloria in excelsis and Laudamus
	(7): Collectae (fra messen) Collecta Adventus IV Collecta prima missa nativitatis in nocte
<u>Hymner</u>	(8): Magnificat (Luke 1, 46-55) (9): Te Deum laudamus (10): An Ambrosian Hymn for Advent (Veni, redemptor gentium) (11): A Hymn for Pentecost (Veni, creator Spiritus)
Sekvenser	(12): The Easter Sequence (Victimae Paschali laudes) (13): Sequence from the Liturgy for St. Olaf (Lux illuxit laetabunda)
<u>Preken</u>	(14): The venerable Bede [8 th century]: Homilia in vigilia pascae (excerpt).
<u>Klosterliv</u>	(15): The Rule of St. Benedict, cap. XIX: De disciplina psallendi (16): The Rule of St. Benedict, cap. XX: De reverentia orationis
<u>Historia og legenda</u>	(17): Beda Venerabilis: Historia ecclesiastica I. 26 (18): A Portrait of a Monk: from Rimbert's Vita Anskarii (19): From the Acts of Saint Olav, king and martyr
<u>Kirkeordning og strid om kirkelige privilegier</u>	(20): <i>Canones</i> for the Archbishopial Diocese of Nidaros [1152-1180] (excerpt) (21): The Coronation Oath of king Magnus Erlingsson [1163/64] (22): Letter of Privilege [Prerogative] for the Church of Norway from King Magnus Erlingsson [1163-1177] (excerpt) (23): Agreement between King Magnus Haakonsson and Archbishop Jon, on St. Lawrence Day 1277 in Tunsberg. (Excerpt)]

2. Tekst fra den teologiske læreutvikling

Anselm av Canterbury: Proslogion (Flg. utdrag: Prooemium, captuli I-IV; XXIV - XXVI)

LITTERATUR

TEKSTUTGAVER, OVERSETTELSE, KOMMENTARER, GLOSSAR ETC

SCHUMACHER, Jan: *An Elementary Course in Medieval Latin: Texts – Commentaries – Translations – Glossaries – Appendixes*, Oslo: Unipub forlag, 2003

ANSELM: *Proslogion*, flg. utdrag: (Prooemium, captuli I-IV; XXIV - XXVI): Latinsk tekst m. dansk oversettelse i. PRENTER, R.: *Guds virkelighet*. Fredericia 1982 (Tekstkritisk utgave: ed. F.S. Schmitt: *S. Anselmi.. Opera Omnia*, Stuttgart 1962.). Engelske oversettelser: WARD, B.: *The Prayers and Meditations of Saint Anselm*, [Penguin Classics] Harmondsworth, 1973 el. senere utg.; DAVIES, B. og EVANS, G.: *Anselm of Canterbury: The Major Works* [Oxford World's Classics] Oxford, 1998.

GRAMMATIKK:

EITREM, S.: *Latinsk grammatikk*, Oslo: Aschehoug 1966 eller senere.

eller MORWOOD, J.: *Latin Grammar*, Oxford 1999

eller KIDD, D., A. Wade, and M. Collins: *Latin Dictionary Plus Grammar*, Glasgow 1997

ANDRE HJELPEMIDLER

MANTELLO, F.A.C. and Rigg, A.G. (eds.): *Medieval Latin: An Introduction and Bibliographical Guide*, Washington D.C. The Catholic University of America Press 1996

SCHUMACHER, J.: *Kirkehistorisk latinleksikon. Begreper fra middelalderens kirke- og klosterliv*, Oslo, Spartacus 2002.

B. LATINENS KULTURHISTORIE I MIDDELALDEREN

Emnet omhandler en oversikt over latinens kulturhistoriske og kirkelige betydning i middelalderen, samt genrekunnskap og en kulturhistorisk kontekst med sikte på en hjelp for lesningen av tekstutvalget.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om den latinske bibeloversettelsens (Vulgatas) tilblivelse og betydning,
- ha kjennskap til latinens kulturhistorie og kirkelige betydning frem til renessansen,
- ha god kunnskap om genre og kulturhistorisk kontekst for tekstutvalget. (se del A)

LITTERATUR

HÄRDELIN, A. (red): *Från hymn till skröna*, Stockholm: Natur och kultur. 1989. s. 31-54 ("Spegling av gudomligt ljus": Om den liturgiska hymnen"), 55-73 ("Ödmjukhetens konst: Om den litterära predikans form och funktion") = idem: *Munkarnas och mystikernas medeltid* [Opuscula selecta I] Skellefteå: Artos 1996 s. 61-74; 236-253

LAWRENCE, C.H.: *Medieval Monasticism*, London: 1989 2nd ed., eller senere utg. s. 111-146 ["Chapter Seven: The Cloister and the World"]

MANTELLO, F. A. C. og RIGG, A. G. (red): *Medieval Latin: An Introduction and Bibliographical Guide*, Washington D.C., 1996. s.137-182; ("Christian and Biblical Latin"; "The Liturgy") 267-287 ("Theology and Philosophy")

MORTENSEN, L. B.: *Middelalderlatin*. Oslo, Norges Forskningsråd 1998 (Antikk-programmets småskrifter nr. 2)

PILTZ, A.: *Medeltidens lärda värld*, Ny utgave: Skellefteå: Artos 2001.

Emne TKH/MKKH 552 Latin med kulturhistorie (15 studiepoeng)

Emnet er organisert i to delemner: A. *Middelalderlatin*, B. *Latinens kulturhistorie i middelalderen*. Emnet har sperre mot emnene MK 502, MK 523, TKH/MKKH 551 og TKH 558.

Latin med kirkehistorie er et tilbud til alle studenter som ønsker å skaffe seg et elementært grunnlag for å kunne lese kirkehistoriske tekster på latin ved hjelp av oversettelse, samt tilegne seg et avgrenset omfang av latinske termer som benyttes innenfor kirke- og teologihistorie, liturgikk og kunsthistorie, og som ønsker oversikt over middelalderens kirke- og kulturhistorie med utgangspunkt i sentrale tekster.

TKH/MKKH 552 (15 studiepoeng) er adskiller seg fra TKH/MKKH 551 ved at den ikke har med en større tekst fra teologihistorien.

Emnets studiekraft

Studentene skal

- gjennomføre en skriftlig 14-dagers hjemmeeksamen,
- gjennomføre en muntlig prøve (30 min.),
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå Emne TKH/MKKH 551 må studentene oppfylle alle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige hjemmeprøven og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Delemner

A. MIDDELALDERLATIN

Delemne A er identisk med delemne A i TKH/MKKH 551 med unntak av TEKSTER, 2. *Tekst fra den teologiske læreutvikling* som utgår i TKH/MKKH 552. Se emnebeskrivelsen til TKH/MKKH 551.

B. LATINENS KULTURHISTORIE I MIDDELALDEREN

Delemne B er identisk med delemne B i TKH/MKKH 551. Se emnebeskrivelsen til TKH/MKKH 551.

Emne TKH/MKKH 553 Gudstjeneste- og fromhetsliv – middelalder (10 studiepoeng)

##(Pensum 390 sider i alt. Økes med ca. 300 sider)##

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 554.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Hensikten med studiet er å vinne grundig innsikt i middelalderens fromhetsliv, med fokus på gudstjenestelivet (sakramenter, forkynnelse, bønn) og den monastiske fromhet. I dette fordypningsemnet/valgemnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster:

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvilken rolle sakramentene spilte i middelalderens fromhetsliv,
- innsikt i sammenhengen mellom prekenen og Kristi sakramentale nærvær i messen,
- innsikt i hvilken innflytelse den monastiske bevegelse og den monastiske teologi fikk i senantikken og middelalderen,
- innsikt i hva som særmerker den monastiske teologi i forhold til den skolastiske.

KILDETEKSTER

”Benedikts regel” i GUNNES, E.: *Klosterliv i Vesten. Augustins regel - Benedikts regel*, Oslo: Aschehoug (Torleif Dahls Kulturbibliotek) 1986, 55-102 [48 s.].

- RADBERTUS og RATRAMNUS: "Debatten om Kristi legeme og blod" i McCracken, G.E. og A. Cabaniss: *Early Medieval Theology* (The Library of Christian Classics Vol. IX), London: SCM Press 1957, 94-147 [50 s.].
- THOMAS AQUINAS: *Summa Theologica*, Pars III, Questio 76,1-5 og 83,1 (om nattverden), i: *St. Thomas Aquinas Summa theologica. Complete English Edition in five Volumes*. Translated by Fathers of the English Dominican Province. Vol. 5. New York: Christian Classics 1911, revidert 1920, 1948, opptrykk 1981, 2449-2453; 2506).
- Corpus Christi-offisiet, Pange lingua, Lov Herren, Lauda Sion*, i: *Katolsk Salmebok*, 452-455; 524f.
- "Messens canon" i *Messeboken: Missale Romanum* latin og norsk, Oslo: Oslo Katolske Bispedømme 1961, 437-480 [20 s.].
- "Bedas påskepreken" i Martin, L.T. and D.Hurst: *Bede the Venerable: Homilies on the Gospel* (Cistercian Studies Series), Kalamazoo, Mich.: Cistercian Publishing House 1991, [10 s.]
- "Epifani I" og "Kirkevigsels I ('Stavkirkeprekenen') i Gunnes, E. (utg.): *Gammelnorsk Homiliebok*, Oslo/Bergen/Tromsø: Universitetsforlaget 1971, 68-71; 100-104 [8 s.]
- Kirkevigselspreken fra Vadstena*, norsk overs. ved Jan Schumacher [5 s.].
- BERNHARD AV CLAIRVAUX: "Prekener over Høysangen, nr. 1 og 7", i: G.R. Evans (transl.): *Bernard of Clairvaux: Selected Works* (The Classics of Western Spirituality), New York/Mahwah: Paulist Press 1987, 210-215; 231-236.
- JULIAN AV NORWICH: *Visjoner av Guds kjærlighet*, norsk overs. ved Arthur Sandved. Oslo: Luther Forlag 1999, 37-86 [50 s.].

LITTERATUR

##Mer hovedlitteratur – ca.250-300 s?##

- McGINN, B. et al.: *Christian Spirituality: Origins to the Twelfth Century*. London: SCM Press 1985, s. 113-131; 163-176; 177- 228.
- HELANDER, S: "The Liturgical Profile in Medieval Sweden" i: Thomas J. Heffernan and E. Ann Matter (ed.): *The Liturgy of the medieval church*, Kalamazoo, Michigan, 2001, s.145-185
- HÄRDELIN, Alf: "Från 'bibelutläggande homilia' till 'tematisk predikan'. En filologisk-litterär studie" i: *Predikohistoriska perspektiver* [Festskrift til Åke Andrén], Uppsala 1982, s.133-182
- HÄRDELIN, Alf: "Predikningar – inte bara predikan" i: Monica Hedlund och Alf Härdelin (utg.): *Vadstena klostrets bibliotek : ny katalog och nya forskningsmöjligheter*, Stockholm, Almqvist & Wiksell International, 1990, s.93-105

Supplerende litteratur

- LAWRENCE, C.H.: *Medieval Monasticism: Forms of religious life in Western Europe in the Middle Ages*, London/New York: Longman 1984.
- LECLERCQ, J.: *The Love of Learning and the Desire for God: A Study of Monastic Culture*, New York: Fordham University Press 1977 eller senere utg.
- MACY, Gary: *Treasures from the Storeroom: Medieval Religion and the Eucharist*, Collegeville, Minn., Liturgical Press, 1999
- SOUTHERN, R.W.: *Saint Anselm: A Portrait in a Landscape*, Cambridge: Cambridge University Press 1990 eller senere utg.

##Litteraturliste ikke ferdig##

Emne TKH/MKKH 554 Gudstjeneste- og fromhetsliv – middelalder (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 553.

Emnets studiekraav

Se felles studiekraav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Hensikten med studiet er å vinne grundig innsikt i middelalderens fromhetsliv, med fokus på gudstjenestelivet (sakramenter, forkynnelse, bønn) og den monastiske fromhet. I dette fordypningsemnet/valgemnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster:

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvilken rolle sakramentene spilte i middelalderens fromhetsliv,
- innsikt i sammenhengen mellom prekenen og Kristi sakramentale nærvær i messen,
- innsikt i hvilken innflytelse den monastiske bevegelse og den monastiske teologi fikk i senantikken og middelalderen,
- innsikt i hva som særmerker den monastiske teologi i forhold til den skolastiske.

KILDETEKSTER

”Benedikts regel” i Gunnes, E.: *Klosterliv i Vesten. Augustins regel - Benedikts regel*, Oslo: Aschehoug (Torleif Dahls Kulturbibliotek) 1986, 55-102 [48 s.].

RADBERTUS og RATRAMNUS: ”Debatten om Kristi legeme og blod” i McCracken, G.E. and A. Cabaniss: *Early Medieval Theology* (The Library of Christian Classics Vol. IX), London: SCM Press 1957, 94-147 [50 s.].

THOMAS AQUINAS: *Summa Theologica*, Pars III, Questio 76,1-5 og 83,1 (om nattverden), i: *St. Thomas Aquinas Summa theologica. Complete English Edition in five Volumes*. Translated by Fathers of the English Dominican Province, Vol. 5, New York: Christian Classics 1911, revidert 1920, 1948, opptrykk 1981, 2449-2453; 2506).

Corpus Christi-offisiet, Pange lingua, Lov Herren, Lauda Sion, i: *Katolsk Salmebok*, 452-455; 524f.

”Messens canon” i *Messeboken: Missale Romanum* latin og norsk, Oslo: Oslo Katolske Bispedømme 1961, 437-480 [20 s.].

”Bedas påskepreken” i Martin, L.T. and D.Hurst: *Bede the Venerable: Homilies on the Gospel* (Cistercian Studies Series), Kalamazoo, Mich.: Cistercian Publishing House 1991, [10 s.]

”Epifani I” og ”Kirkevigsel I (’Stavkirkeprekenen’)” i Gunnes, E. (utg.): *Gammelnorsk Homiliebok*, Oslo/Bergen/Tromsø: Universitetsforlaget 1971, 68-71; 100-104 [8 s.]

Kirkevigslingspreken fra Vadstena, norsk overs. ved Jan Schumacher [5 s.].

BERNHARD AV CLAIRVAUX: ”Prekener over Høysangen, nr. 1 og 7”, i: G.R. Evans (transl.): *Bernard of Clairvaux: Selected Works* (The Classics of Western Spirituality), New York/Mahwah: Paulist Press 1987, 210-215; 231-236.

JULIAN AV NORWICH: *Visjoner av Guds kjærlighet*, norsk overs. ved Arthur Sandved. Oslo: Luther Forlag 1999, 37-86 [50 s.].

LITTERATUR

- McGINN, B. et al.: *Christian Spirituality: Origins to the Twelfth Century*, London: SCM Press 1985, s. 113-131; 163-176; 177- 228.
- HELANDER, S: "The Liturgical Profile in Medieval Sweden" i: Thomas J. Heffernan and E. Ann Matter (ed.): *The Liturgy of the medieval church*, Kalamazoo, Michigan, 2001, s.145-185
- HÄRDELIN, Alf: "Från 'bibelutläggande homilia' till 'tematisk predikan'. En filologisk-litterär studie" i: *Predikohistoriska perspektiver* [Festskrift til Åke Andrèn], Uppsala 1982, s.133-182
- HÄRDELIN, Alf: "Predikningar – inte bara predikan" i: Monica Hedlund och Alf Härdelin (utg.): *Vadstena klostets bibliotek : ny katalog och nya forskningsmöjligheter*, Stockholm, Almqvist & Wiksell International, 1990, s.93-105

Supplerende litteratur

- LAWRENCE, C.H.: *Medieval Monasticism: Forms of religious life in Western Europe in the Middle Ages*, London/New York: Longman 1984.
- LECLERCQ, J.: *The Love of Learning and the Desire for God: A Study of Monastic Culture*, New York: Fordham University Press 1977 eller senere utg.
- MACY, Gary: *Treasures from the Storeroom: Medieval Religion and the Eucharist*, Collegeville, Minn., Liturgical Press, 1999
- SOUTHERN, R.W.: *Saint Anselm: A Portrait in a Landscape*, Cambridge: Cambridge University Press 1990 eller senere utg.

Emne TKH/MKKH 555 Kultur- og religionsmøte – middelalder (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Hensikten med studiet er å vinne grundig innsikt i kirkens møte med islam og jødedommen, og i kirkens møte med den germanske verden i middelalderen. Studiet vil også gi innsikt i kristendommens dialoger med jødedom og islam. I dette fordypningsemnet/valgemnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster:

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hovedelementene i kristendommens «germanisering» i tidlig middelalder,
- innsikt i hvilke teologiske kategorier kirken plasserte Islam i, og i hovedlinjene i debatten mellom kristne og muslimer
- innsikt i hvilke nye utfordringer fra Islam og jødedommen kirken ble stilt overfor i middelalderen, og i hvilke nye svar som ble gitt,

- evne til å drøfte hvordan den skolastiske teologi kan forstås som kirkens svar på nye utfordringer.

KILDETEKSTER

GREGOR DEN STORE: "Brevet til Mellitus om Augustin og hans misjon blant anglerne." i Beda: *Anglernes kirkes historie* (oversatt av Schjøth, E.), Oslo: Aschehoug 1979, s.51-52
 "Råd fra biskop Daniel av Winchester til Bonifatius om hedningemisjonen", i Lidén, H.-E., (red.): *Møtet mellom hedendom og kristendom i Norge*, Oslo: Universitetsforlaget 1995, s.51-57.

ALKUIN: "Preken til nylig omvendte saksiske stammer" i Haavardsholm, J. (red.): *Nytt lys på middelalderen*, Oslo: Syppress Forlag 1997, s.56-65.

NESTORS KRØNIKE, "historien om Vladimirs omvendelse og dåp", i: Svane, G.O. (utg.): *Nestors krønike: Beretningen om de Svundne År*, Højberg: Wormianum 1983, 77-112.

og enten

NACHMANIDES: "Disputten med Pablo Christiani i Barcelona 1263" i Maccoby, H. (red.): *Judaism on Trial: Jewish-Christian Disputations in the Middle Ages*, London/Washington: The Littman Library of Jewish Civilization 1993, s.102-146.

eller

TIMOTHEUS 1.: "Dialogen med khalifen Mahdi" i Newman, N.A. (red.): *The Early Christian-Muslim Dialogue : A Collection of Documents from the First Three Islamic Centuries (632-900 A.D.)*, Hatfield (Penns.) 1993, 169-267 [utvalg, 40 s.].

LITTERATUR

WOOD, I: *The missionary life: saints and the evangelisation of Europe 400-1050*, New York, Longman 2001, s.1-141

og enten

BURMAN, T. E.: *Religious Polemic and the Intellectual History of the Mozarabs, c. 1050-1200* (Brill's Studies in Intellectual History Vol. 52), Leiden/New York/Köln: E.J. Brill 1994, s. 13-89 [76 s.]..

eller

LASKER, D. J.: *Jewish Philosophical Polemics Against Christianity in the Middle Ages*, New York: Ktav Publishing House 1977, 45-134 [90 s.].

SKARSAUNE, O.: "Is Christianity Monotheistic? Patristic Perspectives on a Jewish/Christian Debate" I Livingstone, Elizabeth A. (ed.): *Studia Patristica XXIX: Historica, Theologica et Philosophica, Critica et Philologica*, Leuven 1997, 340-363 [24 s.].

Supplerende litteratur

COLISH, M. L.: *Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition 400-1400*, New Haven/London: Yale University Press 1997, 129-172.

JOLLY, K. L.: *Popular Religion in late Saxon England: elf charms in context*, Chapel Hill og London, University of North Carolina Press, 1996

JOLLY, K. L.: *Tradition and Diversity. Christianity in a world context to 1500*, Armonk, N.Y., M.E.Sharpe, 1997

MULDOON, J. (red.): *Varieties of Religious Conversion in the Middle Ages*, Gainesville: University Press of Florida 1997.

TRAUTNER-KROMANN, H.: *Skjold og Sværd. Jødisk polemik mod kristendommen og de kristne i Frankrig og Spanien fra 1100-1500* (Danish Humanist Texts and Studies Vol. 3), København: Museum Tusculanums Forlag 1990.

WILLI-PLEIN, I. und T. WILLI: *Glaubensdolch und Messiasbeweis. Die Begegnung von Judentum, Christentum und Islam im 13. Jahrhundert in Spanien* (Forschungen zum jüdisch-christlichen Dialog 2), Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag 1980.

Emne TKH/MKKH 556 Religionsskiftet i Norge (15 studiepoeng)

Emnet er en noe større variant av TKH/MKKH 557. Emnet har sperre mot TKH/MKKH 557 og MK 312.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (15 studiepoeng).

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (15 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i de samfunnsmessige, kulturelle og religiøse vilkår for religionsskiftet og kirkens konsolidering i Norge i vikingtid og middelalder,
- innsikt i hvordan kirkens lære og fromhet ble formidlet i forbindelse med religionsskiftet, med særlig vekt på spørsmålet om brudd og kontinuitet,
- god kunnskap om hovedlinjene innenfor den tverrvitenskapelige forskningsdebatten vedrørende religionsskiftet i Norge.

LITTERATUR

* = tekstsamling

Fellespensum (ca. 500 sider)

ANDERSEN, Per Sveaas: *Samlingen av Norge og kristningen av landet 800-1130* [Handbok i Norges Historie Bind 2], Oslo: Universitetsforlaget 1977 s. 185-201; 301-337.

BROWN, Peter: *The Rise of Western Christendom*, Oxford: Blackwell 1996 s. 254-321.

*JØRGENSEN, T., I. MONTGOMERY og J. SCHUMACHER (red): *Gjør døren høy. : Kirken i Norge i tusen år*, Oslo: Aschehoug 1995 s. 3-118 [Del I]

KRAG, Claus: *Vikingtid og rikssamling 800-1130* [Aschehougs Norgeshistorie bd. 2], Oslo: Aschehoug 1995 s. 104-119

RINDAL, Magnus (red): *Fra hedendom til kristendom. Perspektiver på religionsskiftet i Norge*, Oslo: Ad Notam Gyldendal 1996.

STEINSLAND, Gro: "Kåre Lundens analyse av religionsskiftet i Norge", i: Eidsfeldt, A. m.fl. (red): *Holmgang. Om førmoderne samfunn* [Festskrift til Kåre Lundén], Oslo: Tid og Tanke: Skriftserie fra Historisk institutt, Universitetet i Oslo nr. 4 2000 s. 273-288.

WOOD, I.: *The Missionary Life: Saints and the Evangelisation of Europe 400-1050*, London: Longman 2001 s. 3-45; 123-137; 247-266.

Supplerende pensum (ca. 530 sider velges fra denne lista)

JOLLY, Karen Louise: *Popular Religion in Late Saxon England*, Chapel Hill og London: The University of North Carolina Press 1996 s. 6-70 [Chapter 1 & 2]

LØWE, Gunn Cathrine Varder: *Religionsskiftet i samspill med de politiske maktforholdene i Norge. En historiografisk undersøkelse*, Oslo: KULTs skriftserie nr. 72. 1997 125 s.

- McNICOL, John: *Plasseringen av de første kirkene i Norge i forhold til de første kultstedene. En historiografisk studie omfattende tiden etter 1830*, Oslo: KULTs skriftserie nr. 98. 246 s.
- MYKING, Marit: *Vart Noreg kristna frå England? En gjennomgang av norsk forskning med utgangspunkt i Absalon Tarangers avhandling Den angelsaksiske kirkes indfyttelse paa den norske (1890)*, Oslo: Senter for studier i vikingtid og nordisk middelalder: [Occasional papers 1/2001] 221 s.
- STEINSLAND, Gro: *Den hellige kongen: Om religion og herskermakt fra vikingtid til middelalder*, Oslo: Pax 2000 187 s.
- TVEITO, Olav: *Kvite-Krist: En analyse av Gudsilde og kristologi i eldre norrøn skaldediktning*, Mastergradsavhandling ved Senter for studier i vikingtid og nordisk middelalder 2001 [utkommer i 2003 i serien "Occasional papers"] 157 s.

Emne TKH 557 Religionsskiftet i Norge (10 studiepoeng)

Emnet er en mindre versjon av emne TKH/MKKH 556, og identisk med emne MK 312, se emnebeskrivelse for dette emnet. Emnet har sperre mot MK 512 og TKH/MKKH 556.

Emne TKH 558 Latin (10 studiepoeng)

Emnet er identisk med emne MK 523, se emnebeskrivelse for dette emnet. Emnet har sperre mot TKH/MKKH 551, TKH/MKKH 552, MK 502 og MK 523.

Temaemner Senmiddelalder og Reformasjon

Emne TKH/MKKH 561 Teologi og fromhetsliv – i senmiddelalder og reformasjon (15 studiepoeng)

I dette emnet studeres europeisk og norsk teologi og fromhetsliv i senmiddelalder og reformasjon. Stoffet er delt i to delemner, europeisk (8 poeng) og norsk (7 poeng) teologi og fromhetsliv. Problemstillingene som studeres er felles for begge delemnene. Emnet har sperre mot TKH/MKKH 562 og 563.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (15 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (15 studiepoeng)

Mål

Studenten skal ha

- innsikt i hvordan de tradisjonelle former for kirke- og fromhetsliv i senmiddelalderen søkte å gi et samlet uttrykk for et liv i tro, håp og kjærlighet,
- innsikt i hvordan skikker og tradisjoner for religiøst liv spilte en avgjørende rolle for utformingen av kirkerommet og inndelingen av årets rytme,
- innsikt i hvordan fromhetsformer påvirkes av almene sosiale og kulturelle endringer i samfunnet,
- innsikt i hvordan teologisk pluralisme og permanent kritikk av fromhetens former og teologiske forutsetninger under senmiddelalderen leder til oppgjør med deler av tradisjonen,
- innsikt i hvordan de ulike konfesjonene, innbefattet den romersk-katolske, søkte å trekke praktisk teologiske konsekvenser av de teologiske brytningene under 1500-tallet i retning av fromhetsliv og kirkeliv,
- evne til å drøfte hvordan historien i denne epoken kan bidra til en kritisk og konstruktiv forståelse av forholdet mellom teologi og fromhet i dag.

Delemner

A. EUROPEISK TEOLOGI OG FROMHETSLIV

KILDETEKSTER

Book of Common Prayer (1661) : "Preface"

JULIAN av Norwich: *Visjoner av Guds kjærlighet*, oversatt av Arthur O.Sandved, Oslo, Luther, 2000

LUTHER, M.: "Von Dolmetschen und Fürbitte der Heiligen" (WA 30 II. 632-646) = "Om å tolke og om de helliges forbønn" i Lønning, I. (red): *Levende Luther*, Oslo, Land og Kirke 1962 s. 87-108; (eller utg. "On Translating" i: Bachmann, E. Th.: *Luther's Works*, vol 35, Philadelphia, Fortress Press 1965. s. 177-202)

LUTHER, M.: "An Order of Mass and Communion for the Church at Wittenberg 1523" ('Formula Missae') i: Leupold, U. S.: *Luther's Works. vol 33*, Philadelphia, Fortress Press 1965, s. 17-40.

- LUTHER, M.: "The German Mass and Order of Service 1526" i: Leupold, U. S.: *Luther's Works*, vol 33, Philadelphia, Fortress Press 1965, s. 51-90; eller utg. I: Lønning, I. og T. Rasmussen (red): *Martin Luthers Verker i utvalg*, Oslo, Gyldendal 1982, bd. V s. 7-39.
- MUENTZER, T.: "German Church Service Book" (utdrag); "Order and Explanation of the German Church Service recently instituted at Allstedt by the servants of God, 1523"; "German Evangelical Mass (1524)" (Forord), i: Matheson, P. (red): *The Collected Works of Thomas Müntzer*, Edinburgh: T & T Clark, 1988, s. 162-182.
- "The Translators to the Reader" i: Carroll, R og Prickett, S. (red): *The Bible: Authorized King James Version With Apochrypha*, (World's Classics) Oxford: Oxford University Press 1997 s. liii - lxix

LITTERATUR

- LYNCH, J.H.: *The Medieval Church. A Brief History*, London/New York, Longman 1992, s.256-345
- OZMENT, S.: *Protestants: The Birth of a Revolution*, London, Fontana 1993.
- SYKES, N.: "The Religion of Protestants" i Greenslade, S. L. (red): *The Cambridge History of the Bible*, vol. 2: *The West from the Reformation to the Present Day*, Cambridge, Cambridge University Press (1963) 1976, s. 175-198.

Supplerende litteratur

- BOSSY, J.: *Christianity in the West 1400 – 1700*, Oxford, 1985.
- CAMERON, E.: *The European Reformation*, Oxford, Clarendon Press 1991.
- DUFFY, E.: *The Stripping of the Altars: traditional religion in England, c.1400-c.1580*, New Haven, Conn., Yale University Press, 1992
- HILLERBRAND, H. J. (red): *The Oxford Encyclopedia of the Reformation*, Vols I-IV, Oxford, Oxford University Press 1996.
- OAKLEY, F.: *The Western Church in the Later Middle Ages*, Ithaca og London, Cornell University Press, 1979, Kap. 5 og 6 (s. 213-312).
- SCRIBNER, R. W.: *The German Reformation*, London, Macmillan 1986.

B. NORSK TEOLOGI OG FROMHETSLIV

KILDETEKSTER

"Tekstutvalg fra norsk kirkehistorie": et utdrag hentet fra: Jørgensen T., I. Montgomery og J. Schumacher (red): *Gjør døren høy: Kirken i Norge i tusen år*, Oslo: Aschehoug 1995. (ca 120 sider):

- Innledning 121

I. Liturgi og gudstjeneste.

- Utdrag fra messens canon fra Missale Nidrosiense. 127
- Forklaring av messa og alle tidebøner. 131
- Ordningen for høymesse etter Danmarks og Norgis Kirkeritual 1685 139
- Ordningen for dåp etter Palladius' Alterbog (1556) 143
- Inngangs- og utgangsbønnene ("klokkerbønnene") 146
- "Om Børne Sang udi Kirkerne" fra utkast til Norsk Kirkeordinans (1604) 147
- En salme fra Hans Thomissøns salmebok. 151
- En salme av Thomas Kingo: "Over Kedron Jesus træder" 154
- To sanger av Petter Dass. 158
- En salme av Dorothe Engelbretsdatter 165

II. Preken, lære, bekjennelse.

- En preken til Kristi Åpenbaringsdag fra "Gammelnorsk Homiliebok" 169

- Om å tolke bibeltekster: et utdrag fra Kongespeilet. 174
- Peder Palladius til sokneprester i Norge, "om katekismen". 177
- Utdrag fra Utkastet til norsk kirkeordinans 1604. 179
- Superintendent Jørgen Erikssøn : Jona Prophetis skjøne Historia [utdrag] 184
- Lauritz Nielssøn : " den christelige Bekjendelse om Herrens Vej . . "(1605) 188
- Biskop Ludvig Hanssøn Munthes (1644) : om trolldom og hekser. 190

III. Fromhetsliv .

- Hyrdebrev fra erkebiskop Arne Vade (1346 - 1349) 209
- Utdrag fra "Lilja". 220
- Reformasjonen kommer til Hamar: Utdrag fra "Hamarkrøniken"(1553). 224
- Religiøse folkeviser. 230
- Niels Lauritzsøn Arctander: Om Kristi nadverd (1611) . 237
- Utdrag fra Johann Gerhard: "Hellige meditasjoner"(1606) 238
- Lewis Bayley : utdrag fra "Praxis pietatis" (1646) 241
- Edvard Edvardtzen (d. 1695): Om å skue Gud. 244

IV. Kirke - stat - folk.

- Kong Sverre: Talen mot bispane (ca. 1199) 271
- Kong Håkon Sverressons forliksbrev til biskopene (1202). 276
- Utdrag fra Kongespeilet : "om de to Guds hus på jorden". 278
- Utdrag fra kongens håndfesting 1513 og 1559. 282
- Utdrag fra Kirkeordinansen av 1537 283
- Christian III's brev til Eske Bille av 17. juni 1537 289
- Geble Pederssons brev til Christian III av 28. juni 1539 291
- Brev fra Johannes Bugenhagen og Martin Luther til Christian III 292
- Torbjørn Olavssons kallsbrev fra kongen, 6. januar 1546. 293
- Torbjørn Olavsson til domkapitlet, 20. desember 1547. 295

LITTERATUR

- AMUNDSEN, A. B.: "Ærlig at leve og salig at dø - prekener ved livets slutt", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991. s.115-138.
- BAGGE, S.: *Mennesket i middelalderens Norge*, Oslo, Aschehoug, 1998. s.75-156 ("Hellig tro og rette seder")
- CHRISTIE, S.: "Hva altertavlene forkynnte", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.169-191.
- FÆHN, H.: *Gudstjenestelivet i Den norske kirke - fra reformasjonen til våre dager*, Oslo, Universitetsforlaget 1994, s.23-84, 164-178.
- HOLTER, Å.: "Kampen for norsk bibel og norsk bibelspråk", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.73-98.
- HAAVIK, Å.: "Salmene som bibelutleggelse", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.139-167
- JENSEN, O. J.: "Luthers bibel-program i Norge", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.55-72
- NIELSEN, E. A.: "Kingos passion" i: *Hymnologiske meddelelser* 16: 1 (1987), s.3-41
- SCHUMACHER, J.: "Da Guds ord var dyrt: Bibelen i middelalderen", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.21-51.

Supplerende litteratur

ELLINGSEN, T: *Reformasjonen i Norge. Da kirken valgte kurs*, Kristiansand, Høyskoleforlaget, 1997.

WISLØFF, C. Fr.: *Norsk kirkehistorie I*, Oslo, Lutherstiftelsen, 1966, s. 368-501

AARFLOT, A.: *Norsk kirkehistorie II*, Oslo, Lutherstiftelsen, 1967, s. 13-95

Emne TKH/MKKH 562 Teologi og fromhetsliv – europeisk (10 studiepoeng)

##Plass til ca. 80 sider til##

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 561.

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvordan de tradisjonelle former for kirke- og fromhetsliv i senmiddelalderen søkte å gi et samlet uttrykk for et liv i tro, håp og kjærlighet,
- innsikt i hvordan skikker og tradisjoner for religiøst liv spilte en avgjørende rolle for utformingen av kirkerommet og inndelingen av årets rytme,
- innsikt i hvordan fromhetsformer påvirkes av almene sosiale og kulturelle endringer i samfunnet,
- innsikt i hvordan teologisk pluralisme og permanent kritikk av fromhetens former og teologiske forutsetninger under senmiddelalderen leder til oppgjør med deler av tradisjonen,
- innsikt i hvordan de ulike konfesjonene, innbefattet den romersk-katolske, søkte å trekke praktisk teologiske konsekvenser av de teologiske brytningene under 1500-tallet i retning av fromhetsliv og kirkeliv,
- evne til å drøfte hvordan historien i denne epoken kan bidra til en kritisk og konstruktiv forståelse av forholdet mellom teologi og fromhet i dag.

KILDETEKSTER

Book of Common Prayer (1661) : "Preface"

JULIAN av Norwich: *Visjoner av Guds kjærlighet*, oversatt av Arthur O.Sandved, Oslo, Luther, 2000

LUTHER, M.: "Von Dolmetschen und Fürbitte der Heiligen" (WA 30 II. 632-646) = "Om å tolke og om de helliges forbønn" i Lønning, I. (red): *Levende Luther*, Oslo, Land og Kirke 1962 s. 87-108; (eller utg. "On Translating" i: Bachmann, E. Th.: *Luther's Works*, vol 35, Philadelphia, Fortress Press 1965. s. 177-202)

LUTHER, M.: "An Order of Mass and Communion for the Church at Wittenberg 1523" ('Formula Missae') i: Leupold, U. S.: *Luther's Works*. vol 33, Philadelphia, Fortress Press 1965, s. 17-40.

- LUTHER, M.: "The German Mass and Order of Service 1526" i: Leupold, U. S.: *Luther's Works*, vol 33, Philadelphia, Fortress Press 1965, s. 51-90; eller utg. I: Lønning, I. og T. Rasmussen (red): *Martin Luthers Verker i utvalg*, Oslo, Gyldendal 1982, bd. V s. 7-39.
- MUENTZER, T.: "German Church Service Book" (utdrag); "Order and Explanation of the German Church Service recently instituted at Allstedt by the servants of God, 1523"; "German Evangelical Mass (1524)" (Forord), i: Matheson, P. (red): *The Collected Works of Thomas Müntzer*, Edinburgh: T & T Clark, 1988, s. 162-182.
- "The Translators to the Reader" i: Carroll, R og Prickett, S. (red): *The Bible: Authorized King James Version With Apochrypha*, (World's Classics) Oxford: Oxford University Press 1997 s. liii - lxix

LITTERATUR

- LYNCH, J.H.: *The Medieval Church. A Brief History*, London/New York, Longman 1992, s.256-345
- OZMENT, S.: *Protestants: The Birth of a Revolution*, London, Fontana 1993.
- SYKES, N.: "The Religion of Protestants" i Greenslade, S. L. (red): *The Cambridge History of the Bible*, vol. 2: *The West from the Reformation to the Present Day*, Cambridge, Cambridge University Press (1963) 1976, s. 175-198.

Supplerende litteratur

- BOSSY, J.: *Christianity in the West 1400 – 1700*, Oxford, 1985.
- CAMERON, E.: *The European Reformation*, Oxford, Clarendon Press 1991.
- DUFFY, E.: *The Stripping of the Altars: traditional religion in England, c.1400-c.1580*, New Haven, Conn., Yale University Press, 1992
- HILLERBRAND, H. J. (red): *The Oxford Encyclopedia of the Reformation*, Vols I-IV, Oxford, Oxford University Press 1996.
- OAKLEY, F.: *The Western Church in the Later Middle Ages*, Ithaca og London, Cornell University Press, 1979, Kap. 5 og 6 (s. 213-312).
- SCRIBNER, R. W.: *The German Reformation*, London, Macmillan 1986.

Emne TKH/MKKH 563 Teologi og fromhetsliv – norsk senmiddelalder og reformasjon (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 561.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvordan de tradisjonelle former for kirke- og fromhetsliv i senmiddelalderen søkte å gi et samlet uttrykk for et liv i tro, håp og kjærlighet,

- innsikt i hvordan skikker og tradisjoner for religiøst liv spilte en avgjørende rolle for utformingen av kirkerommet og inndelingen av årets rytme,
- innsikt i hvordan fromhetsformer påvirkes av almene sosiale og kulturelle endringer i samfunnet,
- innsikt i hvordan teologisk pluralisme og permanent kritikk av fromhetens former og teologiske forutsetninger under senmiddelalderen leder til oppgjør med deler av tradisjonen,
- innsikt i hvordan de ulike konfesjonene, innbefattet den romersk-katolske, søkte å trekke praktisk teologiske konsekvenser av de teologiske brytningene under 1500-tallet i retning av fromhetsliv og kirkeliv,
- evne til å drøfte hvordan historien i denne epoken kan bidra til en kritisk og konstruktiv forståelse av forholdet mellom teologi og fromhet i dag.

KILDETEKSTER

”Tekstutvalg fra norsk kirkehistorie”: et utdrag hentet **fra**: Jørgensen T., I. Montgomery og J. Schumacher (red): *Gjør døren høy: Kirken i Norge i tusen år*, Oslo: Aschehoug 1995. (ca 120 sider):

- Innledning 121

I. Liturgi og gudstjeneste.

- Utdrag fra messens canon fra Missale Nidrosiense. 127
- Forklaring av messa og alle tidebøner. 131
- Ordningen for høymesse etter Danmarks og Norgis Kirkeritual 1685 139
- Ordningen for dåp etter Palladius' Alterbog (1556) 143
- Inngangs- og utgangsbønnene ("klokkerbønnene") 146
- "Om Børne Sang udi Kirckerne" fra utkast til Norsk Kirkeordinans (1604) 147
- En salme fra Hans Thomissøns salmebok. 151
- En salme av Thomas Kingo: "Over Kedron Jesus træder" 154
- To sanger av Petter Dass. 158
- En salme av Dorothe Engelbretsdatter 165

II. Preken, lære, bekjennelse.

- En preken til Kristi Åpenbaringsdag fra "Gammelnorsk Homiliebok" 169
- Om å tolke bibeltekster: et utdrag fra Kongespeilet. 174
- Peder Palladius til sokneprester i Norge, "om katekismen". 177
- Utdrag fra Utkastet til norsk kirkeordinans 1604. 179
- Superintendent Jørgen Erikssøn : Jona Prophetis skjøne Historia [utdrag] 184
- Lauritz Nielssøn : " den christelige Bekjendelse om Herrens Vej . . "(1605) 188
- Biskop Ludvig Hanssøn Munthes (1644) : om trolldom og hekser. 190

III. Fromhetsliv .

- Hyrdebrev fra erkebiskop Arne Vade (1346 - 1349) 209
- Utdrag fra "Lilja". 220
- Reformasjonen kommer til Hamar: Utdrag fra "Hamarkrøniken"(1553). 224
- Religiøse folkeviser. 230
- Niels Lauritzsøn Arctander: Om Kristi nadverd (1611) . 237
- Utdrag fra Johann Gerhard: "Hellige meditasjoner"(1606) 238
- Lewis Bayley : utdrag fra "Praxis pietatis" (1646) 241
- Edvard Edvardtzen (d. 1695): Om å skue Gud. 244

IV. Kirke - stat - folk.

- Kong Sverre: Talen mot bispane (ca. 1199) 271
- Kong Håkon Sverressons forliksbrev til biskopene (1202). 276

- Utdrag fra Kongespeilet : "om de to Guds hus på jorden". 278
- Utdrag fra kongens håndfesting 1513 og 1559. 282
- Utdrag fra Kirkeordinansen av 1537 283
- Christian III's brev til Eske Bille av 17. juni 1537 289
- Geble Pederssøns brev til Christian III av 28. juni 1539 291
- Brev fra Johannes Bugenhagen og Martin Luther til Christian III 292
- Torbjørn Olavssøns kallsbrev fra kongen, 6. januar 1546. 293
- Torbjørn Olavsson til domkapitlet, 20. desember 1547. 295

LITTERATUR

- AMUNDSEN, A. B.: "Ærlig at leve og salig at dø - prekener ved livets slutt", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991. s.115-138.
- BAGGE, S.: *Mennesket i middelalderens Norge*, Oslo, Aschehoug, 1998. s.75-156 ("Hellig tro og rette seder")
- CHRISTIE, S.: "Hva altertavlene forkynte", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.169-191.
- FÆHN, H.: *Gudstjenestelivet i Den norske kirke - fra reformasjonen til våre dager*, Oslo, Universitetsforlaget 1994, s.23-84, 164-178.
- HOLTER, Å.: "Kampen for norsk bibel og norsk bibelspråk", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.73-98.
- HAHAVIK, Å.: "Salmene som bibelutleggelse", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.139-167
- JENSEN, O. J.: "Luthers bibel-program i Norge", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.55-72
- NIELSEN, E. A.: "Kings passion" i: *Hymnologiske meddelelser* 16: 1 (1987), s.3-41
- SCHUMACHER, J.: "Da Guds ord var dyrt: Bibelen i middelalderen", i: Sæbø, M., O. Chr. Kvarme og J. Schumacher (red): *Bibelen i Norge*, Oslo, Det norske Bibelseskap, 1991, s.21-51.

Supplerende litteratur

- ELLINGSEN, T: *Reformasjonen i Norge. Da kirken valgte kurs*, Kristiansand, Høyskoleforlaget, 1997.
- WISLØFF, C. Fr.: *Norsk kirkehistorie I*, Oslo, Lutherstiftelsen, 1966, s. 368-501
- AARFLOT, A.: *Norsk kirkehistorie II*, Oslo, Lutherstiftelsen, 1967, s. 13-95

Emne TKH/MKKH 564 Kristendommen i møte med en ny tid - renessanse og humanisme (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i renessansens betydning for formidling av "klassiske" verdier,
- innsikt i hvordan humanismen ønsket å reformere kirke- og fromhetsliv,
- innsikt i hvilken virkning striden mellom Luther og Erasmus fikk for den lutherske læretradisjon,
- innsikt i hvordan «det reformatoriske» kommer til uttrykk i Melanchthons *Loci communes*?

KILDETEKSTER

ERASMUS ROTERODAMUS: *Fortrolige samtaler*. Overs. og kommentarer ved E. Grimm. Oslo, Aschehoug 1983 (Thorleif Dahls kulturbibliotek).

MELANCHTHON, Ph.: "Loci communes" (utdrag) i Pauck, W. (red), *Melanchton and Bucer*. Library of Christian Classics vol 19. London, SCM Press, 1969.

WINTER, E. F. (red): *Erasmus - Luther: Discourse on Free Will*. New York, Continuum 1997.

LITTERATUR

BURKE, P.: *The Renaissance*. 2nd ed. London, Macmillan 1997.

McCONICA, J.: *Erasmus*. Oxford, Oxford University Press 1996. (Past Masters)

McGRATH, A. E.: *Intellectual Origins of the European Reformation*. Oxford, Blackwell 1994. s. s. 32 - 68.

HENDRIX, S.H & WENGERT, T.J. (Eds.): *Philip Melanchthon then and now*, Columbia, S.Carolina 1999, s. 9-55

Supplerende litteratur

EISENSTEIN, E. L.: *The Printing Revolution in Early Modern Europe*. Cambridge, Cambridge University Press (1983) 1996.

WENGERT, T. J.: *Human freedom, Christian righteousness: Philip Melanchthon's exegetical dispute with Erasmus of Rotterdam*, Oxford University Press 1998.

Emne TKH/MKKH 565 Kristendommen i møte med en ny tid - en ny verden og et nytt verdensbilde (5 studiepoeng)

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hvordan kirken og teologien ble utfordret av de vitenskapelige landevinningene på 1600-tallet,
- innsikt i på hvilken måte fremveksten av den moderne vitenskap på 1500- og 1600-tallet hører med til teologihistorien,

- innsikt i hvordan de reformatoriske bevegelser bidro til den vitenskapelige revolusjonen.

KILDETEKSTER

- BACON, F.: Utdrag fra *Novum Organum* Bok I ("Aphorisms concerning the Interpretation of Nature and the Kingdom of Man") i : PITCHER, J. (red), *Francis Bacon The Essays*. Harmondsworth: Penguin Classics 1985. s. 277 - 285.
- DESCARTES, R.: *Meditasjoner over filosofiens grunnlag og andre tekster*. (Overs. og innl. ved A. Aarnes) (Thorleif Dahls kulturbibliotek) Oslo: Aschehoug 1992. (Fortalen, samt meditasjon 4 og 5)

LITTERATUR

- BROOKE, J. H.: *Science and Religion : Some Historical Perspectives*. (Cambridge History of Science). Cambridge: Cambridge University Press 1991. s. 1 - 151.
- HENRY, J.: *The Scientific Revolution and the Origins of Modern Science*. (Studies in European History) London, Macmillan 1997.

Supplerende litteratur

- FUNKENSTEIN, A.: *Theology and the Scientific Imagination from the middle ages to the seventeenth century*. Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1986.
- ISERLOH, E., GLAZIK, J. og JEDIN, H.: *Reformation and Counter Reformation (History of the Church vol V)* London, Burns & Oates 1980. s. 575 - 614 ("The Springtime of Missions in the Early Modern Period")
- WRIGHT, A. D.: *The Counter-Reformation*. London, Weidenfeld and Nicholson, 1982. s. 121 - 146 ("New Problems of Catholic Expansion")

Emne TKH/MKKH 566 Teologer og kirkereformatorer – Martin Luther og Jean Calvin (10 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 567.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i forholdet mellom Luthers og Calvins reformatoriske gjerning og andre samtidige program for reform av kirken,
- innsikt i de teologiske hovedpunktene i Luthers og Calvins reformatoriske hovedskrifter,
- evne til å drøfte på hvilken måte henholdsvis Luthers og Calvins utvikling inngår i historien om reformasjonen på 1500-tallet,
- evne til å drøfte hvilke utfordringer Luthers og Calvins tenkning rommer for vår tids teologi og kirkeliv.

KILDETEKSTER

- CALVIN, J.: *Institutes of the Christian Religion*, book I, Ch. 7: The testimony of the Spirit Necessary to give full Authority to Scripture; book III, Ch. 3: Regeneration by Faith. **utg.:** Great Books of the Western World, Chicago 1996 (6.ed.) vol. 20, s. 18-21, 279-294
- LUTHER, M.: "Skriftet til den kristne adel" i Lønning, I. og Rasmussen, T. (red), *Martin Luther: Verker i utvalg*. Oslo, Gyldendal 1982, bind II, s.7-88.
- LUTHER, M.: "Traktat om den kristne frihet" i Lønning, I. og Rasmussen, T. (red), *Martin Luther: Verker i utvalg*. Oslo, Gyldendal 1982, bind II, s. 192-234.

LITTERATUR

- McGRATH, A. E.: *A life of John Calvin : a study in the shaping of Western culture*, Oxford, Blackwell, 1993
- OBERMAN, H. A.: *Luther: Man Between God and the Devil*. London, Fontana Press 1993.

Supplerende litteratur

- CLASSEN, A. og SETTLE, T. A.: "Women in Martin Luther's Life and Theology" i: *German Studies Review* 14 (1991) s. 231-260.
- LOHSE, B.: *Martin Luther: An Introduction to his Life and Work*, Edinburgh, T. Clark 1987.
- SPITZ, L.W.: *The Renaissance and Reformation Movements*, Vol. II, St. Louis, Concordia Publ. House 1987

Emne TKH/MKKH 567 Martin Luther - teolog og kirkereformator (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 566.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i forholdet mellom Martin Luthers reformatoriske gjerning og andre samtidige program for reform av kirken,
- innsikt i de teologiske hovedpunktene i Luthers reformatoriske hovedskrifter,
- evne til å drøfte på hvilken måte Luthers egen utvikling inngår i historien om reformasjonen på 1500-tallet,
- evne til å drøfte hvilke utfordringer Luthers tenkning rommer for vår tids teologi og kirkeliv.

KILDETEKSTER

- LUTHER, M.: "Skriftet til den kristne adel" i Lønning, I. og Rasmussen, T. (red), *Martin Luther: Verker i utvalg*. Oslo, Gyldendal 1982, bind II, s.7-88.
- LUTHER, M.: "Traktat om den kristne frihet" i Lønning, I. og Rasmussen, T. (red), *Martin Luther: Verker i utvalg*. Oslo, Gyldendal 1982, bind II, s.192-234.

LITTERATUR

OBERMAN, H. A.: *Luther: Man Between God and the Devil*. London, Fontana Press 1993.

Supplerende litteratur

- CLASSEN, A. og SETTLE, T. A.: "Women in Martin Luther's Life and Theology" i: *German Studies Review* 14 (1991) s. 231-260.
- LOHSE, B.: *Martin Luther: An Introduction to his Life and Work*, Edinburgh, T. Clark 1987.

Temaemner Nytiden

Emne TKH/MKKH 571 Kirke og stat, sekularisering og modernitet (10 studiepoeng)

Emnet er organisert i to delemner: A. Kirken og den moderne stat og B. Sekularisering og modernitet som historiske prosesser. Dette historiske emnet kan med fordel studeres sammen med det religionssosiologiske fordypningsemnet/valgemnet TPT/MKPT 531 *Religionens rolle i det moderne samfunn* (10 studiepoeng). Emnet har sperre mot TKH/MKKH 572 og 573.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Delemner

A. KIRKEN OG DEN MODERNE STAT

Kirken møter det moderne bl.a. gjennom utviklingen av den moderne stat fra 1600-tallet av. I denne delen av fordypningsemnet/valgemnet er målet å gi innsikt i dette møte, som utløste både konflikt og samspill. Den moderne stat, for alvor introdusert med enevoldsstyret på 1600-tallet, opptrer med sitt maktmonopol i forskjellige ideologiske innfatninger, så vel ved demokrati som ved ulike totalitære systemer. Det kan utløse dype konflikter mellom kirke og stat. Men vi kjenner også samspillet mellom dem, ikke minst fra vår egen statskirkeordning, der det moderne demokrati og Den norske kirke inngår i en (spenningsfylt) syntese. Studiet vil være konsentrert om utviklingen av den norske statskirkeordningen og kirkens kamp med nazismen under kirkekamp i mellomkrigstiden. I dette delemnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster.

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i og evne til og drøfte hvorfor statskirkesystem og lutherdom ble knyttet så nært sammen,
- innsikt i og evne til å drøfte hvordan kirken møtte den moderne utvikling av det liberale demokrati, og hvordan ble kirken selv demokratisert,
- god kunnskap om hvordan kirkene opptrådte som «bekjennelseskirker» i konflikter med den totalitære stat,
- innsikt i og evne til å drøfte hvordan det bibelske krav om lydighet mot øvrigheten oppfattes i møte med den moderne stat.

KILDETEKSTER

”Confessio Augustana xxviii”, i: Leif Grane: *Confessio Augustana*, København, G.E.C. Gad 1981, s.208-215

”Fortale til de sachsiske visitasjonsartikler (1528)”, i *Luther Works* 40, Philadelphia, Fortress Press, 1975, s.269-273,

- "Kongebrevet til kirkeordinansen", i Martin Schwarz Lausten: *Kirkeordinansen 1537/39*, Odense, Akademisk Forlag, 1989, s. 150-156,
- "Kongeloven 1665, §§ I-VI", i *Kong Christian den femtes norske lov 15de april 1687 med kongeloven 1665*, Oslo, Universitetsforlaget 1982, s.287f.,
- "Kong Christian den femtes norske lov, Fortale, NL 1-1-1, 2-1-1" *ibid.* s. 11-14, 67
- "Konventikkelplakaten 1741", i Laurids Fogtman (utg.): *Samling af alle gjældende Forordninger, Rescripter, Resolutioner og Collegial Breve...* I, København 1809, s.19f. og 149ff.
- "Rescript mot kvekerne baptister etc. 1745", *ibid.* s.22ff.
- "Den norske grunnloven 1814, §§ 1,2, 15, 16, 21, 85, 93, 100", i Tønnes Andenæs (utg.): *Grunnloven vår 1814 til i dag*, Oslo, Universitetsforlaget 1966, s.61, 62, 69f.
- "Dissenterloven 1845", i Knut Rygnestad: *Dissentarspørsmålet i Noreg frå 1845 til 1891*, Oslo, Lutherstiftelsens forlag 1955, s.13-16,
- "Til christendommens venner i vort land" i Carl Fr. Wisløff: *Politikk og kristendom*, Bergen, a/s Lunde & Co, 1961, s.209-212,
- "Kirkens grunn" i Torleiv Austad: *Kirkens Grunn. Analyse av en kirkelig bekjennelse fra okkupasjonstiden 1940-45*, Oslo, Luther Forlag 1974, s.26-32,
- Lov om den norske kirke 1996, §§ 1-4, 17-27, vedtatt 7.juni 1996 nr.31.*
- Innst. O. nr.46 (1995-96) fra Kyrkje-, utdannings og forskningskomiteen, s. 1-27*

LITTERATUR

OFTESTAD, B. T.: *Den norske statsreligionen. Fra øvrighetskirke til demokratisk statskirke*, Kristiansand S., Høyskoleforlaget 1998 [275 s]

B. SEKULARISERING OG MODERNITET FRA SLUTTEN AV 1700-TALLET OG FRAM TIL VÅR TID

1700- og 1800-tallet stilte kirke og teologi overfor sterke utfordringer. Vi knytter dem gjerne til begreper som sekularisering og modernitetens gjennombrudd. Utvikling av ikke-religiøse verdensanskuelser som nytiden brakte med seg, nådde et toppunkt på 1800-tallet da positivisme, darwinisme og etter hvert forskjellige utgaver av sosialisme kom til å forme kultur og samfunn, ikke minst universitetsliv og vitenskap. I dette delemnet vil vi ta for oss hvordan kirke og teologi erfarte og forsøkte å møte disse utfordringer, samtidig som vi søker å danne oss et bilde av hvordan denne prosess kan tolkes som uttrykk for sekularisering og modernitetens gjennombrudd.

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om hvilke ideologiske motbevegelser kirken kom til å møte under 1800-tallet og fremover,
- god kunnskap om ulike sekulariseringsbegreper og gjøre rede for sekularisering som historisk prosess,
- innsikt i og evne til å drøfte hvilke(n) ny(e) funksjon(er) religionen får i det moderne samfunn,
- innsikt i og evne til å drøfte hvordan kirkehistorien skal tolke moderniseringsprosessen.

LITTERATUR

- BREISTEIN, I.F.: "Modernitetens følger. En vurdering av noen sekulariseringsteorier, med frikirkelige sideblikk" i: *Tidsskrift for kirke, religion og samfunn* 1/2002, s.25-42
- CHAVES, Mark: "Secularization as Declining Religious Authority" i: *Social Forces*, 1994, s.749-774
- GILJE, Nils: "Haugebevegelsen og sekulariserings dialektikk" i: S. Aa. Christoffersen og T. Wyller (red.): *Arv og utfordring: Menneske og samfunn i den kristne moraltradisjon*, Oslo, Universitetsforlaget 1995, s.213-229
- HAANES, V.L: *Frikirkeligheten og lavkirkeligheten i møte med det moderne gjennombrudd i Norge*, [upubl. manus 2002][16 s]
- REMOND, RENÉ: *Religion and Society in Modern Europe*, Oxford, Blackwell Publishers 1999 [218 s]
- SANDERS, Hanne: *Bondevækkelse og sekularisering: En protestantisk folkelig kultur i Danmark og Sverige 1820-1850*, Stockholm 1995, s.13-28, 311-323
- STRANDBAKKEN, Pål: "Hans Nielsen Hauge og kapitalismens ånd" i: *Sosiologi i dag*, 1995, s.31-47
- THORKILDSEN, Dag: "Hanne Sanders: Bondevækkelse og sekularisering. En protestantisk folkelig kultur i Danmark og Sverige 1820-1850" (anm.) i: *Historisk Tidsskrift* 1997, s.536-543

Emne TKH/MKKH 572 Kirken og den moderne stat (5 studiepoeng)

Emnet er identisk med TKH/MKKH 571, delemne A. Emnet har sperre mot TKH/MKKH 571.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Se emnebeskrivelsen for TKH/MKKH 571, delemne A.

Emne TKH/MKKH 573 Sekularisering og modernitet fra slutten av 1700-tallet og fram mot vår tid (5 studiepoeng)

Emnet er identisk med TKH/MKKH 571, delemne B. Dette historiske emnet kan med fordel studeres sammen med det religionssosiologiske fordypningsemnet/valgemnet TPT/MKPT 531 *Religionens rolle i det moderne samfunn* (10 studiepoeng). Emnet har sperre mot TKH/MKKH 571.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Se emnebeskrivelsen for TKH/MKKH 571, delemne B.

Emne TKH/MKKH 574 Kvinnernes plass og rolle i nyere norsk kirkehistorie (10 studiepoeng)

##(Tilpasses sidetallmessig – 700 sider – kan legge på noe mer kildetekst og/eller gjøre noe av støttelitteraturen til hovedlitteratur)##

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 575.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

I løpet av 1880-årene ble kvinnesak et offentlig debatt-tema og en politisk kampsak, og kvinnesynet var et kjernepunkt i konfrontasjonene med kirkens menn. Men hva foregikk egentlig i kirke- og organisasjonsliv med hensyn til kvinnesyn og kvinners rolle? Hvilke endringer skjedde, og hvordan bidro kvinnene selv til endringsprosessene? Vi tar for oss utviklingen fra Haugebevegelsen frem til Stortingsdebatten om kvinnelige prester i 1938. Og selvsagt skal vi stifte bekjentskap med kvinner som gjorde seg gjeldende og var kjent i egen samtid, som f.eks. Henriette Gislesen, Gustava Kielland, Bolette Gjør, Rikke Nissen, Cathinka Guldborg, Aasta Hansteen, Henny Dons m.fl. Hva stod de egentlig for, i hvilke sammenhenger gjorde de seg gjeldende, og hvordan var deres forhold til kvinnesak? I dette emnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster:

Studenten skal ha

- evne til å drøfte hvorfor kvinner er så usynlige i kirkehistorien,
- innsikt i kvinners rolle i kirke og organisasjon i perioden 1800-1940,
- innsikt i hvilke sammenhenger kvinnene gjorde seg gjeldende i og på hvilke måter,
- innsikt i kirkens kvinnesyn,
- innsikt i hvordan kirken møtte den allmenne moderniseringen av kvinnesynet,
- innsikt i hvilken rolle kvinnene spilte i kristelige sammenhenger i denne moderniseringen og hvilket kvinnesyn de forfektet.

KILDETEKSTER

BLOM, J. G.: "Om Kvindens Deltagelse i Ordets Forkyndelse", i *Luthersk Kirketidende II* 1888, s.443-460.

GISLESEN, H.: *En moders veiledende Ord til sin Datter*, Christiania 1843

GJØR, B.: *Missionsbarnet*, Kristiania: 1892.

DONS, H.: *Den kristne kvinne og hedningemisjonen. En historisk oversikt*, Oslo: Lutherstiftelsens Forlag 1925.

HANSTEEN, AA.: *Kvinden, skabt i Guds Billede*, Christiania 1878.

KIELLAND, G.: *Erindringer fra mitt Liv*, kap 14, s.184-190, Oslo: IKO-Forlaget 1996.

SUNDT, K.: *Kvinden i det private og offentlige Liv. Et praktisk Indlæg i Kvindespørgsmaalet*, Larvik 1890.
FRANSON, F: *Eders døtre skulde profetere*, Kristiania 1890.

LITTERATUR

- FURSETH, Inger: "Kvinnenens betydning i Haugebevegelsen", i: *Til debatt, innlegg ved Norske historiedager 1996*, Bergen: Historisk institutt Universitetet i Bergen. Skrifter 1997:161-174.
- HAGEMANN, G.: "De stummes leir? 1800–1900", i: *Med kjønnsperspektiv på norsk historie* (Ida Blom og Sølvi Sogner, red.), Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1999, s.135-226.
- HAUGE, A.: "Evangeliske bevegelser 1700–1900", i *Kvinnenens kulturhistorie*, bind 2 (Vogt, Kari, Lie, Sissel, Gundersen, Kari, Bjørgum, Jorunn, red.), Oslo: Universitetsforlaget 1985, s.139-144.
- "Kvinnen i kirkens historie", i: *Fra kirkens kvinneside* (Aud Holter, red.), Oslo 1979, s.84-147.
- LEIN, B. N.: "Aasta Hansteen som feministisk teologisk tenker" i: *Kirke og Kultur* 1980, s.200-214.
- MARTINSEN, K.: "Organisering av omsorg", i *Kvinnenens kulturhistorie*, bind 2 (Vogt, Kari, Lie, Sissel, Gundersen, Kari, Bjørgum, Jorunn, red.), Oslo Universitetsforlaget 1985, s.131-134.
- PREDELLI, L. N.: "Emansipasjon av kvinner hjemme og ute: Misjonsfeminisme og dens mottakelse blant misjonsbevegelse og kvinnebevegelse", i: *Nytt om kvinneforskning*, nr 3-4, 1998, s.37-51.
- PREDELLI, L. N.: "Norske misjonskvinner forsøk på å eksportere vestlig feminitet til Madagaskar", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 3/1999, s.209-228.
- SKEIE, K. H.: "Misjonærkonens usynlige misjonsarbeid", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 3/1999, s.191-208.
- SLETTUM, M.: "Kvinner valgbarhet til generalforsamlingen i Norsk Luthersk Misjonssamband", i: *Ung teologi* 1/1985, s.37-54.
- TJELLE, K. F.: "Misjonskvinneforeningsbevegelsen i Norge", i: *Norsk Tidsskrift for misjon* 3/1999, s.175-190.

Supplerende litteratur

- EBBELL, C. T.: *Cathinka Guldberg. Banebryter*, Oslo: Lutherstiftelsens forlag 1940.
- EBBELL, C. T.: *På frammarsj. Bolette Gjør, Misjonsvennen*, Oslo: Lutherstiftelsens forlag 1946.
- LEIN, Bente Nilsen: *Kirken i felttog mot kvinnefrigjøring*, Oslo: Universitetsforlaget 1981.
- MARTINSEN, K.: *Freidige og uforsagte diakonisser. Et omsorgsykke vokser fram 1860–1905*, Oslo: Aschehoug 1984.
- NOME, J.: *Det Norske Misjonsselskaps historie i norsk kristenliv*, Bind I og II. Stavanger: Dreyers Grafiske Anstalt 1943.
- NORDERVAL, K.M.: *Mot strømmen. Kvinnelige teologer i Norge før og nå*, Oslo: Land & Kirke / Gyldendal 1982.
- NORSETH, K.: «...at sette sig imod vilde være være som at stoppe Elven», Oslo: MF 1997. Upublisert hovedfagsoppgave.

Emne TKH/MKKH 575 Kvinnernes plass og rolle i nyere norsk kirkehistorie (5 studiepoeng)

##(Tilpasses sidetallmessig – 350 sider – kan legge på noe mer kildetekst og/eller gjøre noe av støttelitteraturen til hovedlitteratur)##

Emnet har sperre mot TKH/MKKH 574.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

I løpet av 1880-årene ble kvinnesak et offentlig debatt-tema og en politisk kampsak, og kvinnesynet var et kjernepunkt i konfrontasjonene med kirkens menn. Men hva foregikk egentlig i kirke- og organisasjonsliv med hensyn til kvinnesyn og kvinners rolle? Hvilke endringer skjedde, og hvordan bidro kvinnene selv til endringsprosessene? Vi tar for oss utviklingen fra Haugebevegelsen frem til Stortingsdebatten om kvinnelige prester i 1938. Og selvsagt skal vi stifte bekjentskap med kvinner som gjorde seg gjeldende og var kjent i egen samtid, som f.eks.: Henriette Gislesen, Gustava Kielland, Bolette Gjør, Rikke Nissen, Cathinka Guldborg, Aasta Hansteen, Henny Dons m.fl. Hva stod de egentlig for, i hvilke sammenhenger gjorde de seg gjeldende, og hvordan var deres forhold til kvinnesak? I dette emnet er hovedvekten lagt på studium av utvalgte kildetekster:

Studenten skal ha

- evne til å drøfte hvorfor kvinner er så usynlige i kirkehistorien,
- innsikt i kvinners rolle i kirke og organisasjon i perioden 1800-1940,
- innsikt i hvilke sammenhenger kvinnene gjorde seg gjeldende i og på hvilke måter,
- innsikt i kirkens kvinnesyn,
- innsikt i hvordan kirken møtte den allmenne moderniseringen av kvinnesynet,
- innsikt i hvilken rolle kvinnene spilte i kristelige sammenhenger i denne moderniseringen og hvilket kvinnesyn de forfektet.

KILDETEKSTER

BLOM, J. G.: "Om Kvindens Deltagelse i Ordets Forkyndelse", i *Luthersk Kirketidende II* 1888, s.443-460.

GISLESEN, H.: *En moders veiledende Ord til sin Datter*, Christiania 1843

GJØR, B.: *Missionsbarnet*, Kristiania: 1892.

DONS, H.: *Den kristne kvinne og hedningemisjonen. En historisk oversikt*, Oslo: Lutherstiftelsens Forlag 1925.

HANSTEEN, AA.: *Kvinden, skabt i Guds Billede*, Christiania 1878.

KIELLAND, G.: *Erindringer fra mitt Liv*, kap 14, s.184-190, Oslo: IKO-Forlaget 1996.

SUNDT, K.: *Kvinden i det private og offentlige Liv. Et praktisk Indlæg i Kvindespørgsmaalet*, Larvik 1890.

FRANSON, F.: *Eders døtre skulde profetere*, Kristiania 1890.

LITTERATUR

- FURSETH, Inger: "Kvinnernes betydning i Haugebevegelsen", i: *Til debatt, innlegg ved Norske historiedager 1996*, Bergen: Historisk institutt Universitetet i Bergen. Skrifter 1997:161-174.
- HAGEMANN, G.: "De stummes leir? 1800–1900", i: *Med kjønnsperspektiv på norsk historie* (Ida Blom og Sølvi Sogner, red.), Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1999, s.135-226.
- HAUGE, A.: "Evangeliske bevegelser 1700–1900", i *Kvinnernes kulturhistorie*, bind 2 (Vogt, Kari, Lie, Sissel, Gundersen, Kari, Bjørgum, Jorunn, red.), Oslo: Universitetsforlaget 1985, s.139-144.
- "Kvinnen i kirkens historie", i: *Fra kirkens kvinneside* (Aud Holter, red.), Oslo 1979, s.84-147.
- LEIN, B. N.: "Aasta Hansteen som feministisk teologisk tenker" i: *Kirke og Kultur* 1980, s.200-214.
- MARTINSEN, K.: "Organisering av omsorg", i *Kvinnernes kulturhistorie*, bind 2 (Vogt, Kari, Lie, Sissel, Gundersen, Kari, Bjørgum, Jorunn, red.), Oslo Universitetsforlaget 1985, s.131-134.
- PREDELLI, L. N.: "Emansipasjon av kvinner hjemme og ute: Misjonsfeminisme og dens mottakelse blant misjonsbevegelse og kvinnebevegelse", i: *Nytt om kvinneforskning*, nr 3-4, 1998, s.37-51.
- PREDELLI, L. N.: "Norske misjonskvinner forsøk på å eksportere vestlig feminitet til Madagaskar", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 3/1999, s.209-228.
- SKEIE, K. H.: "Misjonærkonens usynlige misjonsarbeid", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 3/1999, s.191-208.
- SLETTUM, M.: "Kvinner valgbarhet til generalforsamlingen i Norsk Luthersk Misjonssamband", i: *Ung teologi* 1/1985, s.37-54.
- TJELLE, K. F.: "Misjonskvinneforeningsbevegelsen i Norge", i: *Norsk Tidsskrift for misjon* 3/1999, s.175-190.

Supplerende litteratur

- EBBELL, C. T.: *Cathinka Guldberg. Banebryter*, Oslo: Lutherstiftelsens forlag 1940.
- EBBELL, C. T.: *På frammarsj. Bolette Gjør, Misjonsvennen*, Oslo: Lutherstiftelsens forlag 1946.
- LEIN, Bente Nilsen: *Kirken i felttog mot kvinnefrigjøring*, Oslo: Universitetsforlaget 1981.
- MARTINSEN, K.: *Freidige og uforsagte diakonisser. Et omsorgsykke vokser fram 1860–1905*, Oslo: Aschehoug 1984.
- NOME, J.: *Det Norske Misjonsselskaps historie i norsk kristenliv*, Bind I og II. Stavanger: Dreyers Grafiske Anstalt 1943.
- NORDERVAL, K.M.: *Mot strømmen. Kvinnelige teologer i Norge før og nå*, Oslo: Land & Kirke / Gyldendal 1982.
- NORSETH, K.: «...at sette sig imod vilde være være som at stoppe Elven», Oslo: MF 1997. Upublisert hovedfagsoppgave.

Studieturer

Emne TKH/MKKH 585 Studieturer i KH (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen
- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer

- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TKH/MKKH 585 må studenten oppfylle studiekravene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold

Studieturene går til sentrale kirkehistoriske steder eller områder, særlig til slike hvor materielle kilder kan studeres på stedet.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider.

Åpne fordypningsemner/valgemner

**Emne TKH/MKKH 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i KH
(5 studiepoeng)**

**Emne TKH/MKKH 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i KH
(10 studiepoeng)**

**Emne TKH/MKKH 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i KH
(15 studiepoeng)**

HØSTEN 2003

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Emner i Det nye testamente og Gresk (TNT/MKNT)

Profesjonsstudium i teologi Graden *Cand. theol.*

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

Disiplinbasert mastergrad i *kristendomskunnskap*

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	110
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	110
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	111
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	111
III. Valgemner	111
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	112
Valgemner	112
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	112
2. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Det nye testamente (NT) og Gresk.....	117
Emnene TNT/MKNT 531-589.....	117
NT – studium av skrifter	117
Emne TNT/MKNT 541 Galaterbrevet og retorikk (15 p).....	117
Emne TNT/MKNT 542 Romerbrevet i historisk og teologisk kontekst (20 p)	118
Emne TNT/MKNT 543 Hebreerbrevet som kristen tolkning av GT (5 p)	118
Emne TNT/MKNT 544 Johannes åpenbaring (5 p)	119
Historie og kulturhistorie	120
Emne TNT/MKNT 561 Jødedommen på nytestamentlig tid (10 p).....	120
Emne TNT/MKNT 562 Kvinner i den eldste kirke (10 p)	121
Emne TNT/MKNT 563 Dødehavsrullene og Det nye testamente (5 p)	122
Emne TNT/MKNT 564 Kulturkunnskap (10 p).....	122
Språklig særemne	123
Emne TNT/MKNT 571 Særemne i gresk språk og kultur.....	123
Studieturer	123
Emne TNT/MKNT 585 Studieturer i NT: Israel, Hellas, Tyrkia, Roma (5 p)	123
Åpne fordypningsemner/valgemner	124
TNT 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i NT (5 p)	124
TNT 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i NT (10 p)	124
TNT 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i NT (15 p)	124

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk belj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

- TEOL 591 Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
- TEOL 592 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 593 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 594 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

- TEOL 598 Avhandling (55 studiepoeng)
- TEOL 599 Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

- MKGT 531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
- MKNT 531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
- MKKH 531-589 Valgemner i KH (og Latin)
- MKST 531-589 Valgemner i ST
- MKPT 531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Forkynnelse og gudstjenesteliv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelene er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Det nye testamente og Gresk, TNT/ MKNT 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,

- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

2. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Det nye testamente (NT) og Gresk

Emnene TNT/MKNT 531-589

NT – studium av skrifter

Emne TNT/MKNT 541 Galaterbrevet og retorikk (15 studiepoeng)

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (15 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (15 studiepoeng)

Mål og innhold

I antikken spilte retorikken – kunsten å argumentere – en avgjørende rolle i samfunnet. Nyere forskning har gjenoppldaget verdien av den antikke retorikk også når det gjelder å tolke nytestamentlige tekster. Dette emne gir innsikt i antikkens retorikk og hvordan det kan anvendes på eksempelvis Galaterbrevet.

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om hvordan retorikk ble anvendt i antikken
- god kunnskap om debatten til bruken av antikk retorikk i tolkningen av Det nye testamente
- god kunnskap om galaterbrevet og de innledningsspørsmål som knytter seg til det
- evne til å fortolke galaterbrevet på grunnlag av den greske tekst

GRESK TEKST

Galaterbrevet

LITTERATUR

ANDERSEN, Ø., *I retorikkens hage*, Oslo: Universitetsforlaget 1995

BAASLAND, E., "Retorikk i Det nye testamente og i dagens preken", *Halvårsskrift for praktisk teologi* 2/1987, s.3-11

MORLAND, K.A., "Retorikken er verd en renessanse!", *Halvårsskrift for praktisk teologi* 1/1992, s.3-11

WITHERINGTON III., B., *Grace in Galatia: A Commentary on St. Paul's Letter to the Galatians*, Edinburgh: T&T Clark 1998 eller tilsvarende

Supplerende litteratur

HIETANEN, M., *Galaterbrevet i ljuset av retorisk analys*, Religionsvetenskapliga Skrifter 41, Åbo Akademi 1998

Emne TNT/MKNT 542 Romerbrevet i historisk og teologisk kontekst (20 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (20 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (20 studiepoeng)

Mål og innhold

Gjennom studiet av Romerbrevets greske tekst vil dette emne gi fordypning i den historiske og teologiske sammenheng som dette viktige skrift hører hjemme i. Emnet studeres eksegetisk gjennom en større kommentar og gjennom faglige artikler som har spilt en særlig rolle i brevets nyere forskningshistorie.

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om brevet, dets innledning og de spørsmål som knytter seg til dette
- god innsikt i brevets teologi og sentrale spørsmål knyttet til fortolkningen av brevet
- evne til å fortolke brevet på grunnlag av den greske tekst

GRESK TEKST

Romerbrevet

LITTERATUR

DONFRIED, K.P., *The Romans Debate*, Rev.ed. Edinburgh: T&T Clark 1991

FITZMYER, J.A., *Romans. A New Translation with Introduction and Commentary* (The Anchor Bible), New York: Doubleday 1993 eller tilsvarende

Emne TNT/MKNT 543 Hebreerbrevet som kristen tolkning av GT (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Hebreerbrevet gir en reflektert og dyptpløyende tolkning av Jesu person og verk i lys av de hellige skrifter. Den gamle pakt oppfylles i den nye. Som Guds Sønn og som ypperstepresten etter Melkisedeks vis står Jesus over Mose og englene, og har ved sin offerdød en gang for alle åpnet adgang inn til den himmelske helligdom. Gjennom brevets teologi føres leserne inn tidlig kristen skrifttolkning

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om Hebreerbrevet og de innledningsspørsmål som knytter seg til det
- innsikt i skriftets teologi og den skrifttolkning som ligger til grunn for dette
- evne til å fortolke utvalgte tekster på grunn lag av den greske tekst

GRESK TEKST

Heb 1,1-2,18; 4,14-5,10; 7,1-8,5; 9,11-10,22

LITTERATUR

ISAACS, M.E., *Sacred Space. An Approach to the Theology of the Epistle to the Hebrews*, Sheffield: JSOT Press 1992

Som kommentar kan leses

KOESTER, C.R., *Hebrews: A New Translation with Introduction and Commentary*, Anchor Bible 36, New York: Doubleday 2001 (eller tilsvarende).

Emne TNT/MKNT 544 Johannes åpenbaring (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Bibelens siste skrift har en egen sjanger. Ikke minst det visjonære symbolspråk i boken med mange innslag av tallsymbolikk har gjennom kirkens historie ofte blitt brukt til spekulative teorier om "de siste tider". Skriftets særskilte sjanger reiser spennende historiske, teologiske og hermeneutiske spørsmål. Utvalget av tekster legger opp til at skriftet skal studeres med særlig henblikk på en helhetsforståelse

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om skriftet og de innledningsspørsmål som knytter seg til det
- god innsikt i skriftets tolkningshistorie
- evne til å fortolke utvalgte tekster på grunn lag av den greske tekst

GRESK TEKST

Joh.Åp. 1,1-2,11; 5; 12-13; 19,11-16; 20,1-21,8; 22,1-7

LITTERATUR

BAUCKHAM, R., *The Theology of the Book of Revelation*, Cambridge: Cambridge University Press 1993

Som kommentar kan leses en av flere

BORING, M.E., *Revelation (Interpretation)*, Louisville: John Knox Press 1989

MOUNCE, R.H., *The Book of Revelation (NICNT)*. Rev.Ed. Grand Rapids: Eerdmans 1997
 Eller tilsvarende

Historie og kulturhistorie

Emne TNT/MKNT 561 Jødedommen på nytestamentlig tid (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Jødedommen i det 1. århundre var ingen enhetlig størrelse, men omfattet ulike retninger og grupperinger. De hadde likevel en felles arv i Tanak (GT). Emnet vil gi innsikt i den jødiske kultur som Jesus og de første kristne levde i.

MÅL

Studenten skal

- ha god innsikt i jødisk religion, kultur og identitet på nytestamentlig tid
- ha god innsikt i de viktigste skillelinjer mellom ulike religiøse retninger i jødedommen på Jesu tid
- ha evne til hermeneutisk og teologisk refleksjon omkring det at Jesus var jøde

TEKSTER I OVERSETTELSE

200 sider fra GT-apokryfene, pseudepigrafene, Qumran, Filon, Josefus eller rabbinsk litteratur valgt i samråd med faglærer.

LITTERATUR

HEGSTAD, H., "Hedningenes frelser eller Israels Messias? Til spørsmålet om den teologiske og kristologiske betydningen av at Jesus var jøde" i TTK 64 (2/1993), s. 81-94

KVALBEIN, H., Blant skriftlærde og fariseere. Jødedommen i oldtiden, Oslo: Verbum 1984

MOXNES, H., "Jøden" i Moxnes, H. (red.), Jesus – år 2000 etter Kristus, Oslo: Universitetsforlaget 2000, s. 52-83

SKARSAUNE, O., In the Shadow of the Temple, Drovers Grove: Intervarsity 2002, s. 23-145

100 sider sekundærlitteratur i tilknytning til kildetekstene, valgt i samråd med faglærer

Emne TNT/MKNT 562 Kvinner i den eldste kirke (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

På mange måter var Jesu holdning til kvinnene oppsiktvekkende. I de eldste menigheter spilte kvinnene mange steder en sentral rolle. Paulus fremhevet også klart likeverdet mellom mann og kvinne. Men det finnes også tekster som argumenterer ut fra et patriarkalsk familiemønster, og som synes å innebære begrensninger for kvinnenens oppgaver i menigheten. Emnet er bygget rundt noen sentrale tekster fra Det nye testamente. Disse tekster forutsettes studert på grunnlag av den greske tekst. (se nedenfor)

MÅL

Studentene skal ha

- kjennskap til hvilken plass kvinnene hadde i det antikke samfunn og i de første kristne menigheter,
- kjennskap til hvordan man kan lese og forstå de såkalte hustavler,
- kjennskap til hvordan vi kan tolke spenningen mellom tekster som framhever likeverdet mellom kvinne og mann og tekster som legger begrensninger på kvinnenens aktivitet i menigheten.

GRESK TEKST

Mark 16,1-8; Luk 8,1-3; 10,38-42; Rom 16,1-8; Gal 3,19-29; Efes 5,21-6,9; 1 Tim 2,1-3,7; 1 Pet 2,18-3,9

LITTERATUR

Keener, C.S., Paul, Women & Wives, Marriage and Women's Ministry in the Letters of Paul, Peabody: Hendrickson 1992

MacDonald, M.Y., Early Christian Women and Pagan Opinion. The Power of the Hysterical Woman, Cambridge: Cambridge University Press 1996

Witherington, B., *Women in the Earliest Churches* (SNTSMS 59), Cambridge: Cambridge University Press 1988, s.128-182

Emne TNT/MKNT 563 Dødehavsrullene og Det nye testamente (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Funnet av Dødehavsrullene ved Qumran har kastet nytt lys over jødedommen på nytestamentlig tid. Emnet vil gi innsikt i Qumran-samfunnet, dets skrifter og forbindelseslinjene mellom Dødehavsrullene og NT.

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i Qumransamfunnets liv og fromhet, deres teologi og skrifttolkning
- innsikt i hvordan Dødehavsrullene kan kaste lys over Det nye testamente og urkristendommen

TEKSTER I OVERSETTELSE

Damaskusskriftet (CD I); utvalg fra Menighetsregelen (1QS I-VIII samt 1QSa); utvalg fra pesherkommentarene (4QpPsalm 37; 1QpHab I-II.V.VII-XIII; 4QpNah; 4QFlor); utvalg fra Takkesalmene (1QH I,1-II,19, VII,26-33; IX,3-14); Halakhisk brev (4QMMT); Arameisk apokalypse (4Q246); Messiansk apokalypse (4Q521); 4QBeatitudes (4Q525)
i MARTINEZ, F. GARCIA, *The Dead Sea Scrolls Translated. The Qumran Texts in English*, Leiden: Brill 1994

LITTERATUR

EGGEN, R.B., og HOGNESTAD, O., *Dødehavsrullene. Funn og forskning i 50 år* (Relieff 39), Trondheim: Tapir 1997, s.47-70, 95-136, 211-225

RUAGER, S., *Dødehavsrullerne og Det nye testamente*, Hald: Konvent for Kirke og Theologi 1995

VANDERKAM, J.C., *The Dead Sea Scrolls Today*, London: SPCK 1994, s.1-119, 187-201

Emne TNT/MKNT 564 Kulturkunnskap (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

De første kristne var en del av den jødisk-hellenistiske kulturen. I arbeidet med nytestamentlige tekster er kjennskap til denne kulturen viktig. Emnet består av et tekstutvalg i oversettelse samt en nyere helhetsfremstilling.

MÅL

Studentene skal ha

- kjennskap til jødisk hellenistisk kultur,
- innsikt i hvordan slik kjennskap kan ha betydning for tolkningen av nytestamentlige tekster.

TEKSTER

I Pedersens bok leses tekstutvalget på s. 413-424, 428-436, 439-459

I tillegg leses Sirak 24, Visdommens bok 13-15, 1 Makkabeerbok 1-2. Disse tekstene finnes i *Det gamle testaments apokryfiske bøker* (Oslo: Bibelselskapet 1988)

Tekstutvalget kan etter søknad byttes ut med andre tekster med tilsvarende relevans.

LITTERATUR

S. Pedersen (red), *Den nytestamentlige tids historie* (Dansk kommentar til Det nye testamente 2) Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 1994) s. 20-75, 97-113, 117-203, 227-234, 278-338 eller tilsvarende.

Språklig særemne

Emne TNT/MKNT 571 Særemne i gresk språk og kultur (utformes senere)

Studieturer

Emne TNT/MKNT 585 Studieturer i NT: Israel, Hellas, Tyrkia, Roma (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen
- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer
- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TNT/MKNT 585 må studenten oppfylle studiekravene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold

Studieturene går til steder som på ulike måter er knyttet til bibelske tekster. Når ”klasserommet slik flyttes til åstedet”, er det naturlig at de historiske, kulturelle og geografiske rammer for tekstene fokuseres. Studieturene er tverrfaglige, og vil være et vekslende samarbeid med særlig GT og KH.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider.

Åpne fordypningsemner/valgemner

TNT 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i NT (5 studiepoeng)

TNT 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i NT (10 studiepoeng)

TNT 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i NT (15 studiepoeng)

HØSTEN 2003

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Emner i Praktisk teologi (PT) (TPT/MKPT)

Profesjonsstudium i teologi Graden *Cand. theol.*

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

Disiplinbasert mastergrad i *kristendomskunnskap*

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	128
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	128
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	129
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	129
III. Valgemner	129
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	130
Valgemner	130
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	130
5. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Praktisk teologi (PT)	135
Emnene TPT/MKPT 531-589	135
Empiriske perspektiver	135
Emne TPT/MKPT 531 Religionens rolle i det moderne samfunn (10 p)	135
Emne TPT/MKPT 532 Gudstro, livserfaring og menighetsliv (10 p)	136
Områder av praksisfeltet	137
Emne TPT/MKPT 541 Ungdomsarbeid (10 p)	137
Emne TPT/MKPT 542 Lederskap (10 p)	137
Emne TPT/MKPT 543 Samisk kirkeliv (15 p)	137
Emne TPT/MKPT 544 Samisk kirkeliv (10 p)	137
Religionspedagogiske emner	137
Emne TPT/MKPT 561	137
Praktisk teologi i metodistisk perspektiv	137
Emne TPT/MKPT 571 Teologi som erfaring i metodistisk tradisjon	137
Emne TPT/MKPT 572 Spiritualitet i metodistisk tradisjon	137
Praksisbaserte emner og studieturer	137
Emne TPT/MKPT 581 Praksisbasert fordypningsemne/valgemne (5 p)	137
Emne TPT/MKPT 585 Studietur i PT (5 p)	138
Åpne fordypningsemner/valgemner i PT	139
Emne TPT/MKPT 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i PT (5 p)	139
Emne TPT/MKPT 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i PT (10 p)	139
Emne TPT/MKPT 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i PT (15 p)	139

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk belj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

TEOL 591	Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
TEOL 592	Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
TEOL 593	Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
TEOL 594	Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

TEOL 598	Avhandling (55 studiepoeng)
TEOL 599	Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

MKGT 531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
MKNT 531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
MKKH 531-589 Valgemner i KH (og Latin)
MKST 531-589 Valgemner i ST
MKPT 531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Forkynnelse og gudstjenestetilv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelene er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Praktisk teologi TPT/ MKPT 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,

- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

5. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Praktisk teologi (PT)

Emnene TPT/MKPT 531-589

Empiriske perspektiver

Emne TPT/MKPT 531 Religionens rolle i det moderne samfunn (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet etablerer et sosiologisk perspektiv på religionen og dens rolle i den moderne verden. Det vil presentere nyere utviklingstrekk i forholdet mellom religion og samfunn, både nasjonalt og internasjonalt. Disse utviklingstrekk vil bli drøftet i forhold til ulike sosiologiske modeller, herunder tradisjonell sekulariseringsteori.

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i hva som preger utviklingen av religionens rolle i det moderne samfunn,
- god kunnskap om ulike sosiologiske modeller for å forstå religionens rolle,
- god kunnskap om hvordan religionens samfunnsmessige betydning kan variere mellom ulike land og geografiske områder,
- innsikt i hvilken rolle religion kan spille for sosiale endringer og for sosiale og politiske konflikter,
- evne til å drøfte forholdet mellom religionens private og dens offentlige funksjon, herunder forholdet mellom religion og politikk,
- evne til å drøfte religionssosiologiske utfordringer til teologisk tenkning omkring kirkens rolle i samfunnet.

LITTERATUR

- Bruce, Steve: *Religion in the Modern World. From Cathedrals to Cults*, Oxford: Oxford University Press 1996. (234s.)
- Casanova, Josè: *Public Religions in the Modern World*, Chicago–London: The University of Chicago Press 1994. (226s.)
- McGuire, Meredith B.: *Religion. The Social Context*. 5th ed., Belmont: Wadsworth Thomson Learning 2002 (325s.)

Emne TPT/MKPT 532 Gudstro, livserfaring og menighetsliv (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se fellesbestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet etablerer et religionspsykologisk og sjelesørgerisk perspektiv på religiøs erfaring innenfor en kristen kulturkontekst. Det gis en innføring i religionspsykologiens faglige egenart med henblikk på å vise fagets relevans for sjelesørgerisk arbeid i møte med sentrale problemstillinger i nåtidig menighetsliv. Emnet vil tematisk fokusere på religiøs sosialisering og utformingen av et personlig gudsbilde. Videre vil sammenhenger mellom religiøsitet og helse bli belyst, herunder også betydningen av riter og ritualer. Problemdrøftingen skjer innenfor et praktisk-teologisk perspektiv med vekt på vekslning mellom teori og praksis, og med fokus på sjelesørgeriske problemstillinger.

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i egenarten i religionspsykologiens fortolkning av religiøs erfaring,
- god kunnskap om hovedtyper av sjelesørgerisk teori,
- god kunnskap om psykodynamiske og sosialpsykologiske teoriers forståelse av gudsrelasjonens og gudsbildets opphav og funksjoner,
- god kunnskap om hovedtrekk i den religiøse utvikling, herunder også religionens funksjon i forhold til mestring av livskriser,
- god kunnskap om sammenhenger mellom religion og helse, herunder også betydningen av riter og ritualer,
- evne til å drøfte forholdet mellom en psykologisk og en teologisk fortolkning av religiøse erfaring,
- evne til å drøfte hvilken betydning religionspsykologisk innsikt kan ha med tanke på sjelesørgerisk praksis.

LITTERATUR

- Engedal, Leif Gunnar: *Gudsrelasjon, primærrelasjoner og den intrapsyke scene. Psykoanalytiske fortolkninger av religiøs erfaring.* Oslo : UniPub forlag, 2003 (70 s)
- Geels, Antoon & Owe Wikström: *Den religiösa människan. En introduction till religionspsykologien .* Stockholm: Natur och Kultur, 1999 (420 s)
- Gerkin, Charles V.: *An Introduction to Pastoral Care.* Nashville : Abingdon Press, 1997 (250 s)
- Hunsinger, Deborah van Deusen: *Theology & Pastoral Counseling. A new Interdisciplinary Approach.* Kap. 4 . Grand Rapids, Mich.: W.B.Eerdmans Pub. Company, 1995. (45 s)

Områder av praksisfeltet

**Emne TPT/MKPT 541 Ungdomsarbeid (10 studiepoeng)
(utformes senere)**

Emne TPT/MKPT 542 Lederskap (10 studiepoeng) (utformes senere)

**Emne TPT/MKPT 543 Samisk kirkeliv (15 studiepoeng)
(utformes senere)**

Emnet har sperre mot TPT/MKPT 544.

**Emne TPT/MKPT 544 Samisk kirkeliv (10 studiepoeng)
(utformes senere)**

Emnet har sperre mot TPT/MKPT 543.

Religionspedagogiske emner

Emne TPT/MKPT 561 (utformes senere)

Praktisk teologi i metodistisk perspektiv

Emne TPT/MKPT 571 Teologi som erfaring i metodistisk tradisjon (utformes senere)

Emne TPT/MKPT 572 Spiritualitet i metodistisk tradisjon (utformes senere)

Praksisbaserte emner og studieturer

Emne TPT/MKPT 581 Praksisbasert fordypningsemne/valgemne (5 studiepoeng)

Gjennom praksisbasert fordypningsemne/valgemne tilbys studentene en mulighet til fordypet refleksjon over praksis på et spesialisert felt. Studentene kan her få godskrevet praksis fra frivillig eller lønnet engasjement ved siden av studiet. En vil kunne godkjenne slik praksis hvis den innrettes slik at studenten står under veiledning på praksisstedet og praksisen knyttes opp mot et teorstudium. Studenten må selv sørge for praksissted og veiledning på praksisstedet. Veileder må godkjennes av MF.

Emnets studiekraft

Studenten skal

- ha gjennomført godkjent og bekreftet praksis av minimum 40 timers omfang under veiledning (minimum 4 veiledningssamtaler à 1 time),
- levere en logg over gjennomført praksis,
- en oppgave på 2800-4000 ord som setter praksiserfaringer i relasjon til det fastsatte lesepensum,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå emne TPT/MKPT 581 må alle studiekraftene være oppfylt. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av innlevert oppgave.

Mål og innhold

Studenter kan ta fordypning ved å gjennomføre en avtalt kirkelig relatert praksis på minimum 40 timer. Til dette knyttes et teoripensum med relevans for det valgte praksisfeltet. Studiet av emnet blir en trening i teologisk refleksjon over praksis. Praksis kan i større grad enn i de obligatoriske PT-emnene være spesialisert, f.eks. i fengsel, ungdomsarbeid, Tomas-messearbeid, diakonalt arbeid, konfirmantarbeid, kirkelig kulturarbeid.

MÅL

Studentene skal ha

- evne til refleksjon over kirkelig praksis ut fra relevant faglitteratur

LITTERATUR

Et pensum på om lag 200 sider fastsettes i samråd med faglærer.

Emne TPT/MKPT 585 Studietur i PT (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen
- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer
- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TPT/MKPT 585 må studenten oppfylle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold

Studieturene går til steder som på ulike måter kan stimulere studiet av den praktiske teologi. Studieturene kan være tverrfaglige i samarbeid med andre teologiske fag.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider.

Åpne fordypningsemner/valgemner i PT

Emne TPT/MKPT 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i PT (5 studiepoeng)

Emne TPT/MKPT 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i PT (10 studiepoeng)

Emne TPT/MKPT 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i PT (15 studiepoeng)

HØSTEN 2003

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

**Emner i Religionsvitenskap (RV)
(TRV/MKRV)**

**Profesjonsstudium i teologi
Graden *Cand. theol.***

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

Disiplinbasert mastergrad i *kristendomskunnskap*

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	143
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	143
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	144
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	144
III. Valgemner	144
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	145
Valgemner	145
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	145
7. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Religionsvitenskap (RV)	150
Emnene TRV/MKRV 531-589	150
Emne TRV/MKRV 531 Moderne religiøsitet (10 p).....	150
Emne TRV/MKRV 532 Møtet mellom monoteistiske religioner (10 p).....	151
Emne TRV/MKRV 533 Religionsfenomenologi og livssynsforskning (10 p).....	152
Emne TRV/MKRV 534 Religionsfenomenologi og livssynsforskning (5 p).....	153
Studieturer	153
Emne TRV/MKRV 585 Studietur i RV (5 p)	153
Åpne fordypningsemner/valgemner	154
Emne TRV/MKRV 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i RV (5 p)	154
Emne TRV/MKRV 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i RV (10 p)	154
Emne TRV/MKRV 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i RV (15 p)	154

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk belj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

- TEOL 591 Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
- TEOL 592 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 593 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 594 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

- TEOL 598 Avhandling (55 studiepoeng)
- TEOL 599 Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

MKGT	531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
MKNT	531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
MKKH	531-589 Valgemner i KH (og Latin)
MKST	531-589 Valgemner i ST
MKPT	531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Forkynnelse og gudstjenestetilv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelene er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Religionsvitenskap TRV/ MKRV 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,

- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

7. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Religionsvitenskap (RV)

Emnene TRV/MKRV 531-589

Emne TRV/MKRV 531 Moderne religiøsitet (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet vil gi en generell innføring i hva som er de viktigste elementene i den såkalte nyreligiøse bølge, hvor den har sitt religionshistoriske opphav, og hvilke religiøse behov dette kan tilfredstille hos mennesker i dag. Man skal også arbeide med spørsmålet om påvirkning fra nyreligiøsiteten til folkereliøsiteten, og fokusere på de utfordringer denne situasjon innebærer for den kristne kirke.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i grunnleggende kjennetegn ved moderne religiøsitet både i dens folkelige og dens akademiske fremtoninger
- god kunnskap om nyreligiøsitetens opprinnelse og relasjon til teosofi og antroposofi
- kjennskap til religionssosiologiske perspektiver på folkereliøsitet og nyreligiøsitet
- evne til å drøfte vekselvirkningen mellom folkereliøsitet og nyreligiøsitet
- evne til en drøftelse av det faktiske forholdet mellom moderne religiøsitet og kirkens Kristus-tro
- evne til å gjøre det kristne budskap forståelig overfor mennesker i en nyreligiøs tid

LITTERATUR

Engedal, L.G. & Sveinall, A. T. (red.): Troen er løs. Bidrag til belysning av forholdet mellom folkereliøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro. Egede Institutt/Tapir: Trondheim 2000, følgende artikler:

Engedal, L.G. & Sveinall, A. T.: "Troen er løs – en introduksjon", s 9-16

Lunestad, J.: "Alternativreligiøsitetens forhold til kirken", s 159-175

Lunestad, J.: "Folketro i Nord-Norge", s 177-189

Skarsaune, O.: "Kristen tro og nyreligiøsitet – oldkirkelige perspektiver" s 261-279

Thelle, N. R.: "Kirken får som fortjent – nyreligiøsitet som motkultur" s 281-295

Sveinall, A.T.: "Nyreligiøsitet og livserfaring – noen refleksjoner med utgangspunkt i sjelesørgerisk praksis" s 311-319

Engelsviken, T.: "Møtet med det religiøse menneske – et missiologisk perspektiv" s 321-331.

Gilhus, I.S. og Mikaelsson, L.: *Kulturens refortrylling. Nyreligiøsitet i moderne samfunn*, Oslo: Universitetsforlaget, 1998 (179s)

Repstad, P.: *Religiøst liv i det moderne Norge. Et sosiologisk kart*, Kristiansand: Høyskoleforlaget 2000, 2.utg. (105s)

Romarheim, A.: *Kristus i Vannmannens tegn: Nyreligiøse oppfatninger av Jesus Kristus*, Oslo: Credo, 1994, s. 9-72; 157-167 (71s)

Romarheim, A: "Mangfold og trend. Religiøse tendenser innenfor forskjellige deler av norsk ukebladvirksomhet" i *Religion og Livssyn* nr. 4/2001, s 11-21

Waage, P. N. & Schiøtz, C.: *Fascinasjon og forargelse. Rudolf Steiner og antroposofien sett utenfra*. Oslo: Pax forlag, 2000 (245s)

Til sammen 710 sider.

Emne TRV/MKRV 532 Møtet mellom monoteistiske religioner (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet retter oppmerksomheten mot et tidstypisk trekk i dagens verden: møtet mellom religioner. I vår kulturkrets er særlig møtet mellom kristendom og islam aktuelt, og størstedelen av pensum vil derfor fokusere på dette. Det fokuseres særlig på temaer som gudsbilde og åpenbaring hvor den jødiske, kristne og islamske forståelse belyser hverandre gjensidig.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i likheter og forskjeller mellom islam og kristendom, spesielt hva angår Gudsbilde og åpenbaringsforståelse,
- kjennskap til jødedom, kristendom og islam som "abrahamittiske religioner",
- god kunnskap om islam og dens naboskap med jødedom og kristendom, historisk og aktuelt, i krig og fred,
- evne til å drøfte spørsmålet om de tre religionene har "samme Gud",
- evne til å drøfte møtet mellom de tre religioner slik det tar seg ut fra et jødisk eller muslimsk ståsted,
- evne til å bygge fredfulle menneskelige relasjoner på tvers av religionsgrenser,
- evne til å formulere et kristent standpunkt i en lyttende dialog med representanter for monoteistiske religioner utenom kristendommen.

LITTERATUR

Chapman, C: "Rethinking the Gospel for Muslims" and "The God Who Reveals", i: *Dabru Emet , A Jewish statement on Christians and Christianity*, Baltimore: The Institute for Christian and Jewish Studies, 2000.

- al Faruqi, I. R. (ed.): *Triialogue of the Abrahamic Faiths: Papers presented to the Islamic Studies Group of America, Academy of Religion*, Brentwood: International Institute of Islamic Thought, 1982, s. 1-28.
- Johnson, B.: *Judendomen – i kristet perspektiv*. Lund: 2000.
- Kateregga, B.D. og D.W. Shenk: *Islam och Kristen Tro*, Älvsjö: Verbum, 1983. Eng. utgave: *A Muslim and a Christian i Dialogue*, Scottsdale, Pa: Herald Press 1997.
- Opsal, J.: *Lydighetens veg. Islams veier til vår tid*. Oslo: Universitetsforlaget AS 1994, s. 11-289.
- Siddiqui, A.: *Christian Muslim Dialogue in the Twentieth Century*, Houndmills: Macmillan, 1997, s. 1-78
- Woodberry, J.D.(ed.): *Muslims and Christians on the Emmaus Road: Crucial Issues in Witness among Muslims*, Monrovia: Marc, 1989, s. 105-148.

Emne TRV/MKRV 533 Religionsfenomenologi og livssynsforskning (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet vil gi en grunnleggende innføring i sentrale tema innen religions- og livssynsforskningen med fokus på debatten omkring religionsfenomenologi og med eksempler fra aktuelle trender innen religiøsitet og livssyn.

MÅL

Studenten skal ha

- god innsikt i aktuelle problemstillinger angående bruken av religionsfenomenologi som forskningsmetode
- kjennskap til livssynsforskning slik den anvendes på nye religiøse trender i vår tid
- kjennskap til magi og sjamanisme som fenomen, blant naturfolk, i norrøn tid, i samiske tradisjoner og i nyreligiøsiteten
- evne til selvstendig og kritisk drøfting av teoretiske og metodiske spørsmål knyttet til religions og livssynsforskning i relasjon til dagens religiøse situasjon

LITTERATUR

- Breivik, N. O.: "Trommereisen: Mennesket, naturen og ånde verdenen. Grunntrekk ved den moderne sjamanisme" i Mosevoll, A.(red.): *Brytninger i en ny tid*, NLA's årsskrift, Bergen 1996, s.33-52.
- Eliade, M: *Sjamanisme. Henrykkelsens og ekstasens eldgamle kunst*. Oslo, Pax forlag 1998, s.11-47.
- Flood, G.: *Beyond phenomenology: rethinking the study of religion*. London: Cassel 1999
- Geels, A. och Wickström, O.: *Den religiösa människan. En introduktion til religionspsykologin*. Natur och kultur 1999, kap 12, s. 361-400.
- Kurtén, T.: *Tillit, verklighet och värde. Begreppsliga reflexioner kring livsåskådningar hos fyrtioen finska författare*. Bokförlaget Nya Doxa, Lund, s. 7-156.

Solli, Brit: *Seid: Myter, sjamanisme og kjønn i vikingenes tid*. Oslo: Pax forlag 2002, s. 128-197.

Aadnanes, P. M.: *Det nye tusenårsriket. New Age som livssyn*. Oslo, Universitetsforlaget, 1997 s. 25-84 .

Emne TRV/MKRV 534 Religionsfenomenologi og livssynsforskning (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet vil gi generell innføring i noen utvalgte sentrale tema innen religions og livssynsforskningen med fokus på debatten omkring mennesket som et religiøst vesen og med eksempler fra aktuelle trender innen religiøsitet og livssyn.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til grunnleggende tema i tilknytning til forståelsen av menneskets religiøsitet
- kjennskap livssynsforskning slik den anvendes på religiøse trender i vår tid
- kjennskap til sjamanisme som fenomen blant naturfolk og i nyreligiøsiteten
- evne til å drøfte teoretiske spørsmål knyttet til religions og livssynsforskning

LITTERATUR

Breivik, N. O.: "Trommereisen: Mennesket, naturen og ånde verdenen. Grunntrekk ved den moderne sjamanisme" i Mosevoll, A.(red.): *Brytninger i en ny tid*, NLA's årsskrift, Bergen 1996, s.33-52.

Eliade, M: *Sjamanisme. Henrykkelsens og ekstasens eldgamle kunst*. Oslo, Pax forlag 1998, s.11-47.

Geels, A. och Wickström, O.: *Den religiösa människan. En introduktion til religionspsykologin*. Natur och kultur 1999, kap 12, s. 361-400.

Kurtén, T.: *Tillit, verklighet och värde. Begreppsliga reflexioner kring livsåskådningar hos fyrtioen finska författare*. Bokförlaget Nya Doxa, Lund, s. 7-156.

Aadnanes, P. M.: *Det nye tusenårsriket. New Age som livssyn*. Oslo, Universitetsforlaget, 1997 s. 25-84 .

Studieturer

Emne TRV/MKRV 585 Studietur i RV (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen

- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer
- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TRV/MKRV 585 må studenten oppfylle studiekravene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold

Studieturene går til steder som på ulike måter kan stimulere studiet av religionsvitenskapelige problemstillinger, til historiske steder, fagmiljøer eller religiøse miljøer.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider.

Åpne fordypningsemner/valgemner

Emne TRV/MKRV 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i RV (5 studiepoeng)

Emne TRV/MKRV 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i RV (10 studiepoeng)

Emne TRV/MKRV 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i RV (15 studiepoeng)

HØSTEN 2003

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Emner i Systematisk teologi (ST) (TST/MKST)

Profesjonsstudium i teologi Graden *Cand. theol.*

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

Disiplinbasert mastergrad i *kristendomskunnskap*

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	159
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	159
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	160
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	160
III. Valgemner	160
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	161
Valgemner	161
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	161
4. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Systematisk teologi.....	166
Emnene TST/MKST 531-589	166
Dogmatikk – prinsipielle emner	166
Emne TST/MKST 531 Teologiens egenart og oppgave (10 p)	166
Emne TST/MKST 532 Skriftsyn og skriftbruk (10 p).....	167
Emne TST/MKST 533 Dogmatisk helhetssyn (10 p).....	168
Emne TST/MKST 534 Metodistisk teologi og metode (10 p).....	169
Emne TST/MKST 535 Pinsekristendom og trosbevegelse (10 p)	170
Emne TST/MKST 536 Frigjøringsteologi (10 p).....	171
Emne TST/MKST 537 Feministteologi (10 p).....	172
Dogmatikk – materiale emner	173
Emne TST/MKST 541 Skapelsesteologi og syndsforståelse (5 p)	173
Emne TST/MKST 542 Kristus som Gud og menneske - inkarnasjonen (10 p)	174
Emne TST/MKST 543 Kristne bilder og kirkelig kunst (5 p)	175
Emne TST/MKST 544 Sakramentene (10 p).....	176
Emne TST/MKST 545 Den kristne dåp (5 p)	177
Emne TST/MKST 546 Nattverden, Herrens måltid (5 p)	178
Emne TST/MKST 547 Tro, bønn og fromhetsliv (10 p)	179
Emne TST/MKST 548 Kirkens tjeneste og embete (10 p)	180
Emne TST/MKST 549 Forventningen om Kristi gjenkomst og det evige liv (10 p)	182
Etikk.....	183
Emne TST/MKST 551 Arbeid og yrke (10 p)	183
Emne TST/MKST 552 Familie- og samlivsetikk (10 p)	184
Emne TST/MKST 553 Bioetikk (10 p)	185
Emne TST/MKST 554 Bioetikk (5 p)	186
Emne TST/MKST 555 Mange religioner - én etikk? (5 p).....	187
Emne TST/MKST 556 Etikk i religioner (10 p)	188
Emne TST/MKST 557 Metodismen som sosialetisk bevegelse	190
Religionsfilosofi	190
Emne TST/MKST 561 Gudstro og gudsbilde (10 p).....	190
Emne TST/MKST 562 Religiøsitet og religionsmangfold (5 p).....	191
Emne TST/MKST 563 Religiøs tro og verdensbilde (10 p)	192

Studieturer	193
Emne TST/MKST 585 Studietur i ST (5 p).....	193
Åpne fordypningsemner/valgemner	194
Emne TST/MKST 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i ST (5 p).....	194
Emne TST/MKST 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i ST (10 p).....	194
Emne TST/MKST 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i ST (15 p).....	194

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk betj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

- TEOL 591 Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
- TEOL 592 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 593 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 594 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

- TEOL 598 Avhandling (55 studiepoeng)
- TEOL 599 Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

MKGT	531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
MKNT	531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
MKKH	531-589 Valgemner i KH (og Latin)
MKST	531-589 Valgemner i ST
MKPT	531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Forkynnelse og gudstjenestetilv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelene er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Systematisk teologi, TST/ MKST 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,

- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

4. Valgfrie fordypningsemner (valgemner) i Systematisk teologi

Emnene TST/MKST 531-589

Dogmatikk – prinsipielle emner

Emne TST/MKST 531 Teologiens egenart og oppgave (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet sikter på en grundig refleksjon over teologiens selvforståelse, med særlig vekt på dens forhold til den kristne kirke, samfunnet og den almene tenkning og vitenskap. Fokus ligger på teologiens normative oppgave, med vekt på spørsmål om åpenbaring og sannhet.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til de ulike typer syn på teologi gjennom teologihistorien,
- god kunnskap om diskusjonen om forholdet mellom teologi og almen tenkning og vitenskap, særlig når det gjelder teologiens normative funksjon,
- innsikt i forholdet mellom kirken og teologien, med særlig vekt på teologi som kirkelig teologi,
- evne til å reflektere over teologiens basis, oppgave, metode og sikte,
- god kunnskap om ulike syn på hva 'sannhet' er og evne til å drøfte hva sannhetsspørsmålet innebærer for teologien,
- innsikt i hva åpenbaringstanken innebærer for teologien.

LITTERATUR

AUSTAD, Torleiv: *Teologisk metode – til bruk i systematisk teologi*, Oslo 1995. (ca. 200 s.)

BRAATEN, Carl E.: *Principles of Lutheran Theology*, Philadelphia: Fortress Press, 1983 (140 s.)

GILL, Robert (ed.): *Readings in Modern Theology*, London: SPCK, 1995, s. 203-252.

“Luthers Store katekisme” (utdrag), i MÆLAND, Jens Olav (red.): *Konkordieboken. Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*, Oslo: Lunde, 1985, s. 303-308. 343-351

McGRATH, Alister E.: *The Genesis of Doctrine. A Study in the Foundation of Doctrinal Criticism*, Oxford 1990. (utdrag 140 s.)

SANNES, Kjell Olav: *Prolegomena til dogmatikken*, MF 1983/1985, s. 1-68, 160-186
”Teologiens enhet” (bidrag av Jan-Olav Henriksen, Kjell Arne Morland, Anders Aschim, Vidar Haanes og Harald Hegstad), *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 61 (1990), s. 81-144

Supplerende litteratur

HORTON, Michael (ed.): *A Confessing theology for Postmoderen times*, 2000.

”Sannhet- mål eller utgangspunkt”, *Ung Teologi* 1/02 (bidrag av Stanley J. Grenz, Jan-Olav Henriksen, Per Lønning, Knut Tveitereid, Kåre Berge, Magne Mølster, Geir Skårland), s. 5-88

SAUTER, Gerhard: *Gateways to Dogmatics*, 2003.

AALLEN, Leiv: *Ord og sakrament. Bidrag til dogmatikken*, Oslo: Universitetsforlaget, 1966.

Emne TST/MKST 532 Skriftsyn og skriftbruk (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

De bibelske skrifter eller Den hellige Skrift, som foreligger i den kristne kanon, er både historisk og teologisk avgjørende for kristen tro, forkynnelse og teologi. Det er en nær sammenheng mellom skriftsynet og synet på åpenbaringen og på teologien, og det ligger i skjæringspunktet mellom bibelfagene, historisk teologi, systematisk teologi og de praktisk-teologiske fag, ikke minst homiletikk og katekese. Derfor er det viktig å ha reflektert over hvordan Skriften skal forstås og brukes, særlig over hva det innebærer at den er autoritet, både i teologien og i kirken.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om ulike typer skriftsyn og skriftbruk,
- kjennskap til kanondannelsen og diskusjonen om kanons omfang,
- innsikt i forholdet mellom Det gamle og Det nye testamente, historisk og teologisk,
- innsikt i diskusjonen om Skriftens 'inspirasjon',
- evne til å reflektere over hva Skriften er autoritet for, og hvordan den er autoritet,
- evne til å reflektere over forholdet mellom historisk bibeltolkning og bruk av Skriften i systematisk teologi og i kirken.

LITTERATUR

AUSTAD, Torleiv (red.): *Bibelen og teologien. Bidrag til skriftsynet*, Oslo: Luther, 1982, s. 14-159

AUSTAD, Torleiv: ”En kritisk analyse av skriftsynet i ’A Statement of Scriptural and Confessional Principles’, vedtatt av Missouri-synoden juli 1973”, *Tidsskrift for teologi og kirke* 1975, s. 261-274

BLOESCH, Donald G.: *Christian Foundations. Holy Scripture - Revelation, Inspiration & Interpretation*, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press 1994, s. 14-130

Den katolske kirkes Katekisme, Oslo: St. Olavs Forlag, 1994, s. 43-65
HENRIKSEN, Jan-Olav (red.): *Tegn, tekst og tolk. Teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid*, Oslo: Universitetsforlaget 1994. (260 s.)
McGRATH, Alister E.: *A Passion for Truth*, Oxford: Apollos, 1996, s. 53-117
PANNENBERG, Wolfhart: "Den hellige skrift som Gudsord", i *Teologi for kirken* (festskrift til Torleiv Austad), Verbum 2002, s. 25-33
SANNES, Kjell Olav: *Prolegomena til dogmatikken*, MF 1983/1985, s. 69-127

Emne TST/MKST 533 Dogmatisk helhetssyn (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Den kristne lære og tro utgjør en enhetlig helhet, der de ulike delene hører organisk sammen med hverandre. Ikke minst med tanke på kirkelig tjeneste er det viktig å ha et slikt integrert helhetssyn. Dette dogmatiske helhetssyn må som helhet bygge på en grundig fortolkning av Den hellige Skrifs bevitnelse av Guds åpenbaring, med kritisk hensyntagen til den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelse, og med sikte på kirkens og de enkelte kristnes liv og tjeneste. I dette emnet ligger det en særlig vekt på å se de ulike delene av dogmatikken i sammenheng. Emnet forutsetter studiet av TEOL 506/ MK 531: "Systematisk teologi: Åpenbaring, trinitet og fornuft", og må derfor studeres samtidig med eller etter dette emnet.

MÅL

Studenten skal ha

- kunnskap om noen viktige teologiske og dogmatiske helhetssyn,
- innsikt i sammenhengen mellom drøftelse og standpunkter i dogmatikkens prinsippsspørsmål (synet på teologiens basis, oppgave og metode, på åpenbaringen og Skriften og på kirkens bekjennelse) og i den materiale dogmatikk,
- evne til å drøfte teologiske og dogmatiske spørsmål ut fra det bibelske materialet, som en integrert del av arbeidet med å tilegne seg et dogmatisk helhetssyn.
- evne til å drøfte, lære av og ta stilling til ulike teologiske syn i fortid og samtid som en integrert del av arbeidet med å tilegne seg et dogmatisk helhetssyn.
- evne til å se den indre sammenheng mellom ulike lærepunkter og mellom helhet og enkelt-punkter, og til å drøfte de ulike spørsmål ut fra det.
- evne til å drøfte og ta stilling til aktuelle spørsmål i kirke og samfunn ut fra et integrert teologisk og dogmatisk helhetssyn.

LITTERATUR

GRENZ, Stanley J. og OLSON, Roger E.: *20. århundrets teologi*, Oslo: Credo, 1995 (220 s.)
HÄRLE, Wilfried: *Dogmatik*, Berlin – New York: Gruyter, 1995. Denne boken kommer snart i engelsk oversettelse. (ca. 700 s.)

Artikler om ulike sider av dogmatikken, etter avtale med faglærer i dogmatikk.

Emne TST/MKST 534 Metodistisk teologi og metode (10 studiepoeng)

Emnet er organisert i tre delemner: *A. Metodistisk teologi (4p)*, *B. Metodistisk metode (2p)* og *C. Metodistisk teologi anvendt (4p)*

Emnet gir en fordypning av metodistisk teologi og metode og bygger videre på kunnskapen tilegnet i KRL 123 eller KRL 203. Et viktig perspektiv er den teologiske sammenheng som finnes mellom metodistisk og oldkirkelig teologi.

Vurdering

For å bestå emne TST/MKST 533 må studenten bestå en skriftlig prøve på 4 timer. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige prøven.

Delemner

A. METHODISTISK TEOLOGI (4P)

MÅL

Studenten skal ha

- utvidet kunnskap om systematisk teologi i metodistisk tradisjon
- forståelse for sammenhengen mellom oldkirkens og metodismens teologi

LITTERATUR

Maddox, Randy L.: *Responsible Grace: John Wesley's Practical Theology*, Abingdon Press, Nashville 1994

B. TEOLOGISK METODE (2P)

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om den teologiske metode som anvendes innenfor metodismen.

LITTERATUR

Gunter, Stephen m.fl.: *Wesley and the Quadrilateral*, Abingdon Press, Nashville 1997
Metodistkirkens lære og kirkeordning: kapitlet om "Vår teologiske oppgave".

C. METHODISTISK TEOLOGI ANVENDT (4P)

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om hvorledes metodistisk teologi anvendes i dagens kirke og samfunn

LITTERATUR

Chilcote, Paul W. (ed.): *The Wesleyan Tradition: A Paradigm for Renewal*, Abingdon Press, Nashville, 2002 (utvalgte deler)

Cobb Jr., John B.: *Grace & Responsibility: A Wesleyan Theology for Today*, Abingdon Press, Nashville 1995 (utvalgte deler)
Maddox, Randy L. (ed.): *Rethinking Wesley's Theology for Contemporary Methodism*, Abingdon Press, Nashville 1998 (utvalgte deler)

Emne TST/MKST 535 Pinsekristendom og trosbevegelse (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Det 20. århundre har vært preget av fremveksten av den klassiske pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelse. Siden 1980-tallet har også trosbevegelsen framstått som en utfordring til de historiske kirker, både når det gjelder teologi og praksis. I dette emnet studeres disse bevegelsene, både historisk, teologisk og praktisk. Hensikten er at studenten skal kunne reflektere over og vurdere disse bevegelsene og utvikle et begrunnet syn på de spørsmål som er satt på dagsordenen av dem.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til den historiske bakgrunn for og utvikling av pinsebevegelsen, den karismatiske bevegelse og trosbevegelsen.
- god kunnskap om disse bevegelsenes særlige anliggender og hovedpunktene i deres lære og praksis.
- innsikt i hvordan luthersk teologi forholder seg til de temaene som disse bevegelsene er særlig opptatt av.
- evne til å vurdere deres lære og praksis ut fra Skriften.
- evne til å reflektere over hvordan en på en god måte kan ta opp de utfordringer disse bevegelsene representerer når det gjelder teologi, personlig spiritualitet, kirkelig praksis og misjon.
- evne til å reflektere over hvordan en bør stille seg til dialog og samarbeid med karismatiske bevegelser og trosbevegelsen.

LITTERATUR

ENGELSVIKEN, Tormod: *The Gift of the Spirit. An Analysis and Evaluation of the Charismatic Movement from a Lutheran Theological Perspective*. Unpublished doctoral dissertation, Dubuque, Aquinas Institute of Theology, 1981, s. 1-85, 273-320, 411-532, 562-585

ENGELSVIKEN, Tormod: *Spiritual Conflict in Today's Mission*, Lausanne Occasional Paper 29, MARC Publications, Monrovia, California 2000, s. 18-33, 36f, 51-62, 82-96

ENGELSVIKEN, Tormod, HANSEN, Ove Conrad, SANNES, Kjell Olav: *Den Hellige Ånd i kirkens liv*, Oslo: Luther 1981, s. 33-118

LIE, Geir: "Hellighetsbevegelsen i USA og Storbritannia - et historisk riss", *Refleks* 2-1, 2003, s. 2-18

LIE, Geir: "Pinsebevegelsen i USA: en kort introduksjon" (ca. 15 s.)

LINDHOLM, Hans og BROSCHE, Fredrik: *Varför är trosförkunnelsen farlig?* Uppsala: EFS-förlaget, 1986. (ca. 100 s.)

Refleks 1-2, 2002, s. 3-50 (art. av Geir Lie, Joe McIntyre og Magnar Kartveit)

SANNES, Kjell Olav: *Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud. En kritisk teologisk analyse av synet på forholdet mellom mennesket og Gud hos Kenneth E. Hagin, trosbevegelsens grunnlegger og lærer*, manus 2002. (ca. 160 s.)

Et utvalg av tekster av T. B. BARRATT, Kenneth E. HAGIN eller andre på ca. 50 s., etter eget valg. (For eksempel to av følgende skrifter av HAGIN: *Den troendes autoritet*, *Mennesket i tre dimensjoner* og *Kjøpt fri fra fattigdom, sykdom og død*.)

Emne TST/MKST 536 Frigjøringsteologi (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Frigjøringsteologien er siden begynnelsen av 1970-tallet blitt en viktig faktor i den internasjonale teologiske debatten. Den har lagt vekt på hvordan fattige og andre marginaliserte grupper i samfunnet får ny verdighet og nytt håp ved å møte evangeliet. Dermed har den også åpnet for alternative måter å tenke om teologiens funksjon i samfunnet på og vektlagt andre elementer enn dem som har vært viktige i tradisjonell vestlig teologi.

MÅL

Studenten skal ha

- kunnskap om frigjøringsteologiens historiske og sosiale bakgrunn
- kjennskap til ulike typer frigjøringsteologi
- innsikt i hvordan konteksten er med på å skape rammer for forståelsen av innholdet i det kristne budskapet
- kunnskap om forskjellene mellom frigjøringsteologi og andre typer teologi
- innsikt i hvordan frigjøringsteologien kan bidra til en ny måte å lese Bibelen på
- innsikt i hvordan frigjøringsteologien kan bidra med impulser og kritiske korrektiver til en tradisjonell luthersk sosialetikk?

LITTERATUR

BEVANS, B.C., *Models of Contextual Theology*, Maryknoll: Orbis Books, 1992.

BOFF, L. & BOFF, C., *Introducing Liberation Theology*. Maryknoll, Orbis Books, 1987.

CADORETTE, C. m.fl. (red.), *Liberation Theology: An Introductory Reader*. Maryknoll, Orbis Books, 1992, s.77–219.

GUTIÉRREZ, G., *A Theology of Liberation: History, Politics and Salvation*. Maryknoll: Orbis Books, 1973, s.43–77. 143–250.

STÅLSETT, S., *The crucified and the Crucified: a study in the liberation Christology of Jon Sobrino*. Oslo, Universitetet i Oslo (dr. avh.), 1997.

Emne TST/MKST 537 Feministteologi (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Feministteologien har vokst fram i de siste 20–30 år som en protest mot og en motvekt til tradisjonell teologi, som er blitt oppfattet som mannssentrert og lite opptatt av kvinners perspektiver. Feministteologi er teologi formet ut fra et feministisk perspektiv, med et bevisst metodisk innsteg som betoner kontekstens betydning for utformingen av all teologi. Feministteologien kan oppfattes som en form for frigjøringsteologi, med et uttalt mål om å bidra til frigjøring av kvinner.

MÅL

Studenten skal ha

- kunnskap om feministteologiens bakgrunn og kontekst
- kjennskap til forholdet mellom feministteologi og annen frigjøringsteologi
- kjennskap til de viktigste elementer i feministteologiens kritikk av tradisjonell teologi
- innsikt i hva et feministisk perspektiv på teologien innebærer
- kunnskap om viktige innholdsmessige anliggender i feministteologien
- innsikt i på hvilken måte feministteologien er en kontekstuell teologi
- kjennskap til spørsmålet om det finnes en spesifikk kvinneerfaring
- innsikt i hvordan teologien bør forholde seg til eksempler på at religionen er blitt misbrukt til å undertrykke kvinner
- innsikt i hvordan et feministisk perspektiv på teologien kan bidra til å utvikle kvinners menneskelige og pastorale identitet?

LITTERATUR

BÓASDOTTIR, S.A., *Violence, power, and justice: A feminist contribution to Christian sexual ethics*. Uppsala: Uppsala University Library, 1998 (utdrag 70 s.).

DALY, M., "After the Death of God the Father: Women's Liberation and the Transformation of Christian Consciousness", i *Womanspirit Rising*, red. CHRIST, C.P. & PLASKOW, J. San Francisco 1979, s.53–62.

FIORINZA, E.S., *In Memory of Her: A Feminist Theological Reconstruction of Christian Origins*. New York, 1983 (utdrag 70 s.)

HAUGE, A., "Feministteologi som fagkritikk og fagfornyelse", i *Feministteologi i dag: sju föreläsningar till Kerstin Aspegrens minne*, utg. av Teologiska Institutionen i Lund, Lund 1989 (= Religio, 30), s.9–27.

HAUGLIN, A., "Mannsteologi og kvinneteologi", i *Ung Teologi* 1980, nr. 2, s. 27–44.

- KAUL, D, LALAND, A.H., ØSTREM, S. (red.), Feministteologi på norsk. Oslo: Cappelen, 1999 (utdrag 150 s.)
- LUNDGREN, E., Det får da være grenser for kjønn. Voldelig empiri og feministisk teori. Oslo, Universitetsforlaget, 1993, s.27–34. 78–96.
- RUETHER, R.R., Sexism and God-Talk: Toward a Feminist Theology, Boston 1983, s. 12–213.
- RUSSELL, L.M., Human Liberation in a Feminist Perspective: A Theology, Philadelphia 1974, s.17–154.

Dogmatikk – materiale emner

Emne TST/MKST 541 Skapelsesteologi og syndsforståelse (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet drøfter noen av de mest grunnleggende spørsmål i dogmatikken og deres sammenheng med og konsekvenser for andre deler av teologien. En skal se forskjeller og fellestrekk mellom kristen tro og andre tilsvarende syn på mennesket og på virkeligheten som helhet. Studiet skal gi fordypet innsikt på et bibelsk grunnlag i disse spørsmålene, med vekt på erkjennelsen av mennesket som samtidig skapning og synder.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til hovedpunktene i kristen skapelsesteologi i forhold til andre tilsvarende oppfatninger.
- kunnskap om hva det vil si at mennesket står i en særstilling i skaperverket og er 'skapt i Guds bilde'.
- god kunnskap om det kristne menneskesyn, sammenlignet med andre menneskesyn.
- god kjennskap til de sentrale trekk i det bibelske syn på syndefallet og arvesynden.
- innsikt i hva bibelsk skapelsesteologi og syndsforståelse innebærer for en kristen virkelighetsforståelse.
- innsikt i hva menneskets syndighet innebærer i de ulike relasjoner, primært i forhold til Gud og i forhold til medmennesker.
- innsikt i hva kristen lære om mennesket som Guds fremste skapning og som synder innebærer for vår selvforståelse.
- evne til å reflektere over de konsekvenser skapelsesteologien og syndsforståelsen har for andre deler av den kristne lære, særlig for forståelsen av Kristi frelsesverk og den eskatologiske forløsning og dom.

LITTERATUR

BRAATEN, C.E., JENSEN, R.W. (eds.): *Christian Dogmatics*, Vol.I (bidrag av Ph.J. Hefner og P. Sponheim), Philadelphia: Fortress Press, 1984, s. 269-357, 359-464

Den katolske kirkes Katekisme, Oslo: St. Olavs Forlag, 1994, s. 93-122, 439-447, 456-468

AALEN, Sverre: "Kosmos og kaos i bibelsk tenkning", i *Deus Creator. Bidrag til skapelsesteologien* (festskrift til Ivar P. Seierstad), Oslo – Bergen – Tromsø: Universitetsforlaget, 1971, s. 53-67

Enten

MOLTMANN, Jürgen: *God in Creation. An ecological Doctrine of Creation*, London: SCM Press, 1985, s. 185-275

Eller

HÄGGLUND, Bengt: *De homine : människouppfattningen i äldre luthersk tradition*, Lund: Gleerup, 1959 (utvalg på ca. 100 s. i samråd med faglærer i dogmatikk)

Emne TST/MKST 542 Kristus som Gud og menneske - inkarnasjonen (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Jesus Kristus er sentrum i den kristne tro og bekjennelse, fra begynnelsen av. Samtidig er det ikke minst det kristologiske dogmet som har vært angrepet i de siste århundres kritikk. Studiet av dette emnet skal sikte på refleksjon om Kristus som sann Gud og sant menneske, med sikte på at kirkens bekjennelse av ham bevares og holdes levende.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om det oldkirkelige kristologiske dogme.
- god innsikt i forholdet mellom det kristologiske og det trinitariske dogme.
- kjennskap til ikke-bibelske begreper som *homoousios*, 'natur' og 'person' og diskusjonen omkring dem i nyere tid.
- god innsikt i dogmet om Jesus Kristus som Gud og menneske, og evne til å tolke og anvende det relevante bibelske materialet.
- god innsikt i og evne til å reflektere over forholdet mellom det kristologiske dogmet og de øvrige deler av et dogmatisk helhetssyn, særlig forsoningslæren og nattverdlæren.

LITTERATUR

AUSTAD, Torleiv og WEE, Øyvind M. (red.): *Hvem er Jesus? Forelesninger ved Menighetsfakultetets 75-års jubileum* (bidrag av MUNTHE, Ludvig og SANNES, Kjell Olav), Oslo: Luther Forlag 1984, s. 70-91

BULTMANN, Rudolf: "Det nye testamente og mytologien", i *Mytologi og bibelforståelse*, Oslo: Gyldendal 1968, s. 15-68
Den katolske kirkes katekisme, Oslo: St. Olavs Forlag, 1994, s. 122-154
 McGRATH, Alister E.: *The Making of Modern German Christology 1750-1990*, 2. ed., Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1994, s. 13-98, 123-222
 SCHWARZ, Hans: *Christology*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1998. (330 s.)
 SKARSAUNE, Oskar: *Inkarnasjonen – myte eller faktum?* Oslo: Lunde, 1988, s. 7-127

Supplerende litteratur

GREEN, Michael (ed.): *The Truth of God Incarnate*, Grand Rapids: Eerdmans 1977.
 HICK, John (ed.): *The Myth of God Incarnate*, Philadelphia 1977.
 PANNENBERG, Wolfhart: *Jesus – God and Man*, London: SCM Press, 1992.
 POPE-LEVISON, Priscilla and LEVISON, John R. (ed.): *Jesus in Global Contexts*, Louisville, Kentucky: Westminster/John Know Press, 1989.

Emne TST/MKST 543 Kristne bilder og kirkelig kunst (5 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemenner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemenner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Bilder og symboler spiller en viktig rolle i kirkens og de troendes liv. I dette emnet studeres "det kristne bildet", primært bilder av og symboler for Jesus Kristus og Triniteten, både historisk og teologisk. Den ortodokse kirkes ikontradisjon studeres spesielt, med dens presist utarbeidede formspråk. Det legges særlig vekt på de meningsbærende momenter, det ikonografiske aspektet. Emnet har både historiske, bibelfaglige, dogmatiske og praktisk-teologiske aspekter, ved at det tar opp bakgrunn, faktisk bruk og betydning av ulike slag bilder. Kunsthistorie og estetikk er nyttige hjelpevitenskaper.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til opprinnelsen av bruken av bilder og symboler i den kristne kirke og de problemer som var forbundet med den.
- kjennskap til hovedtrekkene i den ortodokse ikontradisjonen, særlig bilder av Kristus og Triniteten.
- innsikt i den teologiske forståelsen av bilder og symboler.
- innsikt i sammenhengen mellom læren om Kristus og hans gjerning og ulike billedframstillinger av den.
- Hva er sammenhengen mellom den teologiske forståelsen av og billed- og symbolframstillinger av Triniteten og hans gjerning?
- evne til å reflektere over hvordan bilder og symboler kan brukes i kirkens og de troendes liv.

LITTERATUR

- JENSEN, Robin Margaret: *Understanding Early Christian Art*, London/New York 2000, s. 1-51, 94-155
- KIILERICH, Bente og TORP, Hjalmar: *Bilder og billedbruk i Bysants: Trekk av tusen års kunsthistorie*, Oslo 1998, s. 134-187
- MacGREGOR, Neil, with LANGMUIR, Erika: *Seeing Salvation. Images of Christ in Art*, BBC Worldwide Limited, London 2000, s. 118-193
- QUENOT, Michel: *The Icon: Window on the Kingdom*, London 1992 (160 s.)

UTFYLLENDE LITTERATUR:

- MURRAY, Peter and Linda: *The Oxford companion to Christian art and architecture*, Oxford University Press, Oxford/New York 1996.
- O'GRADY, Ron (ed.): *Christ For All People. Celebrating a World of Christian Art*, Asian Christian Art Association 2001.
- OUSPENSKY, Leonid and LOSSKY, Vladimir: *The Meaning of Icons*, rev. ed., 2 Pr. Crestwood, New York 1983.

Emne TST/MKST 544 Sakramentene (10 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TST/MKST 545 og 546.

Emnets studiekraav

Se felles studiekraav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Sakramentene er det sted i menneskelivet der Gud er mest direkte tilstede. Emnet sikter på forståelse av dem i sammenheng med de andre deler av dogmatikken, særlig gudslæren, syndsforståelsen, synet på Kristi frelsesverk og forståelsen av hvordan frelsen blir mennesker til del. Den teologiske drøftelse av sakramentene må i særlig grad være bevisst på de ulike syn i andre kirker og rettet mot det praktisk-kirkelige og personlige troens liv.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til de viktigste typer syn på sakramentene generelt, særlig på dåp og nattverd.
- innsikt i de sentrale relevante bibelske tekster.
- innsikt i og evne til å drøfte ulike teologiske innfallsvinkler.
- god innsikt i sammenhengen mellom sakramentsynet og de øvrige deler av et dogmatisk helhetssyn.
- innsikt i sammenhengen mellom synet på hva 'sakrament' er og synet på sakramentenes antall
- innsikt i forholdet mellom dåp, nattverd og Ordets nådemiddel
- god innsikt i forholdet mellom sakramentene og troen.
- god innsikt i spørsmålet om spedbarnsdåp.

- god innsikt i spørsmål om hvordan nattverden bør forvaltes og i hvilken betydning den har i kirkens og de troendes liv.

LITTERATUR

BLOCH-HOELL, Nils E.: "Hvorfor ikke døpes om igjen? Dåpen som engangshandling i tverrkonfesjonelt og økumenisk sikt", i *Det levende Ordet* (festskrift til Åge Holter), Oslo: Universitetsforlaget 1989, s. 161-172

Den katolske kirkes Katekisme, Oslo: St. Olavs Forlag, 1994, s. 304-308, 325-338, 345-366

Dåpen i norske kirkesamfunn (bidrag av Peder A. Eidberg, Per Bjørn Halvorsen, Lars-Erik Nordby, Martin Ski og Kjell Olav Sannes), Oslo 1982, s. 11-48, 62-77, 96-114

"Dåpen" og "Nattverden". del 1-2 i *Dåp, nattverd og embete* [Limadokumentet],

Kommisjonen for tro og kirkeordnings dokument nr. 111, Oslo: Verbum, 1983, s. 17-34

KIEFFER, René o.a.: *Nattvardens teologi*, Stockholm: Verbum, 1996, s. 7-46, 124-189

KYNDAL, Erik: "Sakramenterne, dåpen og nadveren", i GREGERSEN, Niels Henrik (red.): *Fragmenter af et spejl. Bidrag til dogmatikken*, Frederiksberg: Anis, 1992, s. 221-249

KYNDAL, Erik: *Nadverlære og nadverfellesskab*, København: Gad, 1984, s. 11-39, 121-252

"Luthers Store katekisme. Om dåpen og om nattverden", i MÆLAND, Jens Olav (red.):

Konkordieboken. Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde, 1985, s. 365-382

MODALSLI, Ole: "Sakramentene som forkynnelse", i *Kirken og nådemidlene* (festskrift til Leiv Aalen), Oslo - Bergen - Trondheim: Universitetsforlaget, 1976, s. 82-99

SANDMÆL, Kristine: "'De førstefødte' og dåpen", *Tidsskrift for teologi og kirke* 68 (1997), s. 273-290

SANNES, Kjell Olav: *Dåpen og dens plass i kirkens liv*, Oslo: Aschehoug, 1978 (222 s.)

Emne TST/MKST 545 Den kristne dåp (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TST/MKST 544.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Dåpen er det grunnleggende sakrament. Den må forstås i sammenheng med de andre deler av dogmatikken, særlig gudslæren, syndsforståelsen og synet på Kristi frelsesverk og hvordan den blir mennesker til del. En teologisk drøftelse av dåpen må i særlig grad være bevisst på de ulike syn i andre kirker; i norsk kontekst er forholdet til troendes dåp-synet særlig viktig. Den må også være rettet mot det praktisk-kirkelige og personlige troens liv.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til de viktigste typer dåpssyn, særlig luthersk dåpssyn og 'troendes dåp'-synet.
- innsikt i de sentrale relevante bibelske dåpstekster og tolkningen av dem.
- innsikt i og evne til å drøfte ulike teologiske innfallsvinkler på dåpssynet.

- god innsikt i sammenhengen mellom dåpssynet og de øvrige deler av et dogmatisk helhetssyn, særlig forståelsen av Den tre-ene Gud, arvesynden og frelsen.
- innsikt i forholdet mellom dåpen og Ordets nådemiddel.
- god innsikt i forholdet mellom dåpen og troen.
- god innsikt i spørsmålet om spedbarnsdåp
- innsikt i forholdet mellom dåp og dåpsopplæring.

LITTERATUR

- BLOCH-HOELL, Nils E.: "Hvorfor ikke døpes om igjen? Dåpen som engangshandling i tverrkonfesjonelt og økumenisk sikt", i *Det levende Ordet* (festskrift til Åge Holter), Oslo: Universitetsforlaget 1989, s. 161-172
- Den katolske kirkes Katekisme*, Oslo: St. Olavs Forlag, 1994, s. 304-308, 325-338
- Dåpen i norske kirkesamfunn* (bidrag av Peder A. Eidberg, Per Bjørn Halvorsen, Lars-Erik Nordby, Martin Ski og Kjell Olav Sannes), Oslo 1982, s. 11-48, 62-77, 96-114
- "Dåpen", del 1 i *Dåp, nattverd og embete* [Limadokumentet], Kommisjonen for tro og kirkeordnings dokument nr. 111, Oslo: Verbum, 1983, s. 17-24
- "Luthers Store katekisme. Om dåpen", i MÆLAND, Jens Olav (red.): *Konkordieboken. Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*, Oslo: Lunde, 1985, s. 365-373
- SANDMÆL, Kristine: "'De førstefødte' og dåpen", *Tidsskrift for teologi og kirke* 68 (1997), s. 273-290
- SANNES, Kjell Olav: *Dåpen og dens plass i kirkens liv*, Oslo: Aschehoug, 1978 (222 s.)

Emne TST/MKST 546 Nattverden, Herrens måltid (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TST/MKST 544.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Nattverden er et sentrum i den kristne menighets gudstjenesteliv. Den må forstås i sammenheng med de andre deler av dogmatikken, særlig synet på Kristi frelsesverk og hvordan den blir mennesker til del. Den teologiske drøftelse av sakramentene må i særlig grad være bevisst på de ulike syn i andre kirker og rettet mot det praktisk-kirkelige og personlige troens liv.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til de viktigste typer syn på nattverden (eukaristien).
- innsikt i de sentrale relevante bibelske nattverstekster og tolkningen av dem.
- god innsikt i sammenhengen mellom nattverdsynet og de øvrige deler av et dogmatisk helhetssyn, særlig kristologi og ekklesiologi.
- god innsikt i diskusjonen om Jesu Kristi realpresens i nattverden.

- god innsikt i spørsmål om hvordan nattverden bør forvaltes, særlig med tanke på spørsmål om 'etterkonsekrasjon' o.l.
- God innsikt i refleksjonen om hvilken betydning den har i kirkens og de troendes liv.
- innsikt i forholdet mellom dåp, nattverd og Ordets nådemiddel.
- god innsikt i forholdet mellom nattverden og troen.

LITTERATUR

Den katolske kirkes Katekisme, Oslo: St. Olavs Forlag, 1994, s. 304-308, 345-366

KYNDAL, Erik: *Nadverlære og nadverfellesskap*, København: Gad, 1984, s. 11-39, 121-252

KIEFFER, René o.a.: *Nattvardens teologi*, Stockholm: Verbum, 1996, s. 7-46, 124-189

”Konkordieformelen: VII. Om nattverden”, i MÆLAND, Jens Olav (red.): *Konkordieboken*.

Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde, 1985, s. 403-408, 481-502

KYNDAL, Erik: ”Sakramenterne, dåben og nadveren”, i GREGERSEN, Niels Henrik (red.):

Fragmenter af et spejl. Bidrag til dogmatikken, Frederiksberg: Anis, 1992, s. 221-249

”Luthers Store katekisme. Om nattverden”, i MÆLAND, Jens Olav (red.): *Konkordieboken*.

Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde, 1985, s. 373-382

”Nattverden”, del 2 i *Dåp, nattverd og embete* [Limadokumentet], Kommisjonen for tro og kirkeordnings dokument nr. 111, Oslo: Verbum, 1983, s. 25-34

Supplerende litteratur

HALVORSEN, Per Bjørn: *Jesu nattverd. Messen gjennom 2000 år*, Oslo: St. Olav Forlag, 1989.

Nattverden i menighetens liv, Oslo: Andaktsbokselskapet, 1977.

REUMANN, John: *The Supper of The Lord. The New Testament, Ecumenical Dialogues, and Faith and Order on Eucharist*, Philadelphia: Fortress, 1985.

Emne TST/MKST 547 Tro, bønn og fromhetsliv (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Dette emnet tar opp en rekke spørsmål som på særlig måte dreier seg om den troendes daglige liv med Gud, både i det gudstjenestelige fellesskap og i den enkeltes liv. Det dreier seg blant annet om emner knyttet til trosforståelse, skyld og tilgivelse, bønn og bønnehørelse, Guds ledelse o.l.

MÅL

Studenten skal ha

- kunnskap om hvordan en bør forstå forholdet mellom den enkeltes tro, det kristne trosinnhold og kirkens tro.
- innsikt i hvordan troen oppstår i et menneske og i forholdet mellom troen og Guds Ord og sakramenter.

- innsikt i hva det innebærer at det kristne liv er et liv i daglig omvendelse (bot) i forhold til at den kristne er samtidig rettferdig og synder.
- innsikt i forholdet mellom lidelse og glede, kamp og seier i kristenlivet.
- innsikt i forholdet mellom helliggjørelse og fromhetsliv.
- innsikt i hva bønn er, i forholdet mellom tro og bønn og i hva det vil si at Gud svarer på bønn.
- innsikt i hva det vil si at troens liv leves i kirken, de troendes samfunn.
- innsikt i hvordan en kristen kan bli ledet av Gud i sitt liv og sin tjeneste.

LITTERATUR

AUSTAD, Torleiv: *Bønn til Gud. Fra troens og teologiens hverdag*, Oslo: Credo Forlag, 1989 (100 s.)

FORDE, Gerhard O.: "Christian Life", i BRAATEN, C.E./JENSEN, R.W. (eds.): *Christian Dogmatics*, Philadelphia: Fortress Press 1984, s. 395-469

Jeg tror på Den Hellige Ånd. Vår lutherske kirke i møte med den karismatiske utfordring (bidrag av Martin Synnes, Gunnar Lislørud, Regin Prenter, Ole Modalsli, Kjell Olav Sannes), Oslo: Land og Kirke/Gyldendal, 1982, s. 78-92, 107-166

KEMPIS, Thomas a: *Kristi etterfølgelse*, Oslo: Ansgar 1985. (Utvalg ca. 80 s.)

MODALSLI, Ole: *Evangeliet - Guds kraft til liv*, Oslo: Luther Forlag 1995, s. 91-181

PANNENBERG, Wolfhart: *Christian Spirituality*, Philadelphia: Westminster 1983 (ca. 100 s.)

SEITZ, M.: "Evangelisk spiritualitet", *Halvårsskrift for praktisk teologi* 1/1998, s. 3-12

Et utvalg litteratur på ca. 150-200 s. i samråd med faglærer.

Emne TST/MKST 548 Kirkens tjeneste og embete (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet sikter på refleksjon og avklaring av den såkalte 'embetsteologien'. Det dreier seg om forståelsen av spesielle kirkelige tjenester/embeter i forhold til hverandre, i forhold til tjenestene som kateket, diakon, evangelist etc., og i forhold til kirken som helhet og til menigheten, 'lekfolket'. På denne bakgrunn drøftes aktuelle debattspørsmål som ordinasjon av kvinner, betydingen av ordinerte embetsbærere for sakramentenes gyldighet og for kirkelig enhet, o.l.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til ulike kirkers syn på "embetet"/"embetene", og til ulike typer embetssyn.
- kjennskap til det relevante bibelske materiale og evne til å bruke dette materialet på en reflektert måte.
- innsikt i forholdet mellom presten og andre kristne ('det almene prestedømme').

- innsikt i betydningen av kirkelige ordninger for den kristne kirke og for enheten mellom kirkene.
- kjennskap til diskusjonen om embetet som Kristus-representasjon, og evne til å drøfte embetet i lys av synet på Kristus.
- kjennskap til diskusjonen om presten som offerprest.
- innsikt i debatten om 'kvinnelige prester'.
- innsikt i betydningen av det rette embete for sakramentenes gyldighet og dermed for kirkelig enhet.

LITTERATUR

- Den katolske kirkes Katekisme*, Oslo: St. Olavs Forlag, 1994, s. 226-240, 390-404
- EIKLI, Gunnar (red.): *Kvinner i Bibelen, i kirken, i misjonen*, Oslo: Nye Luther Forlag 1991. (bidrag av Jofrid Wiik, Karl Olav Sandnes, Gunnar Johnstad, Hans Kvalbein, Kjell Olav Sannes), s. 29-55, 66-85, 89-117, 140-163
- ”Embetet”, del 3 i *Dåp, nattverd og embete* [Limadokumentet], Kommisjonen for tro og kirkeordnings dokument nr. 111, Oslo: Verbum, 1983, s. 35-53
- Fellesuttalelsen fra Porvoo med Porvoo-erklæringen*, Oslo: Mellomkirkelig Råd, 1993 (39 s.)
- Embetet i Den norske kirke. Innstilling fra en arbeidsgruppe nedsatt av Kirkerådet*, Oslo: Den norske kirke, Kirkerådet, 2001. (100 s.)
- Kirkens embete. Uttalelse fra den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge*, Oslo (1986). (11 s.)
- LIE, Geir: ”Apostler og aposteltjeneste i internasjonal pinsekristendom”, *Refleks* 1-1, 2002, s. 3-12
- NICHOL, Todd and KOLDEN Marc (ed.): *Called and Ordained. Lutheran Perspectives on the Office of the Ministry*, Minneapolis 1990, s. 3-226
- RØSÆG, Nils Aksel: ”Ledelsesstrukturer i NT og den eldste kirke”, *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 70 (1999), s. 3-20.
- SANNES, Kjell Olav: ”Karakteristikk og vurdering av 'Porvoo-erklæringen' som økumenisk dokument”, *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 68 (1997), s. 83-96
- SANNES, Kjell Olav: ”Det kirkelige embete etter de lutherske bekjennelsesskrifter”, *Ung Teologi* hf. 1, 1973, s. 13-26
- SKARSAUNE, Oskar: ”Det kirkelige embete: fra presbyter til prest og biskop. Noen bibelske og oldkirkelige momenter”, *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 71 (2000), s. 215-232
- SKARSAUNE, Oskar: ”Det tredelte embete og det éne: tjenesteordningene og ordinasjon/vigsling i Den norske Kirke teologihistorisk belyst”, *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 70 (1999), s. 21-29
- ”Tema: Embete og ordinasjon”, *Luthersk Kirketidende* 5/2002 (bidrag av Vidar L. Haanes, Trevor Parks, Lars-Erik Nordby), s. 117-131
- Temahefte VI: Det almene prestedømme, *Luthersk Kirketidende* 18/1979 (bidrag av Kjell Olav Sannes, Håkon Fred. Breen, Even Fougner), s. 517-534
- ØSTNOR, Lars: *Kirkens tjenester med særlig henblikk på diakontjenesten*, Oslo: Luther, 1978, s. 71-117, 153-175
- AALLEN, Sverre: ”Embetet i Det nye testamente”, i *Kirken og nådemidlene* (festskrift til Leiv Aalen), Oslo – Bergen – Trondheim: Universitetsforlaget 1976, s. 24-48

Supplerende litteratur

- ERIKSEN, Arne og AARFLOT, Helge (red.): *Så tilholder og formaner jeg deg. En studiebok om ordinasjon/vigsling til kirkelig tjeneste*, Presteforeningens studiebibliotek nr. 21, 1984.
- JEWETT, Paul K.: *The Ordination of Women*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1980.

PERSSON, Per Erik: *Kyrkans ämbete som Kristus-representation. En kritisk analys av nyare ämbesteologi*, Lund: Gleerup, 1961.

Emne TST/MKST 549 Forventningen om Kristi gjenkomst og det evige liv (10 studiepoeng)

Emnets studiekraav

Se felles studiekraav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Mennesket er til alle tider opptatt av framtida, både sin egen og verdens. I kristen tro er dette sett i lys av bekjennelsen til Jesus Kristus skal komme igjen for å dømme levende og døde og at han skal opprette et fullkomment rike. Dette framtidige er samtidig nær, både på foregripende måte og ved tegn på Herrens komme. Emnet tar opp temaer som det er stor interesse for i noen kristne sammenhenger og som nesten helt er oversett i andre.

MÅL

Studenten skal ha

- kunnskap om ulike syn på fremtiden og endetiden, i forhold til tidligere epoker.
- innsikt i hva det vil si at Guds rike er til stede allerede her og nå, samtidig som det ennå gjenstår ('allerede' og 'ennå ikke').
- innsikt i hva det vil si at det finnes bestemte tegn på Kristi gjenkomst, og i hvilken betydning disse tegnene har for oss i dag.
- evne til å reflektere over de dødes situasjon etter døden før oppstandelsen og dommen.
- god innsikt i hva det innebærer at Jesus Kristus skal 'komme igjen for å dømme levende og døde', og i hva som er kriteriene for dommen.
- kjennskap til diskusjonen om den evige fortapelse og hvilken plass og betydning den har.
- kjennskap til hva troen på 'legemets oppstandelse og evig liv' vil si.
- innsikt i hvordan vi kan forstå livet i det fullendte gudsriket i forholdet til livet vårt her og nå, i hvilken forstand det er tale om kontinuitet eller diskontinuitet.

LITTERATUR

”Frelse”, *Ung Teologi* 4/2002 (bidrag av Kjetil Grandal og Torleiv Austad), s. 7-28

MOLTMANN, Jürgen: *The Coming of God. Christian Eschatology*, London: SCM Press 1996, s. 235-307

SANNES, Kjell Olav: ”Apokalyptikk og kristen tro”, i: *Fremtiden i Guds hender*, Oslo: Menighetsfakultetet, 1977, s. 205-222

SCWARTZ, Hans: *Eschatology*, Grand Rapids 2000. (431 s.)

SKARSAUNE, Oskar: *Tusenårshåpet. Endetidsforventning gjennom 2000 år*, Oslo 1999. (118 s.)

Temanummer XI: Løfte og oppfyllelse, *Luthersk Kirketidende* 18/1983 (bidrag av Åge Holter, Jan Schumacher, Hans Kvalbein og Leif Michelsen), s. 489-529

Etikk

Emne TST/MKST 551 Arbeid og yrke (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Dette emnet legger vekt på å reise sentrale problemstillinger knyttet til menneskets arbeid. Disse belyses såvel historisk og aktuelt som fra en sosialetisk og en mer eksplisitt individualetisk synsvinkel, forstått som yrkesetikk. Spesiell vekt vil bli lagt på prestens spesielle yrkessituasjon og på relasjonen mellom arbeid og økonomi slik dette forhold bestemmer dagens situasjon i arbeidslivet.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i karakteristiske sider ved det bibelske syn på arbeid,
- innsikt i hvilket bidrag en luthersk kallsetikk kan yte til en arbeidsetikk i dagens samfunn,
- innsikt i hvordan arbeidets mening er å forstå ut fra ulike teorier om arbeidets mening og verdi,
- innsikt i hvordan forholdet mellom økonomi, menneskesyn og menneskeverd konkretiseres på ulike områder, og hvordan dette forhold forstås i lys av ulike normative økonomiske teorier, samt hvordan dette forhold kan tilrettelegges teologisk-etisk,
- innsikt i hvilken sammenheng det er mellom arbeid, teknologi og økonomi og hvilke etiske konsekvenser som gir seg av denne erkjennelse, og hvordan den konkretiseres i spørsmål om rasjonalisering og arbeidsløshet,
- innsikt i hva som menes med yrkesetikk og hvilke sentrale etiske problemstillinger yrkesetikken reiser,
- innsikt i hva som influerer forholdet mellom et moralsk subjekt og et moralsk objekt i en yrkesetisk kontekst,
- innsikt i hvilke særlige etiske utfordringer som er knyttet til den pastoralteologiske praksis.

LITTERATUR

- AGRELL, G.: *Work, toil and sustenance. An examination of Work in The new Testament, taking into consideration views found in Old Testament, intertestamental and early rabbinic writings*, Lund 1976, s. 7-32, 68-114, 150-152. (75 s)
- AUSTAD, T: "Prestens eget liv", i *Halvårsskrift for praktisk teologi. Tilleggshefte til Luthersk kirketidende* (1990), hefte 2, s. 26-36. (11 s)
- GRENHOLM, C.H., *Protestant Work Ethics: A Study of Work Ethical Theories in Contemporary Protestant Theology*. Uppsala, 1993, s.11-112. 224-316. (195 s)
- HENRIKSEN, J.-O og A.J.VETLESEN: *Nærhet og distanse. Grunnlag, verdier og etiske teorier i arbeid med mennesker*. Oslo 2000, s.13-135, 186-248. (175 s)
- MORLAND, E.: "Yrkesetikk – simpelthen", i *TTK* 71 (2000) s.187-197. (11 s)

MORLAND, E. (red.), *Yrkesetikk for prester*. Oslo, Den norske kirkes presteforening, 1997, s. 23–59. 89–131. (80 s)
WINGREN, G., *Luthers lære om kallelsen*. Lund 1942, s. 9–88. (80 s)

Supplerende litteratur

BALLARD, P.H., *Towards a Contemporary Theology of Work*. Cardiff, Collegiate Centre of Theology. University College, 1982.
BING, J. og DRAMER, K., *Etikk i næringslivet. En fagroman og en teoretisk innføring*. Oslo, 1990.
BRAKELMANN, G., *Zur Arbeit geboren? Beiträge zu einer christlichen Arbeitsethik*. Bochum, SWI Verlag, 1988.
BRYTTING, T.: *Att vara som Gud? Moralisk kompetens i arbetslivet*. Malmö 2001.
Etikens pris. Om etikk-moral-nåd i arbete och affärer. Stockholm 1989
LEENDERTS, T.A.: *Person og profesjon. Om menneskesyn og livsverdier i offentlig omsorg*. 2 utg. Oslo 1997.
LINGÅS, L.G., *Etikk og verdivalg i helse og sosialfag*. Oslo, 1994.
THORBJØRNSSEN, S.O., "Arbeid" og "Økonomi" i THORBJØRNSSEN, S.O. (red.), *Utfordringer og ansvar. Områdeetikk*. Oslo: Universitetsforlaget 1994, s.177–237.
THORBJØRNSSEN, S.O., "Hva er yrkesetikk? EN presentasjon og vurdering av noen nyere yrkesetiske fremstillinger" i *TTK* 1995, s.227–242.
THORBJØRNSSEN, S.O.: "Ytre kodeks eller indre karakter. Dyds- og holdningsetiske perspektiver på næringslivsetikk", i *TTK* 71 (2000), s, 17-38.
VOLF, M.: *Work in the spirit. Toward a theology of work*. New York 1991.
WIND, J. (mfl.) (red.), *Clergy Ethics in a Changing Society: Mapping the Terrain*. Louisville, Westminster/John Knox, 1991.

Emne TST/MKST 552 Familie- og samlivsetikk (10 studiepoeng)

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet skal gi en fordypende innføring i familie- og samlivsetikk. En rekke spørsmål innenfor familie- og samlivsetikken er i dag gjenstand for debatt både innenfor kirken og i samfunnet generelt. Emnet legger opp til en tverrdisiplinær behandling av de aktuelle problemområdene.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om de viktigste trekkene i utviklingen av familien som institusjon,
- innsikt i hva en kristen samlivsetikk kan bidra med når det gjelder å belyse barnets situasjon i dagens familie- og samfunnsliv,
- innsikt i hvordan kristen familie- og samlivsetikk kan integrere den ensliges situasjon,
- evne til å drøfte hvordan et kvinneperspektiv kan bidra til familie- og samlivsetikken,

- innsikt i trekk som kjennetegner vår tids forståelse av samlivsformer og seksualitet, og hvilke svar kristen etikk bør formidle i møte med den nye kulturelle situasjonen,
- innsikt i den bibelske basisen for en kristen familie- og samlivsetikk,
- innsikt i hermeneutiske utfordringer familie- og samlivsetikken stiller oss overfor,
- evne til å drøfte hvordan en kristen familie- og samlivsetikk kan kommuniseres i dagens samfunn,
- evne til å drøfte hvilket forhold det bør være mellom en etisk og en sjelesørgerisk tilnærming til familie- og samlivsspørsmål.

LITTERATUR

- ASHEIM, I.: "Er rammene likegyldige?" i *Øyet og horisonten. Grunnproblemer i aktuell etikkdebatt*. Oslo: Universitetsforlaget 1991, s. 119-139.
- BARTON, S.C. (red.): *The Family in Theological Perspective*. Edinburgh: T&T Clark 1996, s. 3-105. 151-168. 219-236. 253-290. 307-327.
- BEXELL, G.: *Etiken, Bibeln och samlevnaden. Utformingen av en nutida kristen etikk, tillämpad på samlevnadsetiske frågor*. Stockholm: Verbum 1988, s. 152-265.
- COLLINS, R.F.: *Sexual Ethics and the New Testament. Behavior and Belief*. New York: The Crossroad Publishing Company 2000, s. 22-61. 73-99. 183-194.
- EVENSHAUG, O.: "Verdiforhold i familien" i Mogstad, S.D. og Østnor, L. (red.): *Forankring og forandring. Verdier for det nye Europa. Festschrift til Ivar Asheim på 65-årsdagen den 5. august 1992*. Oslo, Universitetsforlaget 1992, s. 127-140.
- HAYS, R.B.: "Relations Natural and Unnatural: a Response to John Boswell's Exegesis of Romans 1", *The Journal of Religious Ethics* 14 (1986), s. 184-215.
- MENIGHETSAKULTETETS LÆRERRÅD: *Ekteskap, skilsmisse og gjengifte*. Oslo: Menighetsfakultetet 1980.
- SCOTT, K. og WARREN, M. (red.): *Perspectives on Marriage. A Reader*. New York/Oxford: Oxford University Press 1993, s. 9- 214.

Supplerende litteratur

- CAHILL, L.S.: *Sex, Gender and Christian Ethics*. Oxford: Oxford University Press 1996.
- COUNTRYMAN, L.W.: *Dirt, Greed and Sex: Sexual Ethics in the New Testament and their Implications for Today*. London 1989.
- HOGNESTAD, O. og RIAN, D.: *Barnet i teologi og kirke*. Trondheim, Tapir 1985.
- Homofile i kirken. En utredning fra Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili*. Oslo: Kirkens Informasjonstjeneste 1995.
- MENIGHETSAKULTETETS LÆRERRÅD: *Homofili, kirke og samfunn*. Oslo: Credo 1993.

Emne TST/MKST 553 Bioetikk (10 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TST/MKST 554.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet tar opp til drøfting temaer som gjelder menneskets biologiske liv, helse og død. Det legges vekt på å arbeide med det normative grunnlaget for en kristen bioetikk. To konkrete problemfelt vies særlig oppmerksomhet: fosterdiagnostikk og evtanasi.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til hovedtrekkene i utvalgte, ikke-teologiske posisjoner innen bioetikken,
- kunnskap om hvordan det tradisjonelt har vært argumentert fra ulike teologiske hold til bioetiske spørsmål,
- kunnskap om helhetsoppfatninger av menneskets liv, kroppslighet og død i det bibelske materiale,
- kjennskap til de viktigste teoriene om menneskeverdet og til hvordan de begrunnes,
- innsikt i det kristne synet på menneskeverdet og i hvilke andre normative kriterier som kristen etikk legger til grunn for sin vurdering av samtidens bioetiske utfordringer,
- kunnskap om hvordan man innen kristen etikk kan bedømme ulike former for fosterdiagnostikk,
- kunnskap om de sentrale spørsmålene i dagens debatt om evtanasi, og om hvordan ulike former for evtanasi kan vurderes på kristne premisser.

LITTERATUR

- AUSTAD, T.: "Menneskeverd og menneskerettigheter", i Thorbjørnsen, S.O. (red.): *Utfordringer og ansvar. Områdeetikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 1994, 21-48.
- BETENKNING om eutanasi utarbeidet av en arbeidsgruppe. Oslo: Kirkerådet, 1998.
- CARLBERG, A.: *The Moral Rubicon. A Study of the Principles of Sanctity of Life and Quality of Life in Bioethics*. Lund Studies in Ethics and Theology 5. Lund: Lund University Press, 1998, s.33-196.
- MORTENSEN, V. (ed.): *Life and Death. Moral Implications of Biotechnology*. Geneva: WCC Publications, 1995.
- NIEKERK, K. van Kooten: *Teologi og bioetik. Den protestantisk-teologiske vurdering af bioteknologien i Norden 1972-1991*. Århus: Aarhus universitetsforlag, 1994, s. 25-157.
- RAE, S.B. og COX, P.M.: *Bioethics. A Christian Approach in a Pluralistic Age*. Grand Rapids/Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company 1999, s. 1-193 og 279-318.
- WETLESEN, J.: "Hva slags verdi er menneskeverd? Tre teorier om menneskets moralske status", i Wetlesen, J. (red.): *Menneskeverd. Humanistiske perspektiver*. Skriftserie for HF's etikkseminar. Bind 1. Oslo: Universitetet i Oslo, 1992, s.7-32.
- ØSTNOR, L.: "Liv, helse og død", i Thorbjørnsen, S. O. (red.): *Utfordringer og ansvar. Områdeetikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s. 51-78.

Emne TST/MKST 554 Bioetikk (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TST/MKST 553.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet tar opp til drøfting temaer som gjelder menneskets biologiske liv, helse og død. Det legges vekt på å arbeide med det normative grunnlaget for en kristen bioetikk. Emnet gir også innføring i den faglige debatten på teologisk og filosofisk hold om bioetiske spørsmål.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til hovedtrekkene i noen utvalgte, ikke-teologiske posisjoner innen bioetikken,
- god kunnskap om hvordan det tradisjonelt har vært argumentert fra ulike teologiske hold til bioetiske spørsmål,
- god kunnskap om helhetsoppfatninger av menneskets liv, kroppslighet og død i det bibelske materialet,
- kjennskap til viktige teorier om menneskeverdet og til hvordan de begrunnes,
- innsikt i det kristne synet på menneskeverdet og i hvilke andre normative kriterier som kristen etikk legger til grunn for sin vurdering av samtidens bioetiske utfordringer.

LITTERATUR

- AUSTAD, T.: "Menneskeverd og menneskerettigheter", i THORBJØRNSSEN, S. O. (red.): *Utfordringer og ansvar. Områdeetikk*. Oslo: Universitetsforlaget 1994, s. 21-48.
- MORTENSEN, V. (red.): *Life and Death. Moral Implications of Biotechnology*. Geneva: WCC Publications 1995, s. 1-34.
- NIEKERK, K. van KOOTEN: *Teologi og bioetik. Den protestantiske vurdering af bioteknologien i Norden 1972-1991*. Århus: Aarhus universitetsforlag 1994, s. 25-157.
- RAE, S.B. og COX, P.M.: *Bioethics. A Christian Approach in a Pluralistic Age*. Grand Rapids/Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company 1999, s. 128-193. 279-318.
- WETLESEN, J.: "Hva slags verdi er menneskeverd? Tre teorier om menneskets moralske status", i WETLESEN, J. (red.): *Menneskeverd. Humanistiske perspektiver*. Skriftserie for HF's etikkseminar. Bind 1. Oslo: Universitetet i Oslo 1992, s. 7-32.
- ØSTNOR, L.: "Liv, helse og død", i THORBJØRNSSEN, S.O. (red.): *Utfordringer og ansvar. Områdeetikk*. Oslo: Universitetsforlaget 1994, s. 51-78.

Emne TST/MKST 555 Mange religioner - én etikk? (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TST/MKST 556 og TTE/MKTE 533.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet tar sitt utgangspunkt i de etiske utfordringene som menneskeheten står overfor, og i mangfoldet av religiøs etikk som forholder seg til slike spørsmål. Emnet belyser ulike religiøs etikk komparativt og fokuserer særlig på muligheter og problemer med hensyn til å nå fram til en felles etikk på tvers av religioner og livssyn. Emnet er tverrfaglig, med bidrag fra religionsvitenskap, filosofi og teologi.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til karakteristiske kjennetegn ved den etikken som vi finner innenfor noen utvalgte religioner (herunder buddhisme, kristendom og islam),
- kjennskap til i hvilken utstrekning det kan sies å foreligge etisk konsens mellom disse tradisjonene, og hva som er de viktigste forskjellene,
- kjennskap til bestrebelser som foregår i vår tid for å etablere en fellesetisk basis mellom de ulike religioner,
- god kunnskap om innholdet i noen utvalgte teorier som har forsøkt å tilrettelegge forholdet mellom ulike religiøs-etiske tradisjoner,
- god kunnskap om hvilken rolle det generelle forholdet mellom etikk og religion spiller i denne sammenheng,
- god kunnskap om hvilke teologiske premisser som må legges til grunn for den kristne etikks tilnærming til problemfeltet,
- innsikt i hvilke muligheter og hvilke begrensninger det ifølge kristen etikk er for en interreligiøs fellesetikk.

LITTERATUR

- BEXELL, G. og ANDERSSON, D.-E. (red.): *Universal Ethics. Perspectives and Proposals from Scandinavian Scholars*. The Hague/London/New York: Martinus Nijhoff Publishers 2002, s. 3-13. 33-43. 63-83. 107-139.
- EIDSVÅG, I. (red.): *Felleskapsetikk i et flerkulturelt Norge*. Nansenskolens årbok 1993. Oslo: Universitetsforlaget 1993, s. 33-128.
- KÜNG, H.: *Etikk for verdens fremtid*. Oslo: Land og Kirke/Gyldendal Norsk Forlag 1990, s. 68-103. 122-149.
- KÜNG, H. og KUSCHEL, K.-J. (red.): *A Global Ethic. The Declaration of the Parliament of the World's Religions*. London: SCM Press 1993, s.11-39
- SINGER, P. (ed.): *A Companion to Ethics*. Oxford: Blackwell 1995, s. 43-57 (Indian ethics); 58-68 (Buddhist ethics); 69-81 (Classical Chinese ethics); 82-90 (Jewish ethics); 91-105 (Christian ethics); 106-118 (Islamic ethics)
- TWISS, S.B. og GRELLE, B. (red.): *Explorations in Global Ethics. Comparative Religious Ethics and Interreligious Dialogue*. Boulder/Oxford: Westview Press 1998, s. 73-117.

Emne TST/MKST 556 Etikk i religioner (10 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TST/MKST 555 og TTE/MKTE 533.

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet tar utgangspunkt i de etiske utfordringene som menneskeheten står overfor, og i mangfoldet av religiøs etikk som forholder seg til slike spørsmål. Emnet belyser ulike religiøse etikk komparativt og fokuserer særlig på muligheter og problemer med hensyn til å nå fram til en felles etikk på tvers av religioner og livssyn. Valgemnet er tverrfaglig, med bidrag fra religionsvitenskap og teologi.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til karakteristiske kjennetegn ved den etikk som vi finner innenfor noen utvalgte, store religioner (herunder buddhisme, kristendom og islam),
- kjennskap til i hvilken utstrekning det kan sies å foreligge etisk konsens mellom disse tradisjonene, og hva som er de viktigste forskjellene,
- kjennskap til bestrebelser som foregår i vår tid for å etablere en fellesetisk basis mellom de ulike religioner,
- kjennskap til innholdet i noen utvalgte teorier som har forsøkt å tilrettelegge forholdet mellom ulike religiøs-etiske tradisjoner,
- kjennskap til hvilken rolle det generelle forholdet mellom etikk og religion spiller i denne sammenheng,
- god kunnskap om hvilke teologiske premisser som må legges til grunn for den kristne etikk tilnærming til problemfeltet,
- innsikt i hvilke muligheter og hvilke begrensninger det ifølge kristen etikk er for en interreligiøs fellesetikk.

LITTERATUR

- Bexell, G. and D.-E. Andersson (eds.): *Universal Ethics. Perspectives and Proposals from Scandinavian Scholars*. The Hague/London/New York: Martinus Nijhoff Publishers, 2002, s. 3-83; 107-139
- Eidsvåg, I. (red.): *Fellesskapsetikk i et flerkulturelt Norge*. Nansenskolens årbok 1993. Oslo: Universitetsforlaget, 1993, s. 33-142
- Green, R.M.: *Religion and moral reason: a new method for comparative study*. New York: Oxford University Press, 1988 (utvalg på 70s.)
- Küng, H.: *Etikk for verdens fremtid*. Oslo: Land og Kirke/Gyldendal Norsk Forlag, 1990
- Küng, H. and K.-J. Kuschel (eds.): *A Global Ethic. The Declaration of the Parliament of the World's Religions*. London: SCM Press, 1993, s.11-39
- Singer, P. (ed.): *A Companion to Ethics*. Oxford: Blackwell, 1995, s. 43-57 (Indian ethics); 58-68 (Buddhist ethics); 69-81 (Classical Chinese ethics); 82-90 (Jewish ethics); 91-105 (Christian ethics); 106-118 (Islamic ethics)
- Østnor, L. (red.): *Mange religioner – én etikk?* Oslo: Universitetsforlaget, 1995, s. 39-96; 215-247

Emne TST/MKST 557 Metodismen som sosialetisk bevegelse (utformes senere)

Religionsfilosofi

Emne TST/MKST 561 Gudstro og gudsbilde (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Dette emnet skal gi fordypning i spørsmålet om tankemessige forutsetninger for gudstro og filosofiske problemer knyttet særlig til den kristne gudslære. Hovedtemaene er naturlig guds-erkjennelse, gudsbevis, ateisme, filosofiens rolle i gudslæren, antropomorfismene og teodiceproblemet.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hva som har vært sentralt i teoriene om naturlig gudserkjennelse, og hva for plass slike teorier skal ha i teologien,
- god kunnskap om de ulike gudsbevis, og hvilken verdi de har som argumenter under logisk, empirisk og teologisk synsvinkel,
- innsikt i hvordan fremveksten av ateisme kan forklares, og hvilke utfordringer den stiller teologien overfor,
- innsikt i hvordan platonsk, aristotelisk og kantiansk filosofi har satt sitt preg på teologiens gudslære og hvordan man i nyere teologi har diskutert den metafysiske arven i gudslæren,
- innsikt i hvilke antropomorfismer som fins i den kristne gudslære og hvilke tankemessige problemer som er knyttet til en antropomorf gudslære,
- innsikt i hvordan teodiceproblemet oppstår, hvordan er det blitt presisert og hvilke teorier eller holdninger man kan møte problemet med.

LITTERATUR

GRAVEM, P., Gudstro og virkelighetserfaring. Den metafysiske gudstanke som problem i kristen gudslære, belyst ut fra G. Ebeling, E. Jüngel og W. Pannenberg. Oslo, Solum, 1992, s.13-132.

HUGHES, G.J., The Nature of God. London - NY, Routledge, 1995, s.64-189.

SMART, J.J.C. & HALDANE, J.J. (ed.), *Atheism and Theism*. Oxford, Blackwell (Great Debates in Philosophy), 1996.

SWINBURNE, R., *The Christian God*. Oxford, Clarendon Press, 1994. (ca.240 s.)

WIGEN, T., Religionsfilosofi. En bok om tro, fornuft og livets mening. Oslo, Luther Forlag, 1993, s.186-221.

Supplerende litteratur

- HARTSHORNE, C., *Anselm's Discovery. A Re-Examination of the Ontological Proof for God's Existence*. La Salle-Illinois, Open Court, 1965, reprint 1991.
- HENRIKSEN, J.-O., *Gud – fortrolig og fremmed. Ettertanker*. Oslo 2001.
- KENNY, A., *The God of the Philosophers*. Oxford, Clarendon Press, 1979.
- LØNNING, P., *Kan Gud bevises?* Oslo 1979.
- LØNNING, P., *Der begreiflich Ungreifbare. "Sein Gottes" und modern-theologische Denkstrukturen*. Göttingen 1985.
- PRENTER, R., *Guds Virkelighed. Anselm af Canterbury Proslogion oversat og udlagt som en indførelse i teologien*. Fredricia, Lohses Forlag, 1982.
- SWINBURNE, R., *The Existence of God*. Oxford, Clarendon Press, rev.ed. 1991.
- WIGEN, T., "Gud - "innenfor" eller "utenfor" den menneskelige horisont? Skisse av den kantianske problemarven i moderne religionsfilosofi." i *TTK* 1/1978.

Emne TST/MKST 562 Religiositet og religionsmangfold (5 studiepoeng)

Emnets studiekraav

Se felles studiekraav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Dette emnet skal gi fordypning i spørsmålet om den religionsvitenskapelige utfordring til teologien og de sentrale problemer som reises fordi den kristne tro er innfelt i religionenes verden. Hovedtemaene er religionsvitenskapelig arbeidsmåte, religionsbegrep og religions-teori, religionskritikk og religionsforsvar, forholdet mellom religionene og mulighetene knyttet til religionsteologi.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om hvilke arbeidsmåter har religionsvitenskapen har utviklet, og hvilke områder i teologien slike arbeidsmåter er verdifulle for, samt hvordan man kan gjøre religionshistoriske sammenligninger,
- innsikt i hvilke problemer som er knyttet til det å definere et alment religionsbegrep, og hvilken rolle almen teori om religiositet spiller i teologien,
- god kunnskap om hva de ulike religionskritiske teorier går ut på, og hvordan fremveksten av religionskritikk skal forklares,
- innsikt i den moderne teologis forsøk på å imøtegå religionskritikken og hvilke oppgaver religionskritikken stiller teologien overfor,
- innsikt i de ulike teologiske teorier om forholdet mellom religionene, hvordan man fra og med den dialektiske teologi har diskutert forholdsproblemet, og hva man kan si om forholdsproblemet i lys av ulike teorier om sannhet,
- innsikt i sentrale temaer fra diskusjonen om religionsteologi som en egen arbeidsmåte i teologien, og hva for nye premisser religionsteologien gir for det religionsfilosofiske arbeide.

LITTERATUR

- D'COSTA, G. (ed.), *Christian Uniqueness Reconsidered. The Myth of the Pluralistic Theology of Religions*. New York, Orbis Books, 1990, s. 16-46, 119-191 (art. av D'Costa, G., Schwöbel, C., Di Noia, J.A., Newbigin, L., Moltmann, J., Griffiths, P.J., Milbank, J.)
- KNITTER, P.F., *No other Name? A Critical Survey of Christian Attitudes toward the World Religions*. New York, Orbis Books, (1985) reprint 1996, s.1-167.
- RUUD, I.M. & HJELDE, S. (red.), *Enhet i mangfold? 100 år med religionshistorie i Norge*. Oslo, Tano-Aschehoug, 1998, s. 25-45, 197-280 (art. av Hjelde, S., Krogseth, O., Børresen, K.E., Østberg, S., Aadnanes, P.M.,)

Supplerende litteratur

- BERENTSEN, J.-M., *Det moderne Areopagos. Røster fra den religionsteologiske debatten i vårt århundre*. Stavanger, Misjonshøgskolens Forlag, 1994.
- HICK, J. & KNITTER, P. (RED.), *The Myth of Christian Uniqueness. Toward a Pluralistic Theology of Religions*. New York, Orbis Books, 1987.
- LEIRVIK, O., *Religionsdialog på norsk*. Oslo, Pax, 1996.
- SHARPE, E., *Comparative Religion. A History*. London, Duckworth, 1986.
- SHARPE, E., *Understanding Religion*. London, Duckworth, 1997. (151 s.)
- VROOM, H.M., *Religions and the Truth. Philosophical Reflections and Perspectives*. Grand Rapids, W.B. Eerdmans Publ. Co., 1989.
- WIGEN, T., *Religionsfilosofi. En bok om tro, fornuft og livets mening*. Oslo, Luther Forlag, 1993, s. 155-185.

Emne TST/MKST 563 Religiøs tro og verdensbilde (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Dette emnet skal gi fordypning i spørsmålet om naturforskningens utfordring til teologien og de sentrale problemer som reises fordi den kristne tro refererer til forhold i naturens verden. Hovedtemaene er naturunder, utviklingslære, verdensbildet som filosofisk og teologisk problem, synet på tid, historie og evighet, og synet på liv og død.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i begrepet om naturunderet som et tankemessig problem, og hva som har stått sentralt i debattene om naturunderet fra den moderne teologi av,
- innsikt i hvilken rolle naturunderet spiller i den kristne tro, og hvordan man skal forholde seg til beretninger om slike under, i Bibelen og i kirkens historie, samt hvordan religionsfilosofien skal stille seg til det å lage filosofisk teori om naturunderet,

- innsikt i debatten om darwinisme og skapelsestro, hva for status utviklingslære har i vitenskapen i dag, og hva for utfordring denne forskning stiller teologien overfor, samt hva for problemstillinger som er viktige i dag når det gjelder å forstå mennesket som natur,
- innsikt i hvilken rolle verdensbilde og oppfatning om den empiriske virkelighet spiller for kristen tro og for religiøs tro generelt, hvordan den religiøse tro berøres av positivistiske og naturalistiske virkelighetsoppfatninger, og hvordan man skal stille seg til teorier om en egen bibelsk virkelighetsoppfatning,
- evne til å drøfte hvilke problemer man i vitenskapsfilosofien i dag knytter til det å skulle formulere et vitenskapelig verdensbilde,
- evne til å drøfte hovedmomentene i et bibelsk syn på tid, historie og evighet, og hva for alternative syn som fins i religionshistorien, samt hvordan teologien skal stille seg til spekulasjon om slike spørsmål i dagens science fiction,
- evne til å drøfte hovedmomentene i det bibelske syn på menneskets liv, død og evige skjebne, og hva for alternative syn som fins i religionshistorien, samt hvordan teologien skal stille seg til spekulasjon om slike spørsmål i nyreligiositeten.

LITTERATUR

- GREGERSEN, N.H. (red.). *Naturvidenskab og livssyn*. København 1994, 17-77, 201-304.
- McGRATH, A.E., *The Foundation of Dialogue in Science and Religion*. Massachusetts-Oxford, Blackwell, 1998. (ca. 200 s.)
- MORTENSEN, V., *Teologi og naturvidenskab. Hinsides ekspansjon og restriksjon*. København, Munksgaard, 1989. (300 s.)
- WIGEN, T., *Religionsfilosofi. En bok om tro, fornuft og livets mening*. Oslo, Luther Forlag, 1993, s. 289-321.

Supplerende litteratur

- BARROW, J.D., *The Origin of the Universe*. New York, Basic Books (Harper Collins Publishers), 1994
- BRÅKENHJELM, C.R., *Människan i världen. Om filosofi, teologi och etik i våra världsbilder*. Uppsala, Acta Univ. Upsaliensis, 1994.
- DAVIES, P., *De siste tre minuttene*. Oslo, Universitetsforlaget (overs.) 1996
- DREES, W.B. *Religion, Science and Naturalism*. Cambridge, Cambridge Univ. Press, 1996.
- McGRATH, A.E., *Bridge-building. Effective Christian apologetics*. Leicester, Inter-Varsity Press, 1992.
- SKARD DOKKA, T., "Del II, Orden og under - naturen som religiøst tegn." i Christoffersen, S. Aa., Skard Dokka, T. & Wyller, T., *Tegn og fortolkning*. Oslo, Ad Notam Gyldendal, 1996.
- WIGEN, T., "Tid og tidsreiser", i : *TTK 3/98*.

Studieturer

Emne TST/MKST 585 Studietur i ST (5 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen

- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer
- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TST/MKST 585 må studenten oppfylle studiekravene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold

Studieturene går til steder som på ulike måter kan stimulere studiet av den systematiske teologi. Studieturene kan være tverrfaglige i samarbeid med andre teologiske fag.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider.

Åpne fordypningsemner/valgemner

Emne TST/MKST 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i ST (5 studiepoeng)

Emne TST/MKST 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i ST (10 studiepoeng)

Emne TST/MKST 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i ST (15 studiepoeng)

HØSTEN 2003

Studieplan

Valgfrie fordypningsemner (valgemner)

**Tverrfaglige fordypningsemner (TE)
(TTE/MKTE)**

**Profesjonsstudium i teologi
Graden *Cand. theol.***

(Valgfrie fordypningsemner 10-25 studiepoeng)

**Disiplinbasert mastergrad i
*kristendomskunnskap***

(Valgfrie fordypningsemner (valgemner) 10-25 studiepoeng)

Innhold

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for profesjonsstudiet i teologi.....	198
52x-nivå II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)	198
A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)	199
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap	199
III. Valgemner	199
Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning	200
Valgemner	200
Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)	200
8. Tverrfaglige fordypningsemner (valgemner) (TE).....	205
Emnene TTE/MKTE 531-589.....	205
Emne TTE/MKTE 531 Jesusbildet i religionene (10 p)	205
Emne TTE/MKTE 532 Jesusbildet i religionene (5 p).....	206
Emne TTE/MKTE 533 Religionsmøtet - en teologisk og etisk utfordring (10 p)	207
Emne TTE/MKTE 534 Religionsmøtet - en teologisk og missiologisk utfordring (5 p)	208
Emne TTE/MKTE 535 Misjon i Apostlenes gjerninger, i old-kirken og i dag (10 p) ...	209
Emne TTE/MKTE 536 Teologi og litteratur (10 p)	211
Tverrfaglige emner fra teologiplanen som kan benyttes som valgemner i masterstudiet ..	212
Emne MKTE 571 Betydningen av Jesu død og oppstandelse (10 p)	212
Emne MKTE 572 Etikk og antropologi (10 p).....	212
Emne MKTE 573 Spiritualitet og ekklesiologi (10 p).....	212
Emne MKTE 574 Evangelisk-luthersk bekjennelse og kristendomsforståelse (5 p)	213
Emne MKTE 575 Fra tekst til preken (5 p)	213
Fellesemner fra masterplanen som kan benyttes som fordypningsemner i teologistudiet ..	213
Emne TTE 581 Hermeneutikk (5 p)	213
Emne TTE 582 Postmodernitet som kulturfenomen (10 p).....	213
Emne TTE 583 Kultur og menneskesyn (10 p).....	213
Emne TTE 584 Kulturanalyse (10 p).....	213
Studieturer	213
Emne TTE/MKTE 585 Tverrfaglig studietur (5 p)	213
Åpne fordypningsemner/valgemner	214
Emne TTE/MKTE 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i TE (5 p)	214
Emne TTE/MKTE 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i TE (10 p)	214
Emne TTE/MKTE 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i TE (15 p)	214

Fordypningsemnene i anbefalt studieløp for *profesjonsstudiet i teologi*

Valgfrie fordypningsemner TXX 530	TEOL 524: Ev. luthersk betj. og krd. forståelse (5p)	TEOL 525: Fra tekst til preken (5p)	TEOL 526: PT-4: w/5 ukers stiftspraksis	11. sem
TEOL 598 el. 599 Avhandling (30 el. 55 p)				10. sem
Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypningsemner TXX 530 el.avh.	Valgfrie fordypn. studier TXX 530 el.avh.	↑ ↑ ↑ TEOL 590 Metode (5p)	9. sem

52x-nivå

II. Fordypningsemner (70 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (TXX)(10-35 studiepoeng)

(egne delplaner for de ulike fordypningsfag/emner)

TGT	531-589	Fordypningsemner i GT og Hebraisk
TNT	531-589	Fordypningsemner i NT og Gresk
TKH	531-589	Fordypningsemner i KH og Latin
TST	531-589	Fordypningsemner i ST
TPT	531-589	Fordypningsemner i PT
TMV	531-589	Fordypningsemner i MV
TRV	531-589	Fordypningsemner i RV
TTE	531-589	Tverrfaglige fordypningsemner

B. Metodelære (5 studiepoeng)

- TEOL 591 Metodelære: Bibelfaglig variant (5 studiepoeng)
- TEOL 592 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 593 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)
- TEOL 594 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

C. Avhandling (30-55 studiepoeng)

- TEOL 598 Avhandling (55 studiepoeng)
- TEOL 599 Avhandling (30 studiepoeng)

A. Valgfrie fordypningsemner (10-35 poeng)

Avhengig av om en velger stor eller liten avhandling, kan en velge fordypningsemner på til sammen 10 eller 35 studiepoeng. Skriver man stor avhandling (55 studiepoeng) må man velge 10 poengs fordypning fra et annet fag/tverrfaglig fordypningsemne enn det en skriver avhandling innenfor. Skriver man liten avhandling (30 studiepoeng) velger man til sammen 35 studiepoengs fordypning fra minst to fag/tverrfaglige fordypningsemner. Minste fordypning i et fag/tverrfaglig fordypningsemne er 10 studiepoeng, størst mulige fordypning er 25 studiepoeng. Fordypningsemnene er på fra 5 til 20 studiepoeng.

Inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene kan erstattes med overskytende emner i KRL eller teologi på 100- og 200-nivå. Ved innpasning fra andre studiesteder kan inntil 20 studiepoeng av de valgfrie fordypningsemnene erstattes med overskytende emner fra Bachelor i teologi. Studenten må i slike tilfeller skrive liten avhandling (30 studiepoeng).

Det er anledning til å ha inntil to ulike studietur-emner à 5 poeng.

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap

III. Valgemner

Avhengig av hvilken studieretning en velger, kan en velge 10-25 studiepoeng med valgemner. Valgemnene er enten påbygningsstudium i forhold til et eller flere av de andre emnene i masterstudiet, eller fordypning i et nytt fagområde. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i mastergradsstudiet.

Valgemner kan hentes fra hele det teologiske fagfeltet. I cand.theol.-planen brukes begrepet fordypningsemner i stedet for valgemner. Masterstudenter kan velge fordypningsemner som valgemner. (...)

Masterstudenter kan etter godkjenning av fagrådsleder velge obligatoriske emner fra cand.theol.-planen som valgemner.

Studenten kan fritt komponere sine valgemner innenfor den rammen studiepoeng som står til rådighet for valgemner.

Valgemnekatégorier

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå.

MKGT 531-589 Valgemner i GT (og Hebraisk)
MKNT 531-589 Valgemner i NT (og Gresk)
MKKH 531-589 Valgemner i KH (og Latin)
MKST 531-589 Valgemner i ST
MKPT 531-589 Valgemner i PT

MKMV 531-589 Valgemner i MV
 MKRV 531-589 Valgemner i RV
 MKTE 531-589 Tverrfaglige valgemner

Valgemner i disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap med vekt på kirkelig undervisning

4.sem.	MK 598 Avhandling (30p)			
3.sem.	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (10p)	MKXX 530 Valgemne (5p)	MK 591-594 Metodelære (5p)
2.sem.	MK 545 Kateketikk 2 (10p)	MK 546 Menighetsbygging og kateketitjeneste (20p)		
1.sem.	MK 541 Kirkekunnskap og trosformidling (10p)	MK 542 Folkymelse og gudstjenesteliv med menighetspraksis (10p)	MK 543 Sjelesorg og diakoni (5p)	MK 544 Kateketikk I (5p)

Valgemner

Valgemnene er et påbygningsstudium. Valgemnene skal bidra til faglig fordypning og konsentrasjon i masterstudiet. En kan velge 2 eller 3 valgemner, tilsammen 25 studiepoeng..

Valgemner kan velges fra studieplan for Disiplinbasert mastergrad i kristendomskunnskap eller fra studieplan for Profesjonsstudium i teologi. Valgemnene godkjennes av fakultetet etter søknad.

Studentene kan selv utforme et valgemne med relevans for kateketisk arbeid med 5 studiepoeng etter tilsvarende modell som i Emne MK 545 Kateketikk 2, delemne B.

Valgdelene er organisert med felles studiekrav og vurdering som i de nevnte studieplaner.

Felles bestemmelser om valgfrie fordypningsemner (valgemner)

Denne delplanen omfatter valgfrie tverrfaglige fordypningsemner (valgemner), TTE/ MKTE 531-589.

Emnene fra den følgende listen kan brukes som valgfrie fordypningsemner, men det er også mulig å velge andre emner med tilsvarende omfang og nivå. Emner som er obligatoriske i Master-planene på 500-nivå, men som ikke inngår i teologistudiet som obligatoriske emner kan velges som fordypningsemner i teologistudiet. Disse emnene er inkludert i listen. En kan også velge åpne fordypningsemner innenfor alle fag. Slike fordypningsemner komponeres fritt av studenten i samarbeid med faglærer, og godkjennes av fakultetet ved faglærer og fagrådsleder. Åpne fordypningsemner følger felles bestemmelser om studiekraft og vurdering for fordypningsemner (se nedenfor).

Der det ikke er spesifisert noe angående studiekraft og vurdering under fordypningsemnet, gjelder følgende felles bestemmelser om studiekraft og vurdering:

Studiekraft og vurdering, fordypningsemner på 5 studiepoeng

Til fordypningsemner på 5 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekraft og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive en oppgave (omfang: 2000-3000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av oppgaven innenfor emnet.

VARIANT B:

Studiekraft

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum. Problemstillingen skal være godkjent av faglærer på forhånd (omfang: 1500-2000 ord),
- gi respons på ett studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekraftene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av begge de skriftlige arbeidene.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 5 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 10 studiepoeng

Til fordypningsemner på 10 studiepoeng er det utarbeidet tre alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes i samråd med faglærer,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for artikkelen i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentfremlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av artikkelen.

VARIANT B:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en redegjørelse eller en drøfting over en selvvalgt problemstilling knyttet til pensum (omfang maks 2000 ord),
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant B, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Redegjørelsen/drøftingen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT C:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 10 studiepoeng etter variant C, må studenten gjennomføre en 4 timers klausurprøve. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av denne prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 15 studiepoeng

Til fordypningsemner på 15 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive et referat av et kapittel i en lærebok eller av en artikkel (omfang: maks 1000 ord),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,
- legge fram et av de tre paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 15 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

Studiekrav og vurdering, fordypningsemner på 20 studiepoeng

Til fordypningsemner på 20 studiepoeng er det utarbeidet to alternative varianter for studiekrav og vurdering. Studenten skal i samråd med faglærer velge en av variantene som skal følges i arbeidet med emnet. Fagrådsleder kan i samråd med faglærer bestemme at fordypningsemner skal studeres etter en bestemt variant.

VARIANT A:

Studiekrav

Studenten skal

- skrive to referater av kapitler i lærebok eller artikler (omfang: maks 1000 ord pr. referat),
- skrive et referat av en kildetekst, eventuelt gi en kort analyse av en kildetekst (omfang: maks 1000 ord),
- skrive en artikkel (omfang: 2800- maks 4000 ord), tema bestemmes av faglærer,

- legge fram et av de fire paperne i skrivegruppe eller seminar,
- gi respons på to studentframlegg i skrivegruppe eller seminar,
- delta i evalueringen av studietilbudene.

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant A, må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med karakter fastsatt på grunnlag av to av studentens skriftlige arbeider. Artikkelen må alltid inngå i vurderingen.

VARIANT B:

Vurdering

For å bestå fordypningsemne på 20 studiepoeng etter variant B, må studenten gjennomføre en 14 dagers hjemmeksamen og en 45 minutters muntlig eksamen. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av den skriftlige hjemmeksamen og korrigeres ut fra den muntlige prøven.

8. Tverrfaglige fordypningsemner (valgemner) (TE)

Emnene TTE/MKTE 531-589

Emne TTE/MKTE 531 Jesusbildet i religionene (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Dette fordypningsemnet/valgemnet setter fokus på den religionshistoriske breddevirkning som utgår fra personen Jesus. Det spesielle med denne virkningshistorie er den rolle Jesus har spilt og spiller i religioner utenom den kirke som regner seg som utgått fra ham. Dette tema krever en tverrfaglig tilnærming. Lærestoffet for dette emnet er hentet fra religionsvitenskap, nytestamentlig teologi, systematisk teologi og misjonsvitenskap. Man vil undersøke hvordan Jesus forstås i ulike religiøse tradisjoner som islam, hinduisme, gnostisisme og nyreligiøsitet, og drøfte disse Jesusbildene i forhold til den bibelske framstilling. Man vil også se på hva Jesu særstilling i følge Det nye testamente betyr for en teologisk vurdering av andre religioner og for kirkens møte med mennesker av annen tro i dialog og misjon.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om hvilke ulike typer av Jesusbilder som finnes innen islam, gnostisisme, hinduisme og nyreligiøse tradisjoner,
- kjennskap til hvilken vekt Jesuskikkelsen tillegges i de ulike religiøse sammenhenger,
- kjennskap til hva som utgjør det særegne i det nytestamentlige Jesusbildet sammenliknet med Jesusbildet i utenomkristne religioner,
- evne til å drøfte hvordan man ut fra kristen teologi bør vurdere de Jesusbilder som kommer til uttrykk i andre religioner,
- evne til å drøfte hva Jesu særstilling i følge kristen teologi betyr for kristendommens møte med andre religioner, og for kirkens misjon overfor mennesker av annen tro.

LITTERATUR

Bertelsen, J.: *Kristusprocessen*. København: Borgen 1989, 100s.

Cragg, K.: *The Christian and Other Religion: The Measure of Christ*, London: Mowbrays, 1977, s. 31-64, 82-119.

Giversen, S: *Thomasevangeliet*. København: Gyldendal 1990, (ca. 50 s.).

Gilhus, I.S.: "Hinduismens oppfatninger av Jesus", i: *Kirke og kultur*, 1984, s. 363-370.

Koranen, tilrettelagt i oversettelse av E. Berg, Oslo: Universitetsforlaget, 1980, sure 1; 4,152-175; 5; 19; 57; 61; 112, (ca. 42 s.).

- Kvalbein, H: *Et evangelium uten påskebudskap som Det femte evangelium? En presentasjon av Thomasevangeliet*. Upublisert: 1999, 10 s.
- Leirvik, O.: "Muslimen Jesus" i Moxnes, H. (red.): *Jesus – år 2000 etter Kristus*. Oslo: Universitetsforlaget, 2000, s.84-113.
- Leirvik, O: "Den alternative Jesus", i Moxnes, H. (red.): *Jesus – år 2000 etter Kristus*. Oslo: Universitetsforlaget, 2000, s.132-161..
- Opsahl, C.P.: "Jesus - i miksen", i Moxnes, H. (red.): *Jesus – år 2000 etter Kristus*. Oslo: Universitetsforlaget, 2000, s.222-253.
- Opsal, J.: *Lydighetens vei. Islams veier til vår tid*, Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s. 137-151.
- Romarheim, A.: *Kristus i Vannmannens tegn. Nyreligiøse oppfatninger av Jesus Kristus*, Oslo: Credo, 1994, s. 25-86.
- Salomonsen, J.: "Jesus – Sophias profet," i Moxnes, H. (red.): *Jesus – år 2000 etter Kristus*. Oslo: Universitetsforlaget, 2000, s.162-190.
- Sandnes, K.O.: «Beyond 'Love Language'. A Critical Examination of Krister Stendahl's Exegesis of Acts 4:12», i *Studia Theologica*, nr.1, 1998, s.43-56
- Shenk, C.E.: *Who Do You Say That I Am? Christians Encounter Other Religions*. Scottsdale, PA.: Herald Press, 1997, s. 16-73, 92-191, 209-227. 245-266
- Stendahl, K.: «Kristi herravälde och religiøs pluralism», i *KISA Rapport*, nr.2, 1990, fra Svenska Kyrkans Forskningsråd, s.21-35
- Vivekananda, S.: "Christ the Messenger", i: Nikhilananda: *Vivekananda, the Yogas and Other Works*, New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1953, s. 713-721.
- Til sammen 711 sider.

Emne TTE/MKTE 532 Jesusbildet i religionene (5 studiepoeng)

Dette emnet har kun engelskspråklig litteratur og er en forminsket variant av "Jesusbildet i religionene" på 10 studiepoeng. Emnet har sperre mot TTE/MKTE 531.

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Gjennom et utvalg av eksempler settes det fokus på personen Jesus i ulike religiøse sammenhenger. Det spesielle med denne virkningshistorie er den rolle Jesus har spilt og spiller i religioner utenom den kirke som regner seg som utgått fra ham. Dette tema krever en tverrfaglig tilnærming. Lærestoffet for dette emnet er hentet fra religionsvitenskap, nytestamentlig teologi, systematisk teologi og misjonsvitenskap. Man vil undersøke hvordan Jesus forstås i ulike religiøse tradisjoner som islam, hinduisme og nyreligiøsitet, og drøfte disse Jesusbildene i forhold til den bibelske framstilling. Man vil også se på hva Jesu særstilling i følge Det nye testamente betyr for en teologisk vurdering av andre religioner og for kirkens møte med mennesker av annen tro i dialog og misjon.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om hvilke ulike typer av Jesusbilder som finnes innen islam, hinduisme og nyreligiøse tradisjoner.
- kjennskap til hvilken vekt Jesuskikkelsen tillegges i de ulike religiøse sammenhenger.
- kjennskap til hva som utgjør det særegne i det nytestamentlige Jesusbildet sammenliknet med Jesusbildet i utenomkristne religioner.
- evne til å drøfte hvordan man ut fra kristen teologi bør vurdere de Jesusbilder som kommer til uttrykk i andre religioner.
- evne til å drøfte hva Jesu særstilling i følge kristen teologi betyr for kristendommens møte med andre religioner, og for kirkens misjon overfor mennesker av annen tro.

LITTERATUR

Cragg, K.: *The Christian and Other Religion: The Measure of Christ*, London: Mowbrays, 1977, s. 31-64, 82-119.

Quranic texts: Sura 5,15-21; 5,113-123; 19; 61; 112, in *The Holy Qur'an. Text, Translation and Commentary* by Abdalla Yusuf Ali. The Islamic Foundation, Leicester, UK 1975.

Romarheim, A.: *The Aquarian Christ. Jesus Christ as Portrayed by New Religious Movements*. Hong Kong: Good Tiding, 1992, (96 p.).

Sandnes, K.O.: «Beyond 'Love Language'. A Critical Examination of Krister Stendahl's Exegesis of Acts 4:12», i *Studia Theologica*, nr.1, 1998, s.43-56

Shenk, C.E.: *Who Do You Say That I Am? Christians Encounter Other Religions*. Scottsdale, PA.: Herald Press, 1997, s. 92-191, 225-227, 245-266

Vivekananda, S.: "Christ the Messenger", i: *Nikhilananda: Vivekananda, the Yogas and Other Works*, New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1953, s. 713-721.

Wessels, A.: *Images of Jesus. How Jesus is Perceived and Portrayed in Non European Cultures*. London: SCM Press, 1990. p. 38-56

Til sammen 351 sider.

Emne TTE/MKTE 533 Religionsmøtet - en teologisk og etisk utfordring (10 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TTE/MKTE 534 og TST/MKST 555 og 556.

Emnets studiekra

Se felles studiekra for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Møtet mellom de store verdensreligionene er et karakteristisk trekk i vår tid. Større grad av internasjonalisering gjennom folkeflytting, reiser, handel, politisk samarbeid osv. bringer mennesker sammen på tvers av religioner. Møtet mellom kristendom og annen religiøsitet i vårt eget land og i andre deler av verden setter vår forståelse av ikke-kristen tro og av andre religioners etikk på teologiens og kirkens dagsorden.

Dette emnet vil gi en grundig innføring i dette religionsteologiske og teologisk-etiske fagfeltet som utgjør en sentral, faglig utfordring i vår tid.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om det aktuelle religionsmøtet,
- innsikt i hovedspørsmål som reises av de store verdensreligionene og av vestlig religiøsitet til kristen teologi og kirkelig praksis,
- innsikt i de ulike typer av kristen religionsteologi som finnes i dag,
- evne til å drøfte og vurdere de ulike typene av religionsteologi,
- innsikt i religionsdialogens hovedspørsmål, og evne til å vurdere det teologiske grunnlaget for dialogen,
- evne til å drøfte det kristne vitnesbyrdets rolle i møtet med mennesker av annen tro
- innsikt i de karakteristiske kjennetegn ved den etikk som vi finner i hver av de store verdensreligionene, og evne til å drøfte i hvilken utstrekning det kan sies å foreligge etisk konsens mellom disse tradisjonene, og de viktigste forskjellene mellom dem,
- god kunnskap om bestrebelsene i vår tid med tanke på å etablere en fellesetisk basis mellom ulike religioner,
- god kunnskap om innholdet i noen utvalgte teorier som har forsøkt å tilrettelegge forholdet mellom ulike, religiøs-etiske tradisjoner,
- evne til å drøfte hvilke muligheter og hvilke begrensninger det ifølge kristen etikk er for en interreligiøs fellesetikk.

LITTERATUR

- ANDERSEN, G.H. og STRANSKY (red.): *Faith Meets Faith*. Grand Rapids: Eerdmans 1981, s. 3-19. 36-49. 128-172.
- BERENTSEN, J.-M.: *Det moderne Areopagos. Røster fra den religionsteologiske debatten i vårt århundre*. Stavanger: Misjonshøgskolens forlag 1994, s. 1-10. 30-39. 75-100.
- BEXELL, G. og ANDERSSON, D.-E.: *Universal Ethics. Perspectives and Proposals from Scandinavian Scholars*. The Hague/London/New York: Martinus Nijhoff Publishers 2002, s. 3-13, 33-43, 63-83, 107-139.
- EIDSVÅG, I. (red.): *Fellesskapsetikk i et flerkulturelt Norge*. Nansenskolens årbok 1993. Oslo: Universitetsforlaget 1993, s. 33-128.
- KÜNG, H.: *Etikk for verdens fremtid*. Oslo: Land og Kirke/Gyldendal Norsk Forlag 1990, s. 49-149.
- KÜNG, H. og KUSCHEL, K.-J. (ed.): *A Global Ethic. The Declaration of the Parliament of the World's Religions*. London: SCM Press 1993, s. 11-39.
- LØNNING, P.: *Is Christ a Christian? On Inter-Religious Dialogue and Intra-Religious Horizon*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2002.
- SINGER, P. (red.): *A Companion to Ethics*. Oxford: Blackwell 1995, s. 43-57 (Indian ethics), 58-68 (Buddhist ethics), 69-81 (Classical Chinese ethics), 82-90 (Jewish ethics), 106-118 (Islamic ethics).

Emne TTE/MKTE 534 Religionsmøtet - en teologisk og missiologisk utfordring (5 studiepoeng)

Emnet har sperre mot TTE/MKTE 533.

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (5 studiepoeng)

Mål og innhold

Møtet mellom de store verdensreligionene er et karakteristisk trekk i vår tid. Større grad av internasjonalisering gjennom folkeflytting, reiser, handel, politisk samarbeid osv. bringer mennesker sammen på tvers av religioner. Møtet mellom kristendom og annen religiøsitet i vårt eget land og i andre deler av verden setter vår forståelse og vurdering av ikke-kristen tro og av andre religioner på teologiens og kirkens dagsorden. Det aktualiserer også spørsmål som gjelder dialog og kristent vitnesbyrd i forhold til mennesker av annen tro.

Dette fordypningsemnet/valgemnet vil gi en grundig innføring i dette religionsteologiske og missiologiske fagfeltet.

MÅL

Studenten skal ha:

- god kunnskap om det aktuelle religionsmøtet,
- innsikt i hovedspørsmål som reises av de store verdensreligionene og av vestlig religiøsitet til kristen teologi og kirkelig praksis,
- innsikt i de ulike typer av kristen religionsteologi finnes i dag,
- evne til å drøfte og vurdere de ulike typene av religionsteologi,
- innsikt i religionsdialogens hovedspørsmål, og evne til å vurdere det teologiske grunnlaget for dialogen,
- evne til å drøfte det kristne vitnesbyrdets rolle i møtet med mennesker av annen tro

LITTERATUR

BERENTSEN, J.-M.: *Det moderne Areopagos. Røster fra den religionsteologiske debatten i vårt århundre*. Stavanger: Misjonshøgskolens forlag 1994, s. 1-10. 30-39. 75-100.

LØNNING, P.: *Is Christ a Christian? On Inter-Religious Dialogue and Intra-Religious Horizon*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2002.

ANDERSEN, G.H. og STRANSKY (red.): *Faith Meets Faith*. Grand Rapids: Eerdmans 1981, s. 3-19, 36-49, 128-172.

Emne TTE/MKTE 535 Misjon i Apostlenes gjerninger, i oldkirken og i dag (10 studiepoeng)

Emnets studiekraft

Se felles studiekraft for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Apostlenes gjerninger gir et godt innblikk i tidlig-kristen misjon; om forutsetninger, fremvekst og metoder. Andre tidlige kristne kilder supplerer, men gir også et noe annet bilde

av hvordan tilslutningen til kirken vokste. Viktige spørsmål i studiet av tidlig kristen misjon er bl. a. forholdet mellom jøder og hedninger (folkeslagene), forholdet til ikke-kristen religiøsitet, betydningen av Den Hellige Ånd og hans gaver i misjonsarbeidet, forkynnelsen til omvendelse og tro, det kristne fellesskap og den kristne tjeneste, forfølgelsens betydning, og ikke minst spørsmålet om hvem som drev og hvordan misjonen ble drevet. Disse spørsmål er også aktuelle i vår tids misjon, og en vil i dette fordypningsemnet se på hvorledes misjonen i Apostlenes gjerninger og i vår tid kan gjensidig belyse hverandre med sikte på en bedre forståelse av kirkens misjonsteologi og -praksis.

Emnet studeres tverrfaglig som et nytestamentlig og misjonsvitenskapelig emne.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om fremveksten av tidlig-kristen misjon
- god kunnskap om teologiske og kontekstuelle forutsetninger for tidlig-kristen misjon
- god kunnskap om tidlig-kristen misjonsstrategi og - metoder
- evne til å fortolke utvalgte tekster på grunnlag av den greske tekst
- god kunnskap om noen sentrale sider ved misjon i vår tid
- innsikt i og evne til å drøfte forholdet mellom tidlig-kristen og nåtidig kristen misjon

GRESK TEKST

Apg 10,1-48; 13,1-12; 15,1-29; 16,6-15; 17,1-9; 16-34

TEKSTER I OVERSETTELSE

”Plinius’ d.y’s brev til Trajan 10,96” i: PEDERSEN, S., *Den nytestamentlige historie* (Dansk kommentar till Det nye testamente 2), Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 1994, s.460-461 (tekst nr. 65)

“Contra Celsum 3,55” i: ORIGEN, *Contra Celsum translated with an Introduction & Notes by Henry Chadwick*, Cambridge: Cambridge University Press 1965

Justin Martyrs “Dialog med Tryfon 3-8” i: *Writings of Justin Martyr*. Translated by Thomas B. Falls (Fathers of the Church), New York: Christian Heritage 1948

LITTERATUR

FITZMYER, J. *The Acts of the Apostles* (Anchor Bible). New York: Doubleday, 1998 (til Acta-tekstene).

BAASLAND, E., “Hvordan drev urkirken misjon?” i *Norsk Tidsskrift for misjon* 38 (1984) 91-110

HVALVIK, R., “Eksklusivitet og annerledeshet. Noen refleksjoner om hvorfor og hvordan kirken ekspanderte i de første århundrer,” *Norsk Tidsskrift for Misjon* 54 (2000), nr.1-2, s. 29-49

HVALVIK, R., “In Word and Deed: The Expansion of the Church in the pre-Constantinian Era.” i ÅDNA, J. og KVALBEIN, H.(Eds.), *The Mission of the Early Church to Jews and Gentiles*, Tübingen: Mohr Siebeck 2000, s. 265-287

Følgende artikler fra

- HVALVIK, R., og KVALBEIN, H. (red.), *Ad Acta, Studier til Apostlenes gjerninger og urkristendommens historie. Tilegnet professor Edvin Larsson på 70-årsdagen*, Oslo: Verbum 1994:
- HARTMAN, L., "Dop och Ande: Nio frågor", s.86-108
- HVALVIK, R., "De gudfryktige hedninger – historisk realitet eller litterær fiksjon?", s.140-156
- MORLAND, K.A., "Misjonsforkynnelse, forsvarsmotiv og sann jødedom i Areopagostalen", s. 248-266
- SANDNES, K.O., "Omvendelse og gjestevennskap... Et bidrag til noen Lukas-Acta tekster", s.325-346
- SYNNES, M., "Hvor viktig er tegn og under i Lukas' misjonshistorie?", s.362-378

Følgende artikler fra

- MARSHALL, I.H., og PETERSON, D., *Witness to the Gospel: the Theology of Acts*, Grand Rapids: Eerdmans 1998:
- CLARK, A.C., "The Role of the Apostles", s. 169-190
- BOLT, P.G., "Mission and Witness", s.191-214
- RAPSKE, B., "Opposition to the Plan of God and Persecution", s.235-256
- HANSEN, G.W., "The Preaching and Defence of Paul", s.295-324
- TOWNER, P.H., "Mission Practice and Theology under Construction (Acts 18-20)", s.417-436
- WALL, R., "Israel and the Gentile Mission in Acts and Paul – A Canonical Approach", s.437-458
- Dowsett, R.: "Dry Bones in the West," i: Taylor, W.D.: *Global Missiology for the 21st Century*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2000, s. 447-462
- Engelsviken, T.: *Spiritual Conflict in Today's Mission*. Monrovia, CA: MARC, 2001, s. 5-50
- Guthrie, S.: *Missions in the Third Millennium. 21 Key Trends for the 21st Century*. Carlisle, Cumbria: Paternoster Press, 2000, s. xv-xxi, 10-17, 45-53, 92- 111, 117-130, 133-145, 167-188
- Nordlander, A.: *Kirke i vekst og smerte: om vekkelse i Etiopia*. Oslo: Luther 1998, s. 15-90.
- Van Engen, C.: *Mission on the Way. Issues in Mission Theology*. Grand Rapids. MI: Baker Books, 1996, s. 159-187, 233-262

Emne TTE/MKTE 536 Teologi og litteratur (10 studiepoeng)

Emnets studiekrav

Se felles studiekrav for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Vurdering

Se felles bestemmelser om vurdering for fordypningsemner/valgemner (10 studiepoeng)

Mål og innhold

Emnet gir en innføring i nyere problemstillinger og forskning knyttet til spørsmålet om forholdet mellom teologi og litteratur. En vil særlig legge vekt på teoretiske grunnlagsspørsmål i forbindelse med tolkning og resepsjon av episk litteratur.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om hvilke nyere teoriperspektiver er knyttet til å tolke, lese og forstå narrative tekster,
- kjennskap til hvilke sammenhenger som eksisterer mellom språkfilosofiske paradigmer og tekstlesing,
- kjennskap til hvilken betydning kulturforandringer har for muligheten av resepsjon av litteratur,
- kjennskap til hvilken betydning historieoppfatning og erfaring har for tilnærmingen til episk litteratur,
- kjennskap til på hvilken måte litteratur medvirker til livstolkning og utvikling av identitet,
- innsikt i og evne til å drøfte hva som er de viktigste virkningshistoriske sporene etter Bibelen i nyere skjønnlitteratur.

LITTERATUR

- Benjamin, W.: «Fortelleren» i *Kunstverket i reproduksjonsalderen*. Oslo 1991 (1975), s.179-201
- Bjerg, S.: *Den kristne grundfortælling. Studier over fortælling og teologi*. Århus: Aros, 1981, s.43-87; 175-245
- Kemp, P.: *Tid og fortælling. Introduktion til Paul Ricoeur*. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 1995
- Lothe, J.: *Fiksjon og film. Narrativ teori og analyse*. Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s.11-114
- White, H.: «Storytelling. Historical and Ideological», i Robert Newman (red.): *Centuries' Ends, Narrative Means*. Stanford, 1996, s.58-78

Tverrfaglige emner fra teologiplanen som kan benyttes som valgemenner i masterstudiet

Emne MKTE 571 Betydningen av Jesu død og oppstandelse (10 studiepoeng)

Dette emnet er et tverrfaglig emne med PBL. For fellesbestemmelser for Tverrfaglige emner med PBL, se Studieplan for Profesjonsstudium i teologi, 52x, I. A. *Tverrfaglige emner med PBL*. For emnebeskrivelse se Emne TEOL 521. Emnet har sperre mot TEOL 521.

Emne MKTE 572 Etikk og antropologi (10 studiepoeng)

Dette emnet er et tverrfaglig emne med PBL. For fellesbestemmelser for Tverrfaglige emner med PBL, se Studieplan for Profesjonsstudium i teologi, 52x, I. A. *Tverrfaglige emner med PBL*. For emnebeskrivelse se Emne TEOL 522. Emnet har sperre mot TEOL 522.

Emne MKTE 573 Spiritualitet og ekklesiologi (10 studiepoeng)

Dette emnet er et tverrfaglig emne med PBL. For fellesbestemmelser for Tverrfaglige emner med PBL, se Studieplan for Profesjonsstudium i teologi, 52x, I. A. *Tverrfaglige emner med PBL*. For emnebeskrivelse se Emne TEOL 523. Emnet har sperre mot TEOL 523.

Emne MKTE 574 Evangelisk-luthersk bekjennelse og kristendomsforståelse (5 studiepoeng)

For emnebeskrivelse se Emne TEOL 524. Emnet har sperre mot TEOL 524.

Emne MKTE 575 Fra tekst til preken (5 studiepoeng)

For emnebeskrivelse se Emne TEOL 525. Emnet har sperre mot TEOL 525.

Fellesemner fra masterplanen som kan benyttes som fordypningsemner i teologistudiet

Emne TTE 581 Hermeneutikk (5 studiepoeng)

For emnebeskrivelse se Emne MK 595. Emnet har sperre mot MK 595.

Emne TTE 582 Postmodernitet som kulturfenomen (10 studiepoeng)

For emnebeskrivelse se Emne MK 533. Emnet har sperre mot MK 533.

Emne TTE 583 Kultur og menneskesyn (10 studiepoeng)

For emnebeskrivelse se Emne MK 534. Emnet har sperre mot MK 534.

Emne TTE 584 Kulturanalyse (10 studiepoeng)

For emnebeskrivelse se Emne MK 535. Emnet har sperre mot MK 535.

Studieturer

Emne TTE/MKTE 585 Tverrfaglig studietur (5 studiepoeng)

Emnets studiekraav

Studenten skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen
- levere en oppgave på inntil 7-10 sider om emne oppgitt av lærer
- delta i evalueringen av turen

Vurdering

For å bestå emne TTE/MKTE 585 må studenten oppfylle studiekraavene. Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av oppgaven.

Mål og innhold

Studieturene går til steder som på ulike måter kan knyttes til flere av de teologiske disipliner. Enten flyttes klasserommet til historisk viktige steder som stimulerer tverrfaglig arbeid, eller man oppsøker fagmiljøer eller kirkelige/religiøse miljøer som kan gi impulser til tverrfaglig teologisk arbeid.

LITTERATUR

Et samlet pensum på om lag 200 sider.

Åpne fordypningsemner/valgemner

Emne TTE/MKTE 587 Åpent fordypningsemne/valgemne i TE (5 studiepoeng)

Emne TTE/MKTE 588 Åpent fordypningsemne/valgemne i TE (10 studiepoeng)

Emne TTE/MKTE 589 Åpent fordypningsemne/valgemne i TE (15 studiepoeng)